

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Státní rozpočet v České republice

Bc. Radek Onduř

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Radek Onduš

Hospodářská politika a správa
Podnikání a administrativa

Název práce

Státní rozpočet v České republice

Název anglicky

State budget in the Czech Republic

Cíle práce

Hlavním cílem práce je vývoj státního rozpočtu v České republice v posledních letech. Dílčí cíle práce vycházejí z cíle hlavního, charakterizují státní rozpočet, jeho funkce a zařazení státního rozpočtu do rozpočtové soustavy České republiky. Práce se zaměřuje na základní pravidla, která jsou kladena na sestavování státního rozpočtu až po jeho schválení. Následně popisuje rozdíly mezi veřejným a státním dluhem a příčiny vzniku deficitu státního rozpočtu.

Praktická část analyzuje příjmy a výdaje státního rozpočtu za účelem porovnání v jednotlivých letech a ukázání tak tímto způsobem na vývoj deficitu státního rozpočtu. Důležitým cílem práce je v souvislosti se státním rozpočtem také oblast státního dluhu. Pozornost bude věnována příčinám jeho vzniku. V poslední řadě zjištěné výsledky vedou ke srovnání státního rozpočtu České republiky s ostatními zeměmi EU a k možným opatřením, která by mohla zamezit růstu případně vést ke snižování státního dluhu ČR.

Metodika

V literární rešerši je využita deskriptivní metoda za účelem vysvětlení teoretických pojmů souvisejících se zkoumanou problematikou.

V praktické části je využita horizontální analýza státního rozpočtu, která eviduje vývoj příjmů, výdajů a deficitu státního rozpočtu v časovém horizontu posledních let. V případě jednotlivých příjmových a výdajových položek státního rozpočtu je využita vertikální analýza. Následně je použita komparativní metoda v případě srovnání České republiky s vybranými zeměmi EU a metoda analýzy příčin dluhu.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Státní rozpočet, příjmy státního rozpočtu, výdaje státního rozpočtu, státní dluh, veřejný dluh, deficit státního rozpočtu, rozpočtová soustava, rozpočtová pravidla, rozpočtový proces, fiskální politika

Doporučené zdroje informací

DVOŘÁK, Pavel. Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize. Praha: C. H. Beck, 2008. 343 s. ISBN 978-80-7400-075-1.

HELÍSEK, Mojmír. Makroekonomie základní kurs. 2. vydání. Slaný: Melandrium, 2002. 327 s. ISBN 80-86175-1.

HOLMAN, Robert. Makroekonomie: středně pokročilý kurz. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, xiv, 424 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-861-3.

NAHODIL, František. Veřejné finance v České republice. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 359 s. ISBN 978-80-7380-162-5.

PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance – úvod do problematiky. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2008. s. 580. ISBN 978-80-7357-358-4.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 19. 7. 2021

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Státní rozpočet v České republice" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 3. 2022

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval paní docentce PhDr. Ing. Lucii Severové, Ph.D. za odborné vedení, ochotu a cenné rady při zpracovávání mé diplomové práce. Dále bych rád poděkoval ostatním blízkým osobám, které mi poskytovaly psychickou podporu při psaní mé diplomové práce.

Státní rozpočet v České republice

Abstrakt

Hlavním cílem diplomové práce je vývoj státního rozpočtu v České republice od roku 2011 do roku 2020. Práce je rozdělena na teoretickou a analytickou část, na základě kterých je dále rozdělena do několika kapitol.

Teoretická část práce pojednává o teoretických pojmech spojených se zkoumanou problematikou, zabývá se charakteristikou rozpočtové politiky, fiskální politiky státu a jejími nástroji. Popisuje rozpočtovou soustavu, státní rozpočet, jeho příjmy a výdaje včetně výsledné bilance státního rozpočtu, a dále také rozpočtové zásady, rozpočtovou skladbu a rozpočtový proces v ČR. Konec této části se věnuje deficitu státního rozpočtu a státnímu dluhu.

Praktická část práce analyzuje státní rozpočet v České republice z hlediska vývojového trendu příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu a následně struktury příjmů a výdajů podle druhového hlediska. Kapitola je zakončena analýzou státního dluhu a srovnáním s vybranými zeměmi EU.

Pátá kapitola pak shrnuje výsledky zjištěné na základě provedených analýz a vlastní návrhy vedoucí k možnému zmírnění státního deficitu a státního dluhu.

Klíčová slova: státní rozpočet, příjmy státního rozpočtu, výdaje státního rozpočtu, státní dluh, veřejný dluh, deficit státního rozpočtu, rozpočtová soustava, rozpočtová pravidla, rozpočtový proces, fiskální politika

State budget in the Czech Republic

Abstract

Main topic of this thesis is development of the state budget in Czech Republic since year 2011 to 2020. Thesis is divided to theoretical and analytic part which contains more subchapters.

Theoretical part is about theoretical concepts connected with researched problematics that deals with characteristics of budgetary policy, fiscal policy of state and its instruments. It describes budgetary system, state budget and its revenues and expenses which includes also final state budget balance and also budgetary principles, budget structure and budgetary process in Czech Republic. End of this part is dealing with deficit of the state budget and state debt.

Analytic part analyses state budget in Czech Republic from the perspective of development of trends of revenues, expenses and balance of the state budget then structure of revenues and expenses according species aspects. Chapter is ended up by analyse of state debt and its comparison with chosen countries of EU.

Fifth chapter is a summary of the results which were found according to analyses and own proposals which leads to possible mitigation of state deficit and state debt.

Keywords: state budget, revenues of the state budget, expenses of the state budget, state debt, public debt, deficit of the state budget, budget system, budget principles, budget process, fiscal policy

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická část práce	16
3.1 Rozpočtová politika	16
3.2 Fiskální politika.....	18
3.2.1 Nástroje fiskální politiky	19
3.2.2 Typy fiskální politiky.....	20
3.3 Rozpočtová soustava.....	21
3.4 Soustava veřejných rozpočtů.....	23
3.4.1 Státní rozpočet	23
3.4.2 Rozpočty územní samosprávy	28
3.5 Soustava mimorozpočtových fondů.....	29
3.5.1 Státní mimorozpočtové fondy.....	29
3.5.2 Fondy zdravotního pojištění	31
3.5.3 Národní fond	32
3.6 Rozpočtové zásady.....	33
3.7 Rozpočtová skladba	35
3.8 Rozpočtový proces	38
3.9 Fiskální nerovnováha	41
3.9.1 Krátkodobá fiskální nerovnováha.....	42
3.9.2 Dlouhodobá fiskální nerovnováha.....	44
3.9.3 Metodika vykazování rozpočtového deficitu a dluhu v zemích EU.....	46
4 Praktická část práce.....	49
4.1 Historie státního rozpočtu a Ministerstva financí ČR.....	49
4.2 Horizontální a vertikální analýza státního rozpočtu v letech 2011–2020.....	51
4.2.1 Státní rozpočet v roce 2011	51
4.2.2 Státní rozpočet v roce 2012	56
4.2.3 Státní rozpočet v roce 2013	62
4.2.4 Státní rozpočet v roce 2014	67
4.2.5 Státní rozpočet v roce 2015	72
4.2.6 Státní rozpočet v roce 2016	78
4.2.7 Státní rozpočet v roce 2017	84
4.2.8 Státní rozpočet v roce 2018	89
4.2.9 Státní rozpočet v roce 2019	94
4.2.10 Státní rozpočet v roce 2020	99

4.3	Dopad pandemie COVID - 19 na státní rozpočet v roce 2020.....	106
4.4	Analýza státního dluhu v ČR.....	108
4.4.1	Státní dluh v ČR v letech 2011–2020	108
4.4.2	Srovnání hrubého veřejného dluhu s vybranými zeměmi EU	110
5	Výsledky a diskuse	112
5.1	Výsledky horizontální analýzy státního rozpočtu	112
5.2	Výsledky vertikální analýzy státního rozpočtu	115
5.3	Výsledky analýzy státního dluhu	117
5.4	Vlastní návrhy na zmírnění státního deficitu a státního dluhu.....	118
6	Závěr.....	121
7	Seznam použitých zdrojů.....	124
7.1	Knižní zdroje	124
7.2	Elektronické zdroje.....	125
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů, seznam použitých zkratk.....	129

1 Úvod

Hospodářská politika má plnit v rámci makroekonomické situace země velmi důležitou úlohu, jíž je udržet makroekonomickou stabilitu na přijatelné úrovni. Mezi hlavní cíle hospodářské politiky patří zejména stabilní ekonomický růst, přijatelná míra inflace, nízká míra nezaměstnanosti a vyrovnaná platební bilance. K naplnění těchto makroekonomických cílů kromě monetární politiky může být využito zejména politiky fiskální, která s těmito cíli úzce souvisí. K ovlivňování makroekonomické stability prostřednictvím fiskální politiky v ČR je využíván státní rozpočet, což je centrální rozpočet vlády, jehož cílem je zajistit ekonomické, sociální a politické funkce státu. Dostane-li se ČR do situace, kdy dochází k ekonomickému úpadku, jehož následkem je nízký ekonomický růst, vysoká míra inflace a vysoká míra nezaměstnanosti, musí vláda zvolit vhodnou cestu, jak se s takovým problémem vypořádat. V tomto případě využije nástrojů, které zpět nastartují a ožíví ekonomiku. V opačném případě, kdy je ekonomika příliš přehřátá a je jí třeba utlumit, aplikují se nástroje s opačným efektem.

Od vzniku samostatného českého státu se hospodaření vlády ubíralo mezi rokem 1993–1995 kladným směrem, kdy státní rozpočet byl přebytkový, avšak od roku 1996 se začalo uchylovat spíše negativním směrem, a to mělo za následek zápornou bilanci státního rozpočtu. Jeho výdaje v jednotlivých letech převažovaly nad příjmovou stránkou státního rozpočtu, což vedlo ke vzniku deficitu v po sobě jdoucích rozpočtových obdobích. Výdaje v podobě různých podpor v nezaměstnanosti a ostatních transferů se neustále zvyšovaly, a to i z důvodu toho, že šokem pro českou ekonomiku byla celosvětová finanční krize na přelomu let 2008 a 2009, kdy došlo ke zvýšení míry nezaměstnanosti, zvýšení inflace a snížení ekonomického růstu ve všech krajích ČR. Je tedy patrné, že veřejné výdaje dosáhly vysoké hladiny a docházelo tak v následujících letech ke kumulaci státních deficitů, které vyústily ve státní dluh. Lze velmi dlouze spekulovat o tom, zda je růst veřejného dluhu, jež v sobě zahrnuje podstatnou část státního dluhu, zapříčiněn pouze současným hospodařením vlády či prohřeškem z minulosti. Jedno je však jisté, postupné navyšování celkového státního dluhu ještě před vznikem samostatné ČR bylo určitě jedním z důvodů, který se odrazil na této záporné bilanci státu a nejspíše tak bude ovlivňovat i naši budoucí generaci.

Teoretická část práce se tedy v této souvislosti zabývá charakteristikou rozpočtové a fiskální politiky a nástroji, které jsou v rámci fiskální politiky uplatňovány. Definuje především rozpočtovou soustavu ČR včetně rozpočtů, které jsou do této soustavy zahrnuty. Pozornost je věnována zejména státnímu rozpočtu, který je centrálním rozpočtem vlády a dále také v menší míře ostatním rozpočtům na centralizované a decentralizované úrovni. V důsledku toho jsou rozebrány rozpočtové zásady, které jsou kladeny na sestavování veřejných rozpočtů, včetně rozpočtové skladby, podle které jsou jednotlivé příjmy a výdaje veřejných rozpočtů tříděny. Následně také popisuje rozpočtový proces, kterým každý rozpočet prochází. Po dosažení skutečných výsledků státního, případně jiného rozpočtu, se pak řeší fiskální rovnováha či nerovnováha, která může být krátkodobá (v podobě deficitu či přebytku), nebo dlouhodobá (v podobě dluhu). Na základě toho jsou analyzovány možné příčiny vzniku deficitu a dluhu, jejich měření a možné způsoby jejich odstranění.

Praktická část práce se pak snaží postihnout vývoj státního rozpočtu v ČR v letech 2011–2020, která poukazuje na vývoj příjmů, výdajů a výsledného salda tohoto rozpočtu ve sledovaném období a rovněž na strukturu příjmů a výdajů podle druhového členění. V poslední řadě se zabývá analýzou státního dluhu ČR a příčinami jeho vzniku a dále také srovnáním hrubého veřejného dluhu s vybranými zeměmi EU. Nakonec jsou shrnuty výsledky této analýzy včetně vlastních návrhů na zmírnění deficitu státního rozpočtu.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je vývoj státního rozpočtu v České republice od roku 2011 do roku 2020.

Dílčí cíle vycházejí z cíle hlavního. Prvním dílčím cílem je charakteristika státního rozpočtu v České republice včetně jeho příjmové a výdajové strany a možných výsledků salda tohoto rozpočtu. Druhým dílčím cílem je zjištění vývojového trendu příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu v jednotlivých letech a struktury příjmové a výdajové stránky tohoto rozpočtu. Třetím dílčím cílem práce je v souvislosti se státním rozpočtem také oblast státního dluhu a komparace dluhu ČR s vybranými zeměmi EU.

V rámci ostatních dílčích cílů je věnována pozornost charakteristice rozpočtové politiky, fiskální politiky, funkcím veřejných rozpočtů, státnímu rozpočtu, základním pravidlům a zásad kladeným na sestavování státního rozpočtu až po jeho schvalování, dělení příjmů a výdajů státního rozpočtu podle různých hledisek, rozdílu mezi veřejným a státním dluhem a v poslední řadě příčinám vzniku deficitu státního rozpočtu a způsobům jeho odstranění. Veškeré dílčí cíle práce vedou k dosažení hlavního stanoveného cíle.

2.2 Metodika

Metodika práce se odvíjí od hlavního stanoveného cíle a ostatních dílčích cílů. Celková osnova práce je sestavena takovým způsobem, aby na sebe jednotlivé kapitoly logicky navazovaly, což umožňuje rozdělení práce na dvě hlavní části, a to na teoretickou a praktickou část.

V teoretické části je využita *deskriptivní metoda* za účelem vysvětlení teoretických pojmů souvisejících se zkoumanou problematikou. Literární rešerše je vypracována na základě důkladného prostudování odborné literatury, která zahrnuje jak knižní, tak i elektronické zdroje.

V analytické části jsou využity tyto základní skupiny metod:

- 1) **Horizontální analýza** – zkoumá vývoj příjmů a výdajů státního rozpočtu podle druhového členění v letech 2011–2020, a to včetně výsledného salda tohoto rozpočtu a státního dluhu
- 2) **Vertikální analýza** – analyzuje strukturu příjmové a výdajové strany státního podle druhového členění; u příjmové strany zkoumá druhové členění, tedy daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery; u výdajové strany, sleduje druhové členění výdajů, a to běžné a kapitálové
- 3) **Metoda analýzy příčin státního dluhu** – zkoumá příčiny státního dluhu v ČR
- 4) **Metoda komparace** – je využita pro srovnání hrubého veřejného dluhu ČR s vybranými zeměmi EU

Ke zjištění výsledné bilance státního rozpočtu se v ČR používá rozdíl mezi skutečnou výší příjmů a výdajů, jehož výsledkem je skutečná výše salda státního rozpočtu, který může mít tři podoby, a to:

- a) přebytkový SR – kladné saldo SR, kde příjmy jsou vyšší než výdaje
- b) vyrovnaný SR – kde příjmy se rovnají výdajům
- c) schodkový SR – záporné saldo SR, kde příjmy jsou nižší než výdaje

Při měření dluhu se vychází ze dvou odlišných metodik, a to metodiky vládní finanční statistiky (GFS 1986 – později aktualizovaná na GFS 2001) a metodiky Evropského statistického úřadu (ESA 95 – od roku 2014 aktualizovaná na ESA 2010). V případě mezinárodního srovnání dluhu se využívala metoda ESA 95, avšak od roku 2014 se přešlo na novější metodu ESA 2010, která z metody ESA 95 vychází.

Horizontální analýza a vertikální analýza státního rozpočtu a metoda analýzy příčin státního dluhu ČR jsou provedeny na základě informací a přehledů o plnění státního rozpočtu v letech 2011–2020 uveřejněných na webových stránkách Ministerstva financí ČR. Za pomoci těchto dat jsou v analytické části samostatně vypracovány veškeré tabulky a grafy, jejichž pomocí jsou provedeny výpočty včetně výsledků, které jsou interpretovány jak ve formě absolutní (v peněžním vyjádření), tak v některých případech i ve formě relativní (v procentech).

V případě metody komparace jsou využita data z finanční statistiky EUROSTATU, která jsou rovněž uveřejněna na webových stránkách této mezinárodní instituce.

Závěrem diplomové práce je shrnutí výsledků a poznatků z analýzy státního rozpočtu ČR včetně vlastních návrhů na zmírnění deficitu státního rozpočtu a státního dluhu.

3 Teoretická část práce

3.1 Rozpočtová politika

Podle Dvořáka (2008, s. 7-10) je rozpočtová politika důležitou činností, na jejímž řízení se podílí stát a jeho orgány na různých úrovních. Zahrnuje jednotlivé činnosti realizované v rámci veřejné rozpočtové soustavy. Ta je tvořena zejména veřejným rozpočtem, který je považován za hlavní nástroj rozpočtové politiky státu a plní v rámci ekonomických procesů několik velmi důležitých funkcí. Těmi hlavními jsou (Mikušová Meričková, Stejskal, 2014, s. 51; Dvořák, 2008, s. 8):

1) Alokační funkce

Za požadovaný stav v ekonomice je brána efektivnost, což znamená, že ekonomika se snaží maximálně plnohodnotně využívat vzácné (výrobní) zdroje, tedy s takovými zdroji neplýtvat a rozdělit je co nejlépe možným způsobem (Mikušová Meričková, Stejskal, 2014, s. 51). Dle Dvořáka (2008, s. 8) je tato funkce uplatněna právě v případech, kdy na trhu dochází k náhlé deformaci tržních cen, jejichž důsledkem je pak neefektivní alokace zdrojů. Tržní alokace zdrojů by měla být zvýšena za pomoci veřejných financí, a to jak na základě výdajů (např. přímým zajišťováním nebo dotováním produkce u veřejných statků či u aktivit produkujících pozitivní externalitu), tak příjmů (pokud existují negativní externality, které lze odstranit správně zvolenou daňovou politikou).

2) Redistribuční funkce

Fungování ekonomiky je podmíněno sociálním smírem, který může být zachován pouze v případě správně zvolených opatření, kterými lze zajistit redistribuci peněžních prostředků chudšímu obyvatelstvu od bohatších skupin obyvatelstva (Mikušová Meričková, Stejskal, 2014, s. 118). Cílem redistribuce dle Dvořáka (2008, s. 8) je spravedlivě a rovnoměrně rozdělit důchody a bohatství ve společnosti. Zamezit nerovnoměrnému rozdělování důchodů může stát opět prostřednictvím příjmové i výdajové stránky rozpočtu. Co se týče strany příjmové, tak zde může stát zakročit progresivním daňovým systémem, u strany výdajové pak realizací transferových plateb. Je však realitou, že v každém státě, včetně ČR, vždy najdeme osoby, které z přerozdělování profitují, a také jedince, kteří na to doplácí. Ti, kteří

jsou díky tomuto přerozdělování poškozeni, se snaží tuto situaci změnit ve svůj prospěch. Naopak profitujícím občanům jde o to si toto zvýhodnění i nadále udržet. Tyto protichůdné snahy se projevují ve volbách odevzdáním hlasu určité politické straně podle toho, jaké preference přerozdělování deklaruje ve svém volebním programu.

3) Fiskální (stabilizační) funkce

Realizací této funkce se snaží vláda minimalizovat cyklické výkyvy v ekonomice pomocí hospodářské politiky (Mikušová Meričková, Stejskal, 2014, s. 138). Úkolem této funkce je tak dle Dvořáka (2008, s. 8-9) regulovat ekonomické aktivity, které negativně ovlivňují hospodářský cyklus. Touto činností se zabývá zejména stát v rámci fiskální politiky a státního rozpočtu. Má možnost reagovat kdy může podle potřeby na základě dané situace ekonomiku v případě poklesu oživit fiskální expanzí, nebo v případě přehřátí utlumit stanovením fiskálních restrikcí.

Kromě výše uvedených funkcí dle Hamerníkové, Maaytové a kol. (2010, s. 166-167) veřejné rozpočty plní také funkce kontrolní, řídicí, informační a autorizační. Funkce kontrolní a řídicí se projevuje v tom, že veřejný rozpočet se stává základem pro vnitřní řízení jednotlivých institucí, ministerstev a odborů a zároveň je možné jejich sledování a kontrola vládou, parlamentem, zastupitelstvem, nezávislým kontrolorem či veřejností. Přehled o tom, co bude chtít vláda nebo samospráva udělat s veřejným rozpočtem v následujícím roce, zajišťuje funkce informační, a to včetně poskytování veškerých informací pro všechny zbylé funkce. Podstatným faktem je také to, že jednotlivé příjmy a výdaje v rozpočtové soustavě jsou schvalovány zákonodárným orgánem (např. Parlament ČR, zastupitelstvo) a musejí být v tomto případě respektovány ze strany moci výkonné (tedy vládou, radou obce apod.). Díky tomu je tak splněna i autorizační funkce.

Principy veřejných financí v rozpočtové soustavě

Dvořák (2008, s. 5-7) uvádí, že mezi ekonomickými subjekty dochází v rámci celého ekonomického procesu k pohybům peněžních prostředků, které se vyznačují dvěma vlastnostmi, jimiž jsou živelnost a dobrovolnost. Za živelnost lze považovat takové finanční transakce, které nejsou centrálně plánovány ani organizovány, tedy jejich realizace závisí na svobodném rozhodování. Na druhé straně dobrovolnost vztahu mezi dvěma či více tržními

subjekty je založena na pohybu peněz, který je pro obě či více stran výhodný. V případě, že však do těchto vztahů vstoupí stát, tak živelnost a dobrovolnost již pro ně neplatí. Úkolem veřejných financí je především podílení se na financování veřejných statků, kdy veškeré vztahy mezi těmito subjekty podléhají závaznému finančnímu plánu, jenž je upraven zákonem. Principy veřejných financí jsou na rozdíl od soukromého sektoru odlišné a musí tak dle Dvořáka (2008, s. 5-7) splňovat:

1) Princip nenávratnosti

U veřejných financí na rozdíl od sektoru soukromého neplatí pravidlo, že odevzdaná peněžní částka je poplatníkovi navracena, naopak zde poplatníkovi nevzniká žádný nárok na její vrácení. Těmito nevratnými peněžními částkami se myslí především daně, které stát využije ve prospěch občanů, a to formou úhrady veřejných výdajů.

2) Princip neekvivalence

Tento princip se vyznačuje tím, že nezohledňuje, jak velkou částkou poplatník do rozpočtu přispěje. To znamená, že i když odvedl více na daních než jiní, čerpat více než oni nemůže. Čerpání peněžních prostředků je tedy neekvivalentní, jelikož velikost přerozdělené částky není závislá na výši peněžních prostředků odvedených do veřejného či státního rozpočtu.

3) Princip nedobrovolnosti

Posledním principem veřejných financí je nedobrovolnost, která je spjata s nenávratností. Veškeré peníze plynoucí z daní do rozpočtu jsou placeny nedobrovolně, ale jsou státem vynutitelné, i když poplatník nechce, tak i tak musí nedobrovolně do tohoto peněžního vztahu nedobrovolně vstoupit.

3.2 Fiskální politika

K ovlivňování ekonomiky je nutné využívat celou řadu nástrojů, které jsou realizovány prostřednictvím fiskální politiky státu, kterou je možné charakterizovat jako záměrnou činnost, jejímž úkolem je zajistit makroekonomickou stabilitu mezi státem a ostatními ekonomickými subjekty (Peková, 2008, s. 431). K regulaci ekonomických procesů jsou v rámci této politiky využívány soustavy veřejných rozpočtů, přičemž každý z nich je tvořen

svou příjmovou a výdajovou stránkou (Pavelka, 2007, s. 218). Veškeré příjmové a výdajové programy jsou vládou voleny tak, aby docházelo k potlačování nežádoucích účinků a přinášely především pozitivní účinky, mezi které patří zejména snižování nezaměstnanosti, rovnovážný ekonomický růst a stabilita cenové hladiny (Nahodil a kol., 2009, s. 40). Z toho vyplývá, že při regulaci je využita stabilizační funkce, která je součástí makroekonomické politiky státu, jejíž hlavní částí kromě měnové politiky, je i stabilizační fiskální politika (Peková, 2008, s. 431). K řízení těchto ekonomických procesů slouží v ČR státní rozpočet, který je dán určitým rozsahem příjmů a výdajů, jejichž velikost závisí na volbě jednotlivých nástrojů fiskální politiky (Nahodil a kol., 2009, s. 40).

3.2.1 Nástroje fiskální politiky

Dle Pekové (2008, s. 439) fiskální politiku tvoří dvě velké skupiny nástrojů, které mohou být jak expanzivní, tak restriktivní povahy, a to v závislosti na fázích hospodářského cyklu, na jejichž základě je přizpůsoben výběr a následný rozsah působení těchto opatření. Kromě expanzivní a restriktivní fiskální politiky sem může patřit i neutrální fiskální politika. Nástroje fungují na principu dvojího mechanismu, a jsou jimi (Brčák, Sekerka, Severová, Stará, 2018, s. 221; Pavelka, 2007, s. 226):

1) Vestavěné stabilizátory

Tato první skupina nástrojů se vyznačuje tím, že působí automaticky, tudíž není potřebné, aby o jejich využití vláda v daný moment jakkoli rozhodovala (Helísek, 2002, s. 272). Jejich význam spočívá především v tom, že mají dlouhodobý charakter. Brčák, Sekerka, Severová, Stará (2018, s. 223) dokonce poukazují na to, že „*Stabilizátory vláda instaluje do ekonomiky za účelem zajistit na trhu efektivní využití zdrojů, a aby se skutečně vyrobený produkt co nejméně odchyloval od potencionálního produktu. Vestavěné stabilizátory tedy mají přispívat k minimalizaci výkyvů hospodářského cyklu*“. Typickými příklady těchto opatření mohou být (Brčák, Sekerka, Severová, Stará, 2018, s. 223; Pavelka, 2007, s. 227):

- **progresivní daně (např. progresivní daň z příjmu)**
- **podpory v nezaměstnanosti**

2) Diskreční opatření

Na rozdíl od vestavěných stabilizátorů se diskreční opatření považují za krátkodobé, nebo jednorázové změny, kdy vláda rozhoduje o použití vhodného nástroje (Helísek, 2002, s. 273). Nástroje diskreční politiky se projevují s určitým časovým zpožděním a záměrná opatření se vyznačují především změnou (Brčák, Sekerka, Severová, Stará, 2018, s. 221):

- **daňových sazeb**
- **ve struktuře příjmů a výdajů státního rozpočtu**
- **ve výši jednotlivých položek rozpočtových výdajů**

Důvodem pro použití těchto jednorázových nástrojů je skutečnost, že automatické stabilizátory se snaží zamezit cyklickým výkyvům v ekonomice, avšak nemají stoprocentní účinnost, protože nemohou zajistit jejich úplné odstranění (Pavelka, 2007, s. 228).

3.2.2 Typy fiskální politiky

Jak již bylo avizováno, vláda je schopná za použití výše uvedené kombinace nástrojů ovlivnit peněžní vztahy mezi ekonomickými subjekty a v závislosti na jednotlivých fázích hospodářského cyklu musí zvolit vhodnou cestu – a to buď cestu expanze, nebo cestu restrikce (Peková, 2008, s. 439). Podle toho můžeme tedy fiskální politiku rozdělit na (Brčák, Sekerka, Severová, Stará, 2018, str. 221; Peková, 2008, s. 439):

1) Expanzivní fiskální politiku

K expanzi využívá tato politika mnoho nástrojů, díky kterým však nastává finanční nerovnováha v podobě schodkového státního rozpočtu, jelikož dochází k růstu výdajů ze státního rozpočtu. Expanzivní nástroje jsou dle Pekové (2008, s. 439–440):

- **přímé** – jejichž prostřednictvím dochází k růstu agregátní poptávky a rostou tak výdaje státního rozpočtu
- **nepřímé** – spočívají v ovlivňování soukromé spotřeby a soukromých investic, kdy díky snížení daní zvyšují disponibilní finanční zdroje soukromého sektoru
- **kombinace přímých a nepřímých nástrojů** – která ve většině případů vede k deficitu státního rozpočtu

Zjednodušeně tedy vláda provádí fiskální expanzi zvýšením transferových plateb, zvýšením vládních nákupů a snížením autonomních daní a daňových sazeb (Brčák, Sekerka, Severová, Stará, 2018, s. 221).

2) Restriktivní fiskální politiku

Je-li zapotřebí utlumit přehřátou konjunkturu a zpomalit tímto způsobem ekonomiku, tak se vláda přikloní k nástrojům restriktivní povahy. Stejně tak jako v případě expanze, tak i v případě restrikce, dochází k finanční nerovnováze, ale s opačným efektem, jehož důsledkem je přebytkový státní rozpočet. Nástroje této politiky tak dle Pekové (2008, s. 440) lze rozdělit na:

- **přímé** – jejichž prostřednictvím dochází k poklesu výdajů ze státního rozpočtu
- **nepřímé** – které svým působením vyvolávají zvyšování příjmů do státního rozpočtu, a to převážně daňových
- **kombinaci přímých a nepřímých nástrojů**, což vede k přebytkovému výsledku státního rozpočtu

Pokud se vláda vydá cestou restrikce, bude reagovat na rozdíl od fiskální expanze snížením transferových plateb, snížením vládních nákupů a zvýšením zdanění, což vyvolá zároveň snížení agregátní poptávky (Brčák, Sekerka, Severová, Stará, 2018, s. 221).

3.3 Rozpočtová soustava

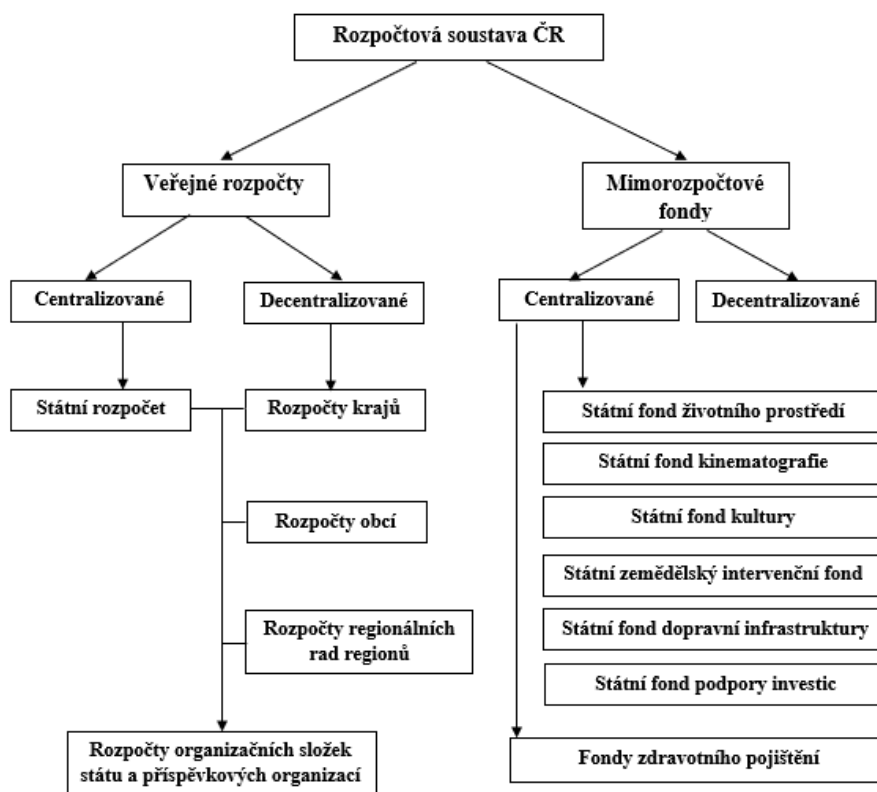
Jak již bylo řečeno v předchozích podkapitolách, tak veřejné rozpočty se musí řídit pevně stanovenými principy, které je nutné dodržovat a nelze se od nich odchýlit. Tyto vytvořené peněžní fondy, které splňují principy nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence, tvoří celou rozpočtovou soustavu, na níž můžeme nahlížet jako na (Peková, 2008, s. 95):

- **soustavu peněžních fondů**
- **soustavu rozpočtových vztahů uvnitř rozpočtové soustavy**
- **soustavu orgánů a institucí**

Pojem rozpočtová soustava lze definovat jednou větou takto: „Rozpočtovou soustavou rozumíme soustavu veřejných rozpočtů (včetně rozpočtových vztahů fungujících uvnitř rozpočtové soustavy) a institucí, které zabezpečují tvorbu, rozdělování, užití a kontrolu toků jednotlivých okruhů finančních prostředků v rámci této soustavy“ (Hamerníková, Maaytová a kol. 2010, s. 165).

Za vrcholový orgán rozpočtové soustavy lze považovat Ministerstvo financí společně s jeho decentralizovanými orgány, mezi které se řadí v ČR finanční úřady a finanční ředitelství, celní úřady a další. Mimo jiné sem také spadají finanční odbory ústředních orgánů, na úrovni samosprávy apod. Do rozpočtové soustavy je možné zařadit soustavu veřejných rozpočtů, soustavu mimorozpočtových fondů a rozpočty veřejnoprávních neziskových organizací (Peková, 2008, s. 95-96).

Obrázek 1 Rozpočtová soustava v ČR

Zdroj: Hamerníková, Maaytová a kol., 2010, s. 166, vlastní zpracování

Podle výše uvedeného obrázku 1 rozpočtovou soustavu v ČR tvoří dvě velké skupiny rozpočtů, kterými jsou rozpočty veřejné a mimorozpočtové fondy. Obě tyto skupiny jsou jak na centralizované, tak decentralizované úrovni.

3.4 Soustava veřejných rozpočtů

První důležitou komplexní skupinu rozpočtové soustavy tvoří soustava veřejných rozpočtů. V ČR se řídí platnou legislativou, tedy tzv. rozpočtovými pravidly v podobě aktuálně platných zákonů, jimiž jsou dle Hamerníkové (2017, s. 38):

- zákon č. 218/2000 Sb.
- zákon č. 250/2000 Sb.

Veřejnými rozpočty prochází každoročně největší objem finančních prostředků, a proto jsou považovány za nejvýznamnější článek rozpočtové soustavy v ČR (Peková, 2008, s. 145).

Mezi veřejné rozpočty, jak již napovídá obrázek 1, patří:

- **centrální rozpočet vlády, tj. státní rozpočet**
- **rozpočty krajů**
- **rozpočty obcí**
- **rozpočty regionálních rad regionů soudržnosti**
- **rozpočty organizačních složek státu a příspěvkových organizací**

Samotný státní rozpočet se řídí rozpočtovými pravidly uvedenými v zákoně č. 218/2000 Sb., zatímco rozpočty krajů a obcí upravuje zákon č. 250/2000 Sb. Co se týče významnosti jednotlivých rozpočtů, tak tím nejdůležitějším z hlediska ekonomického je státní rozpočet, jelikož se jedná o nástroj pro rozdělování národního důchodu v peněžním vyjádření (Nahodil a kol., 2009, s. 39). Státní rozpočet je součástí fiskální politiky státu, jehož prostřednictvím dochází k záměrné regulaci ekonomických činností za účelem růstu či útlumu všech ekonomických procesů.

3.4.1 Státní rozpočet

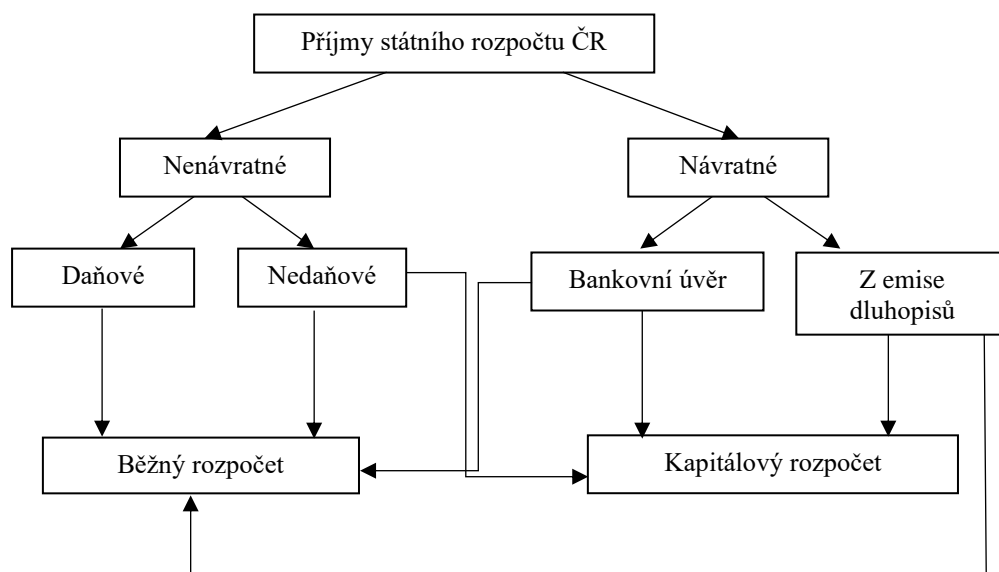
Jak již bylo řečeno, státní rozpočet je hlavním nástrojem fiskální politiky. Jedná se o finanční plán, který je sestavován a schvalován na následující jednorozpočtové období. Strukturu státního rozpočtu tvoří jednotlivé příjmy a výdaje. Podrobněji však můžeme na státní rozpočet pohlížet jako na (Peková, 2008, s. 124-126):

- **centralizovaný peněžní fond** – finanční prostředky plynoucí do státního rozpočtu jsou svým objemem nejdůležitější částí rozpočtové soustavy
- **bilanci státu**, kde se sleduje členění příjmů a výdajů podle rozpočtové skladby a rozpočtové saldo, které určuje, z jak velké části příjmy kryjí dané výdaje; v případě deficitního státního rozpočtu se řeší jeho dopad do růstu státního a tím i veřejného dluhu, a také způsob uhrazení deficitu
- **finanční plán**, který se po schválení státního rozpočtu stane závazným pro hospodaření stanoveného rozpočtového období a nabude tak podobu rozpočtového zákona

Příjmy státního rozpočtu

Dle Pekové (2008, s. 133-135) za nejdůležitější součást každého rozpočtu, tedy i toho státního, je třeba považovat jeho příjmy, které vládě umožňují hradit výdaje, které realizuje v rámci podpory různých ekonomických činností s cílem zajistit stabilní chod ekonomiky. Příjmy státního rozpočtu se dělí na dvě velké skupiny, a to na běžné a kapitálové. Z těchto dvou skupin lze považovat za tu významnější příjmy běžné, jelikož mají povahu pravidelně se opakujících peněžních prostředků směřujících do státního rozpočtu, naproti tomu kapitálové lze pokládat za nepravidelné příjmy do státního rozpočtu.

Obrázek 2 Dělení příjmů státního rozpočtu v ČR

Zdroj: Peková, 2008 s. 135, vlastní zpracování

Z obrázku 2 vyplývá, že státní rozpočet disponuje jak příjmy nenávratnými, tak návratnými. Nenávratné příjmy se dělí na daňové a nedaňové.

Daňové příjmy

Jak již bylo uvedeno, právě daňové příjmy tvoří největší část běžných příjmů státního rozpočtu a zahrnují dle Brčáka, Sekerky, Severové, Staré (2018, s. 220) zejména příjmy:

- a) přímé – jedná se o daně, které jsou spojené s určitým důchodem nebo majetkem poplatníka, v ČR se jedná konkrétně o daně důchodové (daň z příjmů FO a PO) a daně majtkové (daň z nemovitých věcí, daň silniční nebo daň z nabytí nemovitých věcí)
- b) nepřímé – patří sem především daně vázané ke spotřebě, a těmi jsou spotřební daně selektivní (např. daň z piva, daň z lihu, daň z tabákových výrobků apod.), univerzální (DPH) a ekologické (daň z elektřiny, daň ze zemního plynu a daň z pevných paliv)
- c) cla – kromě spotřebních daní se také považují za nepřímý daňový příjem, představují platbu za zboží, které překračuje hranice státu a jsou uvaleny jak na dovážené, tak vyvážené zboží
- d) pojistné na SZ, příspěvek na SPZ a veřejné zdravotní pojištění

Nedaňové příjmy

Druhou skupinou nenávratných příjmů státního rozpočtu jsou příjmy nedaňové. Peková (2008, s. 134-135) uvádí, že zatímco ty daňové představují z důvodu trvale opakujících se výnosů do státního rozpočtu běžné příjmy, tak nedaňové příjmy mohou nabývat jak běžné, tak kapitálové povahy. Z toho plyne, že tyto příjmy mohou být pravidelně i nepravidelně se opakující. Za nejčastější běžné nedaňové příjmy státního rozpočtu považujeme např. příjmy z pronájmu státního majetku, příjmy ve formě poplatků za služby a přijaté sankční platby. Do kapitálových nedaňových příjmů je pak možné zařadit např. příjmy z prodeje státního majetku, dotace z mimorozpočtových fondů či příjmy z finančního investování.

Kromě této velké skupiny nenávratných příjmů rozlišujeme také příjmy návratné, které zahrnují emise státních dluhopisů, a to jak krátkodobých, tak dlouhodobých. Dále sem pak řadíme půjčky, jak v rámci rozpočtové soustavy, tak ze zahraničí.

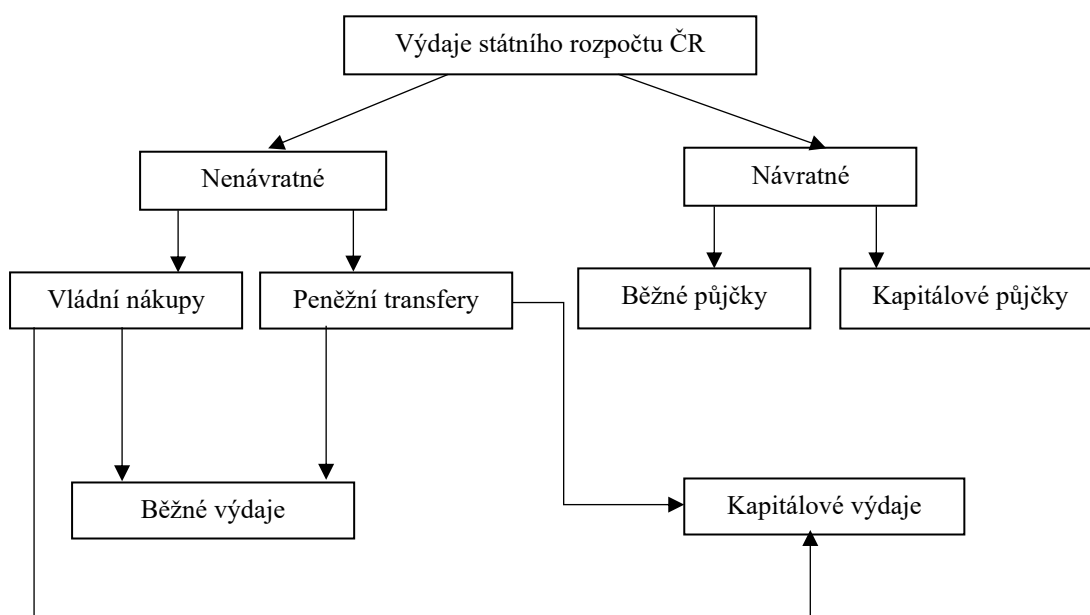
Dle Brčáka, Sekerky, Severové, Staré (2018, s. 220) nejvíce peněžních prostředků do státního rozpočtu ČR plyne z příjmů z pojistného na SZ a poté z DPH a daně z příjmů.

Podrobný výčet veškerých příjmů státního rozpočtu ČR dle zákona č. 218/2000 Sb. je uveden v příloze 1 – Příjmy státního rozpočtu ČR.

Výdaje státního rozpočtu

Struktura státního rozpočtu je tvořena kromě stránky příjmové také stránkou výdajovou. Ta umožňuje, aby vláda prostřednictvím různých výdajových programů, oživila ekonomiku nebo se naopak snažila o její zpomalení. Obecně platí, že výdaje by měly být nižší než příjmy, aby měla vláda dostatek finančních prostředků na jejich financování a nedocházelo tak k tvorbě deficitu, případně v dlouhodobém horizontu pak ke státnímu dluhu.

Obrázek 3 Dělení výdajů státního rozpočtu v ČR

Zdroj: Peková, 2008, s. 129, vlastní zpracování

Jak již napovídá samotný obrázek 3, tak stejně jako příjmy se i výdaje rozdělují na běžné a kapitálové, a dále také na nenávratné a návratné. Dle Pekové (2008, s. 128-129) se běžné výdaje vyznačují převážně trvalým charakterem, ačkoliv jejich výše je různorodá a nejedná se tak o stejně vysoké vydané peněžní prostředky. Za běžné výdaje tedy lze považovat hlavně vládní nákupy a peněžní transfery pro obyvatelstvo. Vládní nákupy spočívají především

v zajištění potřeb ve veřejném sektoru prostřednictvím vládních nákupů zboží a služeb, kromě toho se také jedná o nákupy veřejných statků nebo investic do veřejných zakázek. Vládní nákupy společně s peněžními transfery pro obyvatelstvo jsou považovány za nenávratné výdaje státního rozpočtu a mohou být i kapitálové povahy. Mimo ně se do nenávratných výdajů státního rozpočtu řadí dotace na výrobu v zemědělství, na krytí ztrát státních podniků, dotace pro zamezení vlivu a řešení dopadů negativních externalit na ekologii, nebo dotace do rozpočtů obcí a krajů a do mimorozpočtových fondů. Co se týče skupiny kapitálových výdajů, tak ty se využívají zejména na pořizování investic v rámci veřejného sektoru. Naproti nenávratným výdajům stojí výdaje návratné, a to proto, že se jedná o různé půjčky, které jsou běžné (neinvestiční) a kapitálové (investiční).

Podle Brčáka, Sekerky, Severové, Staré (2018, s. 220) za jednoznačně nejvyšší výdajovou položku lze v ČR považovat neinvestiční transfery obyvatelstvu, zejména na sociální dávky.

Mandatorní a nemandatorní výdaje

Z hlediska povinnosti hrazení výdajů ze strany státu se výdaje rozdělují dále na mandatorní a nemandatorní. Výdaje ze všech celkových výdajů tvoří převážně mandatorní, neboli přikázané výdaje, které musí stát povinně ze zákona hradit, přičemž výše příjmů státu se při vyplácení peněžních prostředků v tomto případě nezohledňuje (Brčák, Sekerka, Severová, Stará, 2018, s. 220). Mezi tyto výdaje, které se musí hradit vždy a jejich výši nelze při plánování státního rozpočtu nijak ovlivnit, patří zejména sociální transfery pro obyvatelstvo, kterými jsou zejména starobní důchody, dávky nemocenského pojištění, dávky státní sociální podpory (např. podpory v nezaměstnanosti) nebo i státní příspěvek na stavební spoření a penzijní připojištění (Peková, 2008, s. 160). Dle Brčáka, Sekerky, Severové, Staré (2018, s. 220) objemově menší část tvoří nemandatorní výdaje, které má stát možnost uskutečnit podle dané ekonomické situace, avšak ze zákona tyto výdaje povinné nejsou. Pokud už se stát rozhodne je realizovat, pak mohou plynout na infrastrukturu, vědu a výzkum či na rozvojové projekty.

Výdaje státního rozpočtu podle zákona č. 218/2000 Sb. jsou uvedeny v příloze 2 - Výdaje státního rozpočtu ČR.

Saldo státního rozpočtu

Saldo státního rozpočtu je dáno rozdílem mezi příjmy a výdaji, při odečtení výdajů je možné dostat 3 výsledky státního rozpočtu (Brčák, Sekerka, Severová, Stará, 2018, s. 219; Pavelka, 2007, s. 202):

- a) **přebytkový SR** – takový výsledek nastane v případě, kdy příjmy jsou vyšší než výdaje
- b) **vyrovnaný SR** – tedy když se příjmy rovnají výdajům
- c) **deficitní (schodkový) SR** – pokud jsou příjmy nižší než výdaje

Tyto výše uvedené výsledky státního rozpočtu vznikly skutečně naměřenými příjmy a výdaji, proto je lze nazvat tzv. skutečným saldem státního rozpočtu, avšak kromě tohoto salda lze ještě rozlišit (Helísek, 2002, s. 273; Pavelka, 2007, s. 232):

- **strukturální saldo** – výše tohoto salda je v rukou vlády, protože je ovlivněno rozhodnutím na základě diskreční (diskrečních nástrojů) fiskální politiky.
- **cyklické saldo** – vzniklo na základě působení automaticky vestavěných stabilizátorů, které se snaží tlumit výkyvy hospodářského cyklu, což znamená, že souvisí s cyklickým vývojem ekonomiky.

Podle Pavelky (2007, s. 232) je skutečné saldo státního rozpočtu dáno součtem salda strukturálního a cyklického. Operuje-li ekonomika nad úrovní potenciálního produktu, tak vznikne za působení automatických stabilizátorů přebytkový cyklický rozpočet, avšak v opačném případě, kdy je ekonomika pod úrovní potenciálního produktu, dojde k tvorbě deficitního cyklického rozpočtu. Strukturální saldo na rozdíl od cyklického pracuje na úrovni potenciálního produktu.

3.4.2 Rozpočty územní samosprávy

Dle Pekové (2008, s. 146) kromě státního rozpočtu tvoří důležitou složku veřejných rozpočtů také rozpočty územních samosprávných celků, kterými jsou tzv. územní rozpočty. Zatímco státní rozpočet je rozpočtem na centrální úrovni vlády, tak územní rozpočty zaujímají místo na decentralizované úrovni, tedy fungují na principu decentralizace, kdy je rozhodování přeneseno na nižší úroveň vlády. Cílem územní samosprávy je zabezpečovat lokální

a regionální veřejné statky v samostatné působnosti a zároveň zabezpečit v přenesené působnosti některé národní veřejné statky. Z toho plyne, že jednotlivé příjmy a výdaje ze státního rozpočtu musejí být optimálně rozděleny mezi rozpočty územní samosprávy a musí být tak samosprávám přiřazena kompetence neboli odpovědnost za zabezpečování veřejných statků ve společnosti. Rozpočty územní samosprávy tedy tvoří (Peková, 2008, s. 146):

- a) rozpočty měst a obcí**
- b) rozpočty DSO**
- c) rozpočty krajů**
- d) rozpočty regionálních rad regionů soudržnosti**

Podle Hamerníkové, Maaytové a kol. (2010, s. 202) se vykonávání jednotlivých funkcí veřejných financí na různých vládních úrovních odvozuje od třech základních funkcí, kterými jsou již zmíněné funkce alokační, redistribuční a stabilizační. Na centrální úrovni vlády se obecně používají funkce stabilizační a redistribuční, zatímco alokační funkce může být připisována v rámci decentralizace nižším úrovním vlády.

Díky výše uvedeným skutečnostem je rozpočet obce i kraje charakterizován jako decentralizovaný peněžní fond, roční bilance, finanční plán a významný nástroj pro zajišťování obecní a regionální politiky příslušející jednotlivým článkům územní samosprávy (Nahodil a kol., 2009, s. 68-69; Peková, 2008, s. 178-179).

Veškeré příjmy a výdaje obce dle zákona č. 250/2000 Sb. jsou uvedeny příloze 3 – Příjmy a výdaje rozpočtu obce v ČR, příjmy a výdaje kraje jsou součástí přílohy 4 – Příjmy a výdaje rozpočtu kraje v ČR.

3.5 Soustava mimorozpočtových fondů

3.5.1 Státní mimorozpočtové fondy

V současné době v ČR v rámci mimorozpočtových fondů funguje celkem 6 státních fondů, přičemž každý z nich je podřízen konkrétnímu ministerstvu, které je považováno za nadřízený orgán. Tyto státní fondy lze považovat za účelové, protože finanční prostředky z nich jsou přesně vymezeny pro konkrétní oblasti veřejného sektoru. Jejich přehled je shrnut v tabulce 1.

Tabulka 1 Státní fondy ČR a jejich nadřízené orgány

Název fondu	Nadřízený orgán
Státní fond životního prostředí	Ministerstvo životního prostředí
Státní fond kinematografie	Ministerstvo kultury
Státní fond kultury	Ministerstvo kultury
Státní zemědělský intervenční fond	Ministerstvo zemědělství
Státní fond dopravní infrastruktury	Ministerstvo dopravy
Státní fond podpory investic	Ministerstvo pro místní rozvoj

Zdroj: Vlastní zpracování

Státní fond životního prostředí

Podle Státního fondu životního prostředí je hlavním úkolem tohoto fondu ochrana zdraví, majetku obyvatel a přírodního bohatství v ČR, a to za pomoci dotací a půjček, díky kterým je možné financovat projekty vedoucí ke zlepšování kvality ovzduší, vod, nakládání s odpady a přírody. Zároveň je zastáncem využívání obnovitelných zdrojů energie, úspory energií a environmentálního vzdělávání.

Státní fond kinematografie

Dle Státního fondu kinematografie (2021) byl tento fond zřízen za účelem podpory a rozvoje české kinematografie, jenž slouží k poskytování finančních prostředků na tvorbu, výrobu, distribuci, propagaci, technický rozvoj a modernizaci českého kinematografického díla a na výrobu, distribuci a propagaci kinematografických děl národnostních a etnických menšin žijících na území ČR. Státní fond kinematografie dále také vykonává správu audiovizuálních poplatků, poplatku z vysílání reklamy a správních poplatků podle zákona o audiovizi, vede evidenci v oblasti audiovize, poskytuje podporu kinematografie, vykonává majetková autorská práva a majetková práva výkonných umělců, vykonává práva výrobce audiovizuálních děl a další.

Státní fond kultury ČR

Podle Státního fondu kultury České republiky (2021) jsou peněžní prostředky z tohoto fondu poskytovány formou účelových dotací, půjček nebo nenávratných finančních výpomocí na podporu vzniku, realizaci a uvádění uměleckých hodnotných děl, na získávání, obnovu a udržování kulturních a sbírkových předmětů, výstavní a přednáškovou činnost, propagaci

české kultury v zahraničí, pořádání kulturních festivalů, přehlídek a obdobných kulturních akcí a jiných.

Státní zemědělský intervenční fond

Hlavním důvodem pro zřízení tohoto státního fondu byla zejména regulace trhu se zemědělskými komoditami, a to v souladu se zemědělskou politikou státu, i EU. Státní zemědělský intervenční fond je už po mnoho let doprovázen Programem rozvoje venkova, v rámci kterého jsou poskytovány dotace (přímé platby) směřující zemědělcům na zvyšování konkurenceschopnosti a také modernizaci zemědělských podniků (Státní zemědělský intervenční fond, 2013).

Státní fond dopravní infrastruktury

Prostřednictvím státního fondu dopravní infrastruktury se uskutečňuje financování činností dopravní infrastruktury, mezi které spadá výstavba, modernizace a oprava silnic a dálnic, železničních tratí, vodních cest a cyklistických stezek (Státní fond dopravní infrastruktury, 2016).

Státní fond podpory investic

Hlavní činností fondu je podpora soukromé a veřejné investice do výstavby nebo koupě bytů, oprav a modernizace bytů, soukromé investice do koupě družstevních podílů, veřejné investice na revitalizaci území, veřejné investice na vybudování a obnovu občanského vybavení, veřejné technické infrastruktury, veřejných prostranství a staveb sloužících veřejnému zájmu a projekty za účelem realizace cílů veřejné politiky v oblasti bydlení, udržitelného rozvoje obcí, měst a regionů a podpory cestovního ruchu (Státní fond podpory investic, 2016).

3.5.2 Fondy zdravotního pojištění

Dalším důležitým článkem soustavy mimorozpočtových fondů jsou fondy zdravotních pojišťoven. Dle Ministerstva zdravotnictví ČR (2020) jsou provozovány na tzv. fondovém principu. Tyto fondy, stejně tak jako ostatní mimorozpočtové fondy, jsou založeny na základě zákona. Veškeré činnosti zdravotních pojišťoven jsou hrazeny přesně vymezenými

finančními prostředky a zákon určuje jak a v jaké výši s těmito prostředky nakládat. Mezi fondy zdravotních pojišťoven patří (Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2020):

- **základní fond** – v první řadě je určen k úhradě zdravotních služeb pojištěnců; zdrojem peněžních prostředků pro tento fond jsou finanční částky, které jsou povinně odvedené ze zdravotního pojištění a také ostatní peněžní prostředky stanovené právními předpisy jako jsou např. penále a pokuty
- **provozní fond** – pro provoz tohoto fondu jsou získávány finance ze základního fondu, jejichž výše je stanovena zákonem; používá se zejména k úhradě mezd zaměstnanců zdravotních pojišťoven či na nákup hmotného a nehmotného majetku
- **fond prevence** – může být na rozdíl od dvou předešlých fondů zřízen dobrovolně a lze jeho prostřednictvím čerpat peněžní prostředky nad rámec zdravotní péče
- **rezervní fond** – skládá se z povinných přidělů ze základního fondu a je určen zejména ke krytí dluhů základního fondu, v případě výskytu hromadných onemocnění či přírodních katastrof

3.5.3 Národní fond

Podle Pekové (2008, s. 137) v rozpočtové soustavě však mimo výše zmíněných veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů existuje ještě velmi důležitý prvek, jímž je Národní fond. Z hlediska celé soustavy má zvláštní postavení, jelikož nakládání s finančními prostředky, které jsou z něj poskytovány, se řídí legislativou EU a zároveň je upraveno českými právními předpisy, konkrétně zákony o rozpočtových pravidlech (zákon č. 218/2000 Sb. a zákon č. 250/2000 Sb.). Tyto zákony jsou rovněž využívány i v případě hospodaření s peněžními prostředky prostřednictvím ostatních rozpočtů. Národní fond lze charakterizovat dle zákona č. 250/2000 Sb. jako souhrn:

- peněžních prostředků, které EU svěřuje ČR k realizaci programů nebo projektů spolufinancovaných z rozpočtu EU prostřednictvím strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu
- peněžních prostředků přechodového nástroje
- peněžních prostředků finančních mechanismů, které jsou ČR svěřeny na základě mezinárodních smluv, včetně úroků z nich

Podle zákona č. 250/2000 Sb. a Pekové (2008, s. 137) je pověřeným orgánem, který spravuje a koordinuje hospodaření s finančními prostředky, přidělené do Národního fondu prostřednictvím EU, Ministerstvo financí ČR, jež je považováno za platební orgán. Kontrola hospodaření probíhá jak ze strany Ministerstva financí ČR, tak i za pomoci orgánů EU. Vzniklé zůstatky na účtu Národního fondu se následně převádějí do nového roku.

3.6 Rozpočtové zásady

Při sestavování státního rozpočtu i ostatních veřejných rozpočtů je důležité se řídit požadavky, které jsou prezentovány jednotlivými rozpočtovými zásadami, jež jsou uplatňovány v rámci celého rozpočtového procesu. Jejich výčet dle Nahodila a kol. (2009, s. 49-50) a Pekové (2008, s. 119-121) je následující:

1) Zásada každoročního sestavování a schvalování rozpočtu

Rozpočet je sestavován každý rok na následující roční období. Jelikož dochází ke krytí rozpočtového období s kalendářním rokem, doporučuje se stanovit termín schvalování rozpočtu takovým způsobem, aby se stihl projednat a schválit před začátkem daného období. V opačném případě, kdy se nestihne rozpočet před tímto obdobím projednat, je nutné se řídit podle tzv. rozpočtového provizoria. Důvodem pro rozpočtové provizorium nemusí být jen neschválení rozpočtu v potřebném termínu, ale i mimořádná situace, pro kterou nelze rozpočet sestavit (např. válka, ohrožení státu či mimořádně těžká hospodářská situace).

2) Zásada reálnosti a pravdivosti rozpočtu

Tato zásada by měla zabránit přesunu výdajů za jiným účelem, než ke kterému byly vymezeny. Porušení této zásady by vedlo k narušení zásady reálnosti rozpočtu.

3) Zásada úplnosti, jednotnosti a průhlednosti rozpočtu

Pojem úplnosti znamená, že ve státním rozpočtu by měly být věrně zobrazeny veškeré příjmy a výdaje, které musí být zachyceny v úplných částkách tak, aby bylo možné příjmy a výdaje v rozpočtové soustavě analyzovat, kontrolovat a srovnávat. Srovnávání probíhá jak na národní, tak mezinárodní úrovni, a proto je využívána rozpočtová skladba, která pomáhá třídit veškeré příjmy a výdaje v rámci rozpočtové soustavy. Zásada jednotnosti klade důraz na to, aby veškeré příjmy a výdaje procházely jedním centrálním rozpočtem, kterým je státní

pokladna. Díky tomu jsou příjmy i výdaje soustředěny v jednom uceleném dokumentu a zaznamenávány jednotným způsobem.

4) Zásada dlouhodobé vyrovnanosti rozpočtu

Za vyrovnanost rozpočtu považujeme takový stav, kdy je výše příjmů a výdajů stanovena takovým způsobem, že příjmy se rovnají výdajům. V poslední době se však od této zásady upouští, a tak je volen v některých zemích buď rozpočet přebytkový, v některých případech dokonce i schodkový.

5) Zásada přehlednosti

Přehlednost státního rozpočtu závisí na logickém uspořádání a rozdělení příjmů a výdajů, které tvoří věcnou strukturu rozpočtu. K seřazení podle věcné struktury slouží tzv. stupně rozpočtové klasifikace, která rozděluje strukturu rozpočtu na kapitoly, paragrafy, titulky a položky.

6) Zásada publicity rozpočtu

Povinností vlády je rozpočet zveřejnit, aby nedocházelo k tajnému hospodaření vlády. Každý občan má právo na pravdivé informace o návrhu veřejného rozpočtu, a tím tak mít i možnost následné kontroly a zpětné vazby. Tato zásada se projevuje navenek např. tím, že státní rozpočet je nejdříve veřejně projednáván v Parlamentu ČR a poté je uveřejněn v tisku a ve Sbírce zákonů.

Rozpočtové provizorium

Hamerníková, Maaytová a kol. (2010, s. 179) uvádí, že pokud nedojde k odsouhlasení návrhu státního rozpočtu Poslaneckou sněmovnou či není-li návrh předložen v předem stanoveném termínu, tak výdaje budou muset být financovány podle rozpočtového provizoria, tedy bez příslušné právní normy (obvykle nabývá státního rozpočet podobu zákona). Rozpočtové provizorium spočívá v tom, že vláda se od následujícího rozpočtového období musí řídit objemem příjmů a výdajů, které byly schváleny v předchozím rozpočtovém roce. Peněžní prostředky jsou v takovém případě uvolňovány jednotlivým kapitolám státního rozpočtu na každý měsíc, tedy v maximální výši jedné dvanáctiny z roční schválené částky v předchozím rozpočtovém období. Zákon č. 218/2000 Sb. pak říká, že povinností organizačních složek státu je ve spolupráci s ministerstvem stanovit ukazatele

rozpočtového provizoria, na základě kterých vypracují daný rozpočet, jenž následně vloží do tzv. rozpočtového systému. Díky tomu, že jsou peněžní prostředky vydávány v maximální výši jedné dvanáctiny z předchozího ročního rozpočtu, musí být ukazatele rozpočtového provizoria zpracovány na jednotlivé měsíce.

3.7 Rozpočtová skladba

Třídění peněžních operací v České republice podléhá tzv. rozpočtové skladbě. Podle Pekové (2008, s. 140) upravuje „*způsob třídění všech peněžních operací veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů státu, obcí a krajů včetně operací organizačních složek*“. To však neplatí v případech, kdy jsou peněžní operace prováděny prostřednictvím příspěvkových organizací, zdravotních pojišťoven či Národního fondu (Hamerníková, Maaytová a kol., 2010, s. 169). Peněžními operacemi se tedy rozumí jednotlivé příjmy a výdaje, které musí mít povahu veřejných operací, o nichž je rozhodováno tzv. veřejnou volbou. Pohyb těchto operací probíhá připsáním na bankovní účet či odepsáním finančních prostředků z bankovního účtu (Peková, 2008, s. 140).

V současné době je možné třídit tyto operace z několika hledisek, které stanovuje Ministerstvo financí ČR vyhláškou č. 323/2002 Sb., jimiž jsou dle ní zejména:

a) Odpovědnostní hledisko

Příjmy a výdaje se z odpovědnostního hlediska třídí podle správců kapitol, jimž je stanovena odpovědnost za nakládání s rozpočtovými prostředky. Toto třídění je ale povinné pouze pro příjmy a výdaje státního rozpočtu, pro rozpočty obcí a krajů je nepovinné (Peková, 2008, s. 141). Za správce kapitoly je možné považovat příslušná ministerstva a ústřední orgány státní správy, jejichž podrobný výčet je uveden v příloze 5 - Správci kapitol z hlediska odpovědnostního.

b) Druhovému hledisko

Za účelem analýzy rozpočtu a makroekonomické analýzy je důležité třídění příjmů a výdajů podle druhů (Hamerníková, Maaytová a kol., 2010, s. 169). Roztřídění příjmové a výdajové stránky rozpočtu podle druhového hlediska také umožňuje zejména propojení s účetnictvím (Peková, 2008, s. 141). Za jednotky třídění příjmů a výdajů se považují jednotlivé

rozpočtové třídy, podseskupení rozpočtových položek, seskupení rozpočtových položek a jednotlivé rozpočtové položky (vyhláška č. 323/2002 Sb.).

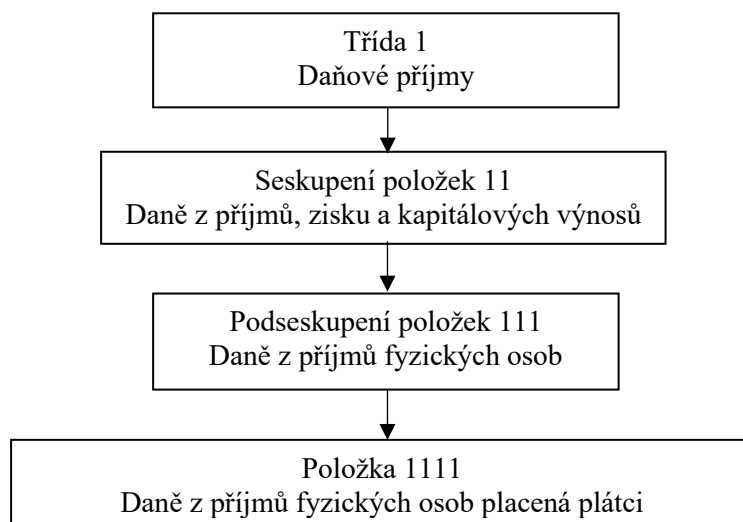
Tabulka 2 Přehled rozpočtových tříd v ČR

Třída 1	Daňové příjmy
Třída 2	Nedaňové příjmy
Třída 3	Kapitálové příjmy
Třída 4	Přijaté transfery
Třída 5	Běžné výdaje
Třída 6	Kapitálové výdaje
Třída 8	Financování

Zdroj: Vyhláška č. 323/2002 Sb., vlastní zpracování

Třídy uvedené ve výše uvedené tabulce 2 se dále ještě podrobně člení, pro znázornění je v následujícím obrázku 4 použito druhové členění příjmů rozpočtové třídy 1:

Obrázek 4 Ukázkové členění příjmů SR podle druhového hlediska v ČR

Zdroj: Vyhláška č. 323/2002 Sb., vlastní zpracování

c) Odvětvové hledisko

Z tohoto hlediska dle Hamerníkové, Maaytové a kol. (2010, s. 169) se příjmy a výdaje třídí podle odvětví, do kterých peněžní prostředky směřují. Odvětvové třídění umožňuje vládě organizovat vládní činnosti podle účelu nebo podle toho, jakou funkci mají plnit. Za jednotky

třídění jsou v tomto případě považovány rozpočtové skupiny, rozpočtové oddíly, rozpočtové pododdíly a rozpočtové paragrafy (vyhláška č. 323/2002 Sb.)

Dle tvrzení Hamerníkové, Maaytové a kol. (2010, s. 169) je „*Klasifikace podle odvětví (funkcí) důležitá pro analýzy alokace zdrojů mezi jednotlivé sektory a pro zpracování historických přehledů*“. Příjmy a výdaje podle odvětvového hlediska znázorňuje tabulka 3.

Tabulka 3 Skupiny příjmů a výdajů podle odvětvového hlediska

Skupina 1	Zemědělství, lesní hospodářství a rybnářství
Skupina 2	Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství
Skupina 3	Služby pro obyvatelstvo
Skupina 4	Sociální věci a politika zaměstnanosti
Skupina 5	Bezpečnost státu a právní ochrana
Skupina 6	Všeobecná veřejná správa a služby

Zdroj: Vyhláška č. 323/2002 Sb., vlastní zpracování

d) Konsolidační hledisko

Příjmy a výdaje se dělí v rámci konsolidačního hlediska na záznamové jednotky. Při uplatňování tohoto hlediska je možné výdaje třídit na ty, které jsou vynakládány uvnitř soustavy veřejných rozpočtů a ostatních fondů a dále na příjmy, jež vznikají uvnitř soustavy (Hamerníková a Maaytová, 2010, s. 170). Peková (2008, s. 145) definuje pojem konsolidace takto: „*Konsolidace umožňuje vyloučit duplicitu na základě interních transferů mezi fondy a korekci příjmů na straně jedné a korekci výdajů na straně druhé, při započítávání příjmů a výdajů*“. Každá záznamová jednotka je tvořena třímístnými čísly, jejichž přehled je uveden v příloze 6 – Záznamové jednotky.

Vyjma těchto čtyř výše uvedených hledisek třídění je možné se setkat ještě s dalšími hledisky, ke kterým patří dle vyhlášky č. 323/2002 Sb.:

- **třídění příjmů a výdajů z hlediska podkladu pro změnu rozpočtu** – jedná se o třídění příjmů a výdajů podle druhů podkladu pro změnu rozpočtu, která příjem umožňuje nebo k výdaji opravňuje; pro jejich třídění jsou pak použity tzv. podkladové jednotky
- **třídění příjmů a výdajů z hlediska prostorového původu** – podle prostorového původu lze příjmy a výdaje třídit podle toho, odkud pocházejí, v tomto případě to

mohou být buď zdroje tuzemské nebo zahraniční; pro prostorové třídění se využívají prostorové jednotky

- **třídění příjmů a výdajů z hlediska původu zdroje** – tento způsob třídění poukazuje na to, zda jsou zdrojem původu tuzemsko, rozpočet EU, finanční mechanismy, jiné peněžní prostředky ze zahraničí a další
- **třídění příjmů a výdajů z hlediska příslušnosti výdajů ke zvlášť sledovaným celkům** – výdaje lze v tomto případě roztrždit na dílčí průřezové ukazatele, což se týká ukazatelů, které nejsou definovány u ostatních třídění příjmů a výdajů, jež jsou ukotveny ve vyhlášce č. 323/2002 Sb.
- **třídění příjmů a výdajů z hlediska příslušnosti výdajů k programům** – úkolem je třídění výdajů ze státního rozpočtu na programy a jejich nižší celky; jednotkami třídění jsou programy, tituly, subtitledy, podmnožiny subtitledů a jako poslední jsou nejnižší jednotkou třídění akce
- **třídění příjmů a výdajů z hlediska účelu rozpočtového přesunu** – z hlediska účelu opravňuje organizační složky státu provádět rozpočtové přesuny, které patří do jiných kapitol
- **třídění příjmů a výdajů z hlediska věcné podstaty** – věcnou podstatou třídění příjmů a výdajů se rozumí dělení do takových strukturovaných celků, které jsou považovány za ukazatele, které jsou potřebné pro správce kapitol nebo Ministerstvo financí pro výkon činnosti státní správy; za jednotky třídění příjmů a výdajů se považují bloky, okruhy, množiny a u výdajů jsou to dále ještě podmnožiny
- **třídění příjmů a výdajů z hlediska transferů** – z hlediska účelů transferů a půjčených prostředků se rozdělují příjmy a výdaje na účelové znaky; každé číslo účelového znaku je pětimístné, tedy první dvě čísla značí kapitolu, Národní nebo státní fond a posledními třemi čísly tvoří kód dotačního titulu

3.8 Rozpočtový proces

Každý veřejný rozpočet včetně státního rozpočtu prochází rozpočtovým procesem, které může trvat i déle než období, na které je rozpočet sestavován. Při této proceduře dochází k sestavování, projednávání, schvalování a kontrole příslušného veřejného rozpočtu. Skládá se z těchto etap (Hamerníková, Maaytová a kol., 2010, s. 176; Peková, 2008, s. 122-124):

1) Sestavení návrhu rozpočtu

Dle Pekové (2008, s. 122-123) je prvotní etapou sestavování návrhu rozpočtu, což je považováno za nejnáročnější část celého rozpočtového procesu. Správně by měla být tato etapa zahájena alespoň půl roku před následujícím rozpočtovým obdobím. V přípravě této etapy hraje stěžejní roli Ministerstvo financí, které se musí řídit podle pravidel ústředních orgánů a institucí a také dle příslušných výkonných orgánů, jež jsou součástí nižších úrovní územních rozpočtů. Ministerstvo financí stanovuje minimální limity objemu jednotlivých příjmů a výdajů, následně pak sestavený rozpočet předloží Poslanecké sněmovně, jejímž úkolem je posoudit, zda není v rozporu s vládním programem (Nahodil a kol., 2009, s. 57).

2) Projednání a schválení rozpočtu

Další etapou, která probíhá ve volených orgánech na příslušné úrovni, je projednávání a schvalování rozpočtu. Pokud budeme dle Pekové (2008, s. 122-124) hovořit o státním rozpočtu, tak ten je projednáván a schvalován ve formě zákona Poslaneckou sněmovnou. U rozpočtů jednotlivých stupňů a subjektů územní samosprávy, se schválení a projednání uskutečňuje prostřednictvím volených orgánů na této úrovni.

Hamerníková, Maaytová a kol. (2010, s. 178-179) a Nahodil a kol., (2009, s. 57) jsou toho názoru, že státní rozpočet se v této fázi projednává ve třech čteních. V průběhu prvního čtení se projednávají příjmy a výdaje státního rozpočtu, saldo včetně způsobu jeho vypořádání, celkové vztahy týkající se rozpočtů územní samosprávy apod. Pokud nejsou v Poslanecké sněmovně tyto údaje schváleny, je nutné, aby vláda návrh přepracovala a předložila ho v nově stanoveném termínu. Kromě Poslanecké sněmovny jako celku, se návrh předkládá také ke stanovisku jejímu rozpočtovému výboru. Náplň druhého čtení tvoří vyjádření navrhovatele, zpravodaje rozpočtového výboru a následná podrobná rozprava, v rámci které se předkládají pozměňovací návrhy. Poslední, tedy třetí čtení, nastává nejdříve po 48 hodinách od ukončení druhého čtení. V něm dochází k hlasování o pozměňovacích návrzích, a v případě souhlasu s těmito návrhy dochází k odsouhlasení návrhu zákona o státním rozpočtu, který je následně uveřejněn ve Sbírce zákonů. Není-li však rozpočet na následující rozpočtové období schválen, tak se hospodaří podle tzv. rozpočtového provizoria (doposud neschváleného rozpočtu) nebo podle rozpočtu minulého rozpočtového období.

3) Plnění rozpočtu

Ve fázi plnění rozpočtu musí za sestavený rozpočet dle Pekové (2008, s. 122-124) odpovídat ten orgán, jenž sestavoval návrh rozpočtu. U státního rozpočtu je tedy povinností Ministerstva financí, aby průběžně kontroloval plnění státního rozpočtu, a to i následně po uplynutí daného rozpočtového období, jelikož se musí zodpovídat zákonodárnému sboru, který průběžně kontroluje hospodaření se státním rozpočtem. U ostatních rozpočtů příslušné orgány postupují obdobným způsobem, tedy i u nižších vládních úrovní probíhá průběžná kontrola plnění.

4) Kontrola plnění rozpočtu

Jak již bylo řečeno u třetí etapy rozpočtového procesu, důležitá je průběžná a následná kontrola. Zejména po skončení rozpočtového období je nutná následná kontrola plnění každého rozpočtu, jejímž cílem je konstrukce výsledné bilance rozpočtu. Již při první etapě se určuje, zda bude rozpočet realizován jako schodkový, vyrovnaný či přebytkový (Nahodil a kol., 2009, s. 57-58). Dle Pekové (2008, s. 122-124) kontrola výsledné bilance se opět projednává v zákonodárném sboru a povinností Ministerstva financí je zdůvodnit případné odchylky, které vznikly při plnění státního rozpočtu. O výsledku, tedy saldu, státního rozpočtu se jedná v Parlamentu ČR, který se musí rozhodnout, jakým způsobem bude v případě přebytkového státního rozpočtu použit tento přebytek, nebo v opačném případě, jak bude financován schodek státního rozpočtu.

Státní závěrečný účet

Nahodil a kol. (2009, s. 58) je toho názoru, že výsledné hospodaření státu za uplynulý rok zachycuje státní závěrečný účet, díky kterému je možné zkontrolovat, jak s peněžními prostředky vláda v příslušném období hospodařila. Jeho návrh vypracovaný Ministerstvem financí musí být předložen vládou Poslanecké sněmovně nejpozději do 30. dubna, a to v roce, který následuje po hodnoceném rozpočtovém období. Součástí státního závěrečného účtu jsou závěrečné účty kapitol zpracováváné a předkládané samostatně jejich správci.

Přílohu státního rozpočtu podle zákona č. 218/2000 Sb. tvoří:

- souhrnné údaje o výsledcích rozpočtového hospodaření územních samosprávných celků, DSO a Regionálních rad regionů soudržnosti
- informace o hlavních výsledcích hospodaření státních fondů
- přehled o státních finančních aktivech a pasivech
- přehled o státních zárukách
- přehled o stavech fondů organizačních složek státu

Povinností Ministerstva financí ČR je státní závěrečný účet po jeho projednání zveřejnit společně se stanoviskem Poslanecké sněmovny v elektronické formě, ke které musí být umožněn dálkový a nepřetržitý přístup (Nahodil a kol., 2009, s. 58; zákon č. 218/2000 Sb.). Návrh státního rozpočtu na rok 2021 a 2022 je uveden v příloze 7 – Návrh státního rozpočtu na rok 2021 a 2022 v mld. Kč a návrh výdajů státního rozpočtu podle kapitol na tyto roky je součástí přílohy 8 – Návrh výdajů SR podle kapitol v mil. Kč.

3.9 Fiskální nerovnováha

Hospodaření s příjmy a výdaji jednotlivých rozpočtů může mít za následek vznik fiskální nerovnováhy, která nastává v případě nesouladu mezi příjmovou a výdajovou stránkou jak státního, tak i ostatních veřejných rozpočtů (Dvořák, 2008, s. 51). Jak již bylo řečeno, na základě skutečného nakládání s finančními prostředky se zjistí výsledné saldo rozpočtu, pomocí kterého lze jednoduše stanovit, zda dochází k fiskální nerovnováze či nikoliv. O fiskální nerovnováhu se jedná v případě, kdy výsledkem veřejného (státního) rozpočtu je deficit – jenž je označován jako záporná bilance rozpočtu nebo přebytek – který představuje kladnou bilanci rozpočtu (Maaytová, Ochrana, Pavel a kol., 2015, s. 182).

Oba výše uvedené případy fiskální nerovnováhy mohou být buď krátkodobé (pokud se nepoměr mezi příjmy a výdaji týká pouze jednoho rozpočtového období) nebo dlouhodobé (nesoulad mezi příjmy a výdaji trvá déle než jedno rozpočtové období) (Nahodil a kol., 2009, s. 270).

Naopak z hlediska vyrovnaného rozpočtu se dá hovořit o fiskální rovnováze, jelikož objem příjmů se rovná objemu vynaložených výdajů. Tou největší hrozbou pro společnost

a ekonomiku je deficitní rozpočet, který může mít negativní dopad na celkovou makroekonomickou stabilitu země. V praxi však právě k němu dochází nejčastěji.

3.9.1 Krátkodobá fiskální nerovnováha

V průběhu krátkodobé fiskální nerovnováhy, tedy v období do jednoho roku, lze definovat tři typy deficitu (Maaytová, Ochrana, Pavel a kol., 2015, s. 183):

- 1) plánovaný deficit, který je navržen vládou a schválen parlamentem, takové hospodaření vlády s penězi je záměrné
- 2) deficit, který se vytvoří během rozpočtového období, a to v důsledku okamžitých finančních toků veřejných příjmů i veřejných výdajů
- 3) deficit na konci rozpočtového období, který odráží skutečný výsledek hospodaření vlády včetně vnějších vlivů

Příčiny vzniku rozpočtového deficitu

Dle Maaytové, Ochrany, Pavla a kol. (2015, s. 185) a Dvořáka (2008, s. 54) při analýze rozpočtového deficitu lze odlišit aktivní a pasivní příčiny jeho vzniku. Za pasivní je možné považovat takové příčiny, které jsou neovlivnitelné a nepředpokládané při sestavování rozpočtu, tedy není v silách vlády tyto faktory nijak ovlivnit. Jedná se o exogenní (vnější) vlivy, jejichž působení vede k poklesu příjmů a růstu výdajů, přičemž k těmto jevům může dojít současně. Mezi ty nejčastější patří (Maaytová, Ochrana, Pavel a kol., 2015, s. 185):

- **hospodářský pokles** – snížení daňového výnosu a růst veřejných výdajů
- **snížení spotřeby** – snížení příjmů ze spotřebních daní
- **mimořádné události** – růst mimořádných výdajů v důsledku válečných konfliktů či přírodních katastrof
- **nákladový šok** – dopad na instituce a podniky vlastněné státem z důvodu růstu inflace (např. růst cen energie)
- **rostoucí úrok z veřejného dluhu**

Naproti tomu následkem vládních rozhodnutí, která je možné na rozdíl od exogenních faktorů ovlivnit, vzniká aktivní deficit. Stejně jako u pasivního deficitu je ale způsoben buď růstem veřejných výdajů nebo poklesem příjmů, či dochází k oběma jevům zároveň.

Příčiny vzniku aktivního deficitu jsou způsobeny (Maaytová, Ochrana, Pavel a kol., 2015, s. 185; Dvořák, 2008, s. 55-56):

- **expanzivní fiskální politikou**, jejímiž opatřeními dochází ke snižování daňových sazeb či k zavádění daňových zvýhodnění, kromě těchto aspektů je spojena také s růstem výdajů např. investičních nebo v podobě transferů
- **rozložením důsledků výdajových šoků a daňové zátěže** do více let, aby nedocházelo k prudkému zvýšení daňových sazeb
- **vládním populismem**, díky kterému se snaží vláda naklonit voliče na svou stranu, a to např. zvyšováním různých transferů či snižováním daní

Státní a veřejný deficit

Dle Jurečky a kol. (2017, s. 234) je podstatné také rozlišovat nadále státní deficit od deficitu veřejného. O státním deficitu lze hovořit tehdy, pokud vznikne na základě převažujících výdajů nad příjmy u státního rozpočtu. Státní deficit je součástí veřejného deficitu, který kromě deficitu státního rozpočtu v sobě zahrnuje deficity i ostatních veřejných rozpočtů. U obou však dochází k tzv. krátkodobé fiskální nerovnováze a pokud se jí nepodaří včas odstranit, tak může vést až k opakovaným deficitům. Tento stav je pak označován za státní či veřejný dluh.

Způsoby financování krátkodobého deficitu

K tomu, aby nedocházelo ke kumulaci rozpočtových deficitů, je možné včasným zakročením řešit odstranění deficitu několika způsoby. Za ně lze považovat především (Maaytová, Ochrana, Pavel a kol., 2015, s. 187-188, Dvořák, 2008, s. 70):

1) Dluhové krytí rozpočtového deficitu

První možností řešení rozpočtového deficitu je tzv. dluhové krytí, při kterém jsou získávány peněžní prostředky prostřednictvím nákupu státních cenných papírů, a to jak doma, tak v zahraničí. Tyto získané finance se následně použijí k uhrazení vládních potřeb. Rizikem tohoto způsobu financování však nastává narůst domácího veřejného dluhu.

2) Monetární krytí rozpočtového deficitu

Výsledkem tohoto způsobu krytí deficitu je tzv. transformace rozpočtového deficitu do nárůstu monetární báze, a to tak, že vládě je poskytnut úvěr od centrální banky, čímž banka odkoupí vládou emitované cenné papíry. Monetizace deficitu, kdy centrální bankou poskytnuté peněžní prostředky vláda použije na financování rozpočtového deficitu, je však v několika zemích včetně ČR omezena či úplně zakázána. Důvodem je to, že zvyšování monetární báze spojené se zvýšením nabídky peněz v ekonomice, může být následnou příčinou vzniku inflace.

3) Krytí z výnosů z prodeje aktiv

Poslední z možností krytí deficitu jsou výnosy z prodeje vládních aktiv. Měly by být využity pouze pro jednorázovou úhradu deficitu, jelikož výtěžek z prodeje hmotných aktiv je značně omezen a nebylo by tak dostatečné množství finančních prostředků z tohoto prodeje na dlouhodobé krytí rozpočtového deficitu. Výnosem z prodeje aktiv může být především privatizace majetku.

Způsoby financování deficitu státního rozpočtu

Jak uvádí Jurečka a kol. (2017, s. 230), tak u státního rozpočtu je možné využít dvou možností financování státního deficitu, a to daňového a dluhového. V případě daňového financování státního rozpočtu má vláda možnost zvýšit příjmy státního rozpočtu navýšením daní, což ale může způsobit nepřízeň některých voličů. Navíc se jedná o složitější proces, protože se musí zvýšení daňových sazeb legislativně schválit. K dluhovému financování se může využít opět monetizace deficitu, poskytnutí úvěru ze zahraničí či emise vládních (státních) dluhopisů.

3.9.2 Dlouhodobá fiskální nerovnováha

V případě kumulujících se deficitů a závazků ve formě dluhového krytí, se pak z krátkodobé fiskální nerovnováhy stává dlouhodobá fiskální nerovnováha, při které dochází ke vzniku veřejného dluhu (Nahodil a kol., 2009, s. 274). Veřejný dluh má tedy na rozdíl od veřejného deficitu povahu dlouhodobého charakteru. Součástí veřejného dluhu je i státní dluh, který vzniká obdobným způsobem.

Rozdíl mezi veřejným a státním dluhem je vykládán dle Brčáka, Sekerky, Severové, Staré (2018, s. 225) následovně:

- veřejný dluh je celkové zadlužení vlády a nižších správních celků
- státní dluh je součástí dluhu veřejného a představuje celkové zadlužení vlády

Podle Jurečky a kol. (2017, s. 234) v sobě státní dluh zahrnuje sumu nesplacených půjček a úroků plynoucích z těchto půjček. Na rozdíl od státního deficitu, jež vzniká nesouladem mezi příjmy a výdaji v rámci jednoho roku a představuje tak tokovou veličinu, se státní dluh označuje za stavovou veličinu zjišťovanou k určitému datu. Na druhé straně stojí veřejný dluh, jenž se skládá z dluhu státního a dluhů pocházejících z kumulovaných deficitů ostatních veřejných rozpočtů. Podle Holmana (2018, s. 433) dokonce *„za existenci veřejného dluhu nestojí žádné ekonomické, sociální či jiné důvody, nýbrž důvody politické – snaha politiků dělat pokud možno jen populární politiku, zatímco nepopulární kroky ať provedou ti, co přijdou po nich“*. Což v praxi znamená, že populárnější jsou veřejné výdaje na rozdíl od zvyšování daní, což by bylo bráno za nepopulární, i když by se touto cestou navýšily příjmy státního rozpočtu.

Členění veřejného dluhu

- **podle doby splatnosti** – veřejný dluh krátkodobý (splatný do 1 roku), střednědobý (splatný do 10 let) a dlouhodobý (splatný více jak 10 let) (Peková, 2008, s. 484)
- **podle místa vzniku** – vnitřní a vnější – vnitřní dluh vzniká v rámci země prostřednictvím vydaných dluhopisů, které jsou odkoupeny domácími subjekty, zatímco vnější dluh vzniká v rámci odkupu vydaných dluhopisů zahraničními subjekty (Brčák, Sekerka, Severová, Stará, 2018, s. 226)
- **hrubý a čistý** – hrubý dluh představuje celkový objem závazků subjektů, ale nebere v potaz objem pohledávek, zatímco čistý dluh vzniká odečtem objemu pohledávek od hrubého dluhu (Dvořák, 2008, s. 84)
- **oficiální a skrytý** – jedná-li se o oficiální veřejný dluh, znamená to, že je oficiálně vykazovaný, naproti tomu skrytý veřejný dluh je označován jako potenciální (Peková, 2008, s. 484)

3.9.3 Metodika vykazování rozpočtového deficitu a dluhu v zemích EU

Pro vykazování rozpočtového deficitu a dluhu se používají dvě odlišné metodiky, kterými jsou (Nahodil a kol., 2009, s. 272-276; Dvořák, 2008, s. 82-84; Ministerstvo financí ČR, 2013):

1) Metodika vládní finanční statistiky GFS 1986 (2001)

Tato metodika je založena na základě peněžních toků, díky čemuž zaznamenává finanční operace v průběhu daného rozpočtového období v hotovostní formě, přičemž veškeré operace se sledují v období, ve kterém byly skutečně realizovány. Tvůrcem metodiky vládní finanční statistiky je Mezinárodní měnový fond a zodpovědnost za vykazování deficitu a dluhu nese Ministerstvo financí. Nevýhodou této metodiky se stává to, že nepodává komplexní obraz o hospodaření vládního sektoru, protože zahrnuje pouze příjmy a výdaje a pohledávky a závazky nejsou při výpočtu zohledněny. Dle Pekové (2008, s. 460) a Ministerstva financí ČR (2013) se Metodika GFS 1986 kvůli nepřesnosti v roce 2001 upravila na metodiku GFS 2001, která se metodě ESA 95 přibližovala a byla tak postupně zaváděna ve státech, které byly seskupeny v Mezinárodním měnovém fondu.

2) Metodika Evropského statistického úřadu ESA 95 (ESA 2010)

Ještě během roku 2013 se deficit a dluh vykazoval pomocí metodiky ESA 95, avšak v roce 2014 byla nově implementována metodika ESA 2010, která se liší rozsahem i koncepcí, a stala se tak pokrokem v moderní ekonomice a v metodologickém výzkumu (EUROSTAT).

Dle Nahodila a kol. (2009, s. 272-276) a Dvořáka (2008, s. 82-84) je na rozdíl od vládní finanční statistiky postavena na aktuálním principu, kdy se kromě příjmových a výdajových operací daného sledovaného období sledují i vzniklé pohledávky a závazky. Za tvůrce této metodiky je považován Evropský statistický úřad a za vykazování podle této metodiky zodpovídá statistický úřad, v případě ČR je to tedy Český statistický úřad. Podává komplexnější a věrnější obraz hospodaření státu a používá se tak pro výpočet maastrichtských kritérií a při předkládání dokumentů EU. Z hlediska analytického má větší vypovídací váhu pro hodnocení fiskální politiky.

Podle Českého statistického úřadu (2014) se zavedení metody ESA 2010 nedotklo jen národních účtů, ale i veškerých statistik Českého statistického úřadu a také dalších institucí,

jako například České národní banky. Hlavními aspekty pro úpravu metodiky byly globalizace a internacionalizace ekonomiky a stárnutí obyvatelstva, kdy došlo díky implementaci nové metody k většímu významu srovnatelnosti údajů různých systémů penzijního pojištění v národních účtech, k zachycení nových typů finančních transakcí a k zajištění souladu standardu národního účetnictví s údaji platební bilance a veřejných institucí. Podle EUROSTATU metoda ESA 2010 koresponduje s celosvětovými pokyny pro národní účetnictví, jež jsou stanoveny v systému národních účtů 2008.

Měření dluhu

Dle Brčáka, Sekerky, Severové, Staré (2018, s. 226) by se kromě měření deficitu a dluhu v absolutním vyjádření mělo sledovat rovněž relativní vyjádření, kde je dluh vztažen k určitým ukazatelům. Výsledná výše v relativním vyjádření je právě nejdůležitější při sledování jejího vztahu k fiskálním maastrichtským kritériím, která jsou stanovena v rámci členství států EU. Deficit a dluh je vykazován dle metodiky ESA 2010 a sleduje se tak:

- **Podíl deficitu na HDP (v %)** - tento poměr schodku vládního sektoru vyjádřený k hrubému domácímu produktu v tržních cenách by neměl překročit 3 % dle stanovených maastrichtských kritérií
- **Podíl hrubého veřejného dluhu na HDP (v %)** – poměr hrubého dluhu vládního sektoru v nominální hodnotě vyjádřený k hrubému domácímu produktu v tržních cenách by neměl překročit 60 % dle stanovených maastrichtských kritérií

Státní pokladna ČR

V případě řízení státního dluhu hraje také důležitou roli státní pokladna, která je základem pro optimální finanční řízení veřejných zdrojů. Využívá celou řadu funkcí, které jsou důležité při rozhodování o tom, kolik, jakým způsobem a na jaký účel jsou použity peněžní prostředky z veřejných financí (Ministerstvo financí ČR, 2011). Peková (2008, s. 171) dále uvádí, že správu finančních prostředků státní pokladny zajišťuje Česká národní banka prostřednictvím tzv. souhrnného účtu běžného hospodaření státní pokladny, na němž je vedena podrobná evidence veškerých příjmů a výdajů státního rozpočtu včetně výnosů z prodeje státních dluhopisů, jiných peněžních prostředků státu a příjmy územních samosprávných celků.

Státní pokladna tak může mít významné postavení v oblastech (Ministerstvo financí ČR, 2011):

- přípravy, realizace a kontroly čerpání státního rozpočtu
- denního řízení platebního styku včetně kontroly finančních toků na státních účtech u bankovních ústavů včetně monitoringu operací souvisejících s mimorozpočtovým financováním
- řízení státního dluhu a státních garancí
- účetnictví státu a finančního informačního systému veřejné správy
- řízení likvidity jediného účtu státu

Od těchto výše uvedených oblastí je možné odvodit základní funkce státní pokladny ČR, a to v první řadě funkce klíčové, kterými jsou centralizace příjmů, řízení výdajů, řízení státních aktiv a řízení likvidity řízení státního dluhu; a v druhé řadě funkce podpůrné, do kterých patří finanční plánování, platební styk, kontrola, účetnictví a výkaznictví.

4 Praktická část práce

Praktická část práce se zabývá vývojem státního rozpočtu v letech 2011–2020. Pro tuto část práce byla využita data Ministerstva financí ČR, a to z informací a přehledů o plnění státního rozpočtu ČR v letech 2011–2020, finanční statistiky EUROSTATU a dalších podpůrných internetových zdrojů mapujících hospodaření se státním rozpočtem v historii, současnosti a zejména v době pandemie COVID - 19.

4.1 Historie státního rozpočtu a Ministerstva financí ČR

Dle zákona č. 2/1969 Sb., je Ministerstvo financí považováno za ústřední orgán státní správy zejména pro státní rozpočet ČR, státní závěrečný účet a státní pokladnu ČR, fiskální politiku státu, makroekonomické a fiskální prognózování v průběhu příprav státního rozpočtu a rozpočtu státních fondů, finanční trh, platební styk daně, poplatky a cla, finanční kontrolu a přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků, pohledávky a závazky státu vůči zahraničí, regulaci hazardu a cen, oblast účetnictví a auditu včetně daňového poradenství, hospodaření se státním majetkem a spoustu ostatních důležitých kompetencí, které jsou vymezeny v tomto zákoně.

Historie a současná podoba ministerstva

Samotné ministerstvo si prošlo velmi rozmanitou historií, po roce 1918 měly na následné hospodářství vliv zejména dopady první světové války. Z důvodu ekonomických a sociálních nepokojů byly státní rozpočty deficitní a při vzniku Československa byla nutná příprava vlastní měny, což rozpočtovou situaci nijak nezlepšilo. V průběhu dvacátých až třicátých let 20. století byla vybudována Národní banka československá (dnes Česká národní banka) a díky zavedení vlastní měnové politiky státu se podařilo ekonomickou situaci v zemi stabilizovat. Negativní důsledek na ekonomickou a politickou situaci v zemi však měla velká hospodářská krize a následně druhá světová válka, po jejímž skončení bylo nastoleno centrální řízení ekonomiky. Komunistické období po roce 1948 působilo nepříznivě na ekonomický vývoj země. Současné ministerstvo financí bylo následně ovlivněno změnou politického režimu po roce 1989 a také rozdělením Československa v roce 1993 na dva samostatné státy. Od vzniku ČR dne 1. ledna 1993 bylo pro tehdejší vládu naprosto stěžejním úkolem znovuobnovení tržního hospodářství, tedy provedení ekonomické transformace

země spočívající v přeměně do té doby centrálně řízené na tržní ekonomiku. Nepochybně významnou událostí byl v roce 2004 také vstup ČR do EU.

V současnosti Ministerstvo financí sídlí v ulici Letenská na Malé straně, do jehož vlastnictví patří i Vojanovy sady, které se nacházejí ve vnitrobloku budovy Ministerstva financí a jsou volně přístupné veřejnosti. Od roku 1918 se vystřídalo nespočetné množství ministrů, vůbec prvním ministrem od vzniku Československa byl jmenován Alois Rašín. Mezi lety 2011–2021 post ministra financí zastávali Miroslav Kalousek, Jan Fischer, Andrej Babiš, Ivan Pilný a Alena Schillerová. Po poslední změně vlády v čele Ministerstva financí stojí od 17.12. 2021 Zbyněk Stanjura.

Organizační struktura ministerstva

Samotné ministerstvo se skládá z různých sekcí (provozní, finanční řízení a audit, daně a cla, veřejné rozpočty, mezinárodní vztahy a finanční trhy, sekce státního tajemníka, právní a majetek státu), odborů a oddělení. Resort financí se skládá z několika podřízených organizací, konkrétně to jsou:

- Finanční správa ČR – skládá se z Generálního finančního ředitelství, Odvolacího finančního ředitelství a finančních úřadů, přičemž hlavní úkolem této organizace je výběr a správa daní s výjimkou daní, které jsou v kompetenci Celní správy
- Celní správa ČR – skládá se z Generálního ředitelství cel a celních úřadů, do jejichž působnosti spadá výběr a správa spotřebních a ekologických daní, cel, dále dozor nad hazardními hrami a dodržování zákazu reklamy na nepovolené nebo neohlášené hazardní hry, kontrola nelegálního zaměstnávání cizinců či ochrana práv duševního vlastnictví
- Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových – hlavními činnostmi jsou zastupování ČR při majetkových právních jednáních, hospodaření s vymezeným státním majetkem a dislokační agenda
- Finanční analytický úřad – plní tvorbu finanční zpravodajské jednotky, do jejíž působnosti spadá zejména právní agenda spojená s přípravou předpisů a mezinárodních sankcí či příjem a analýza oznámení o podezřelých obchodech od povinných osob a dalších podnětů

- Státní tiskárna cenin – jejím úkolem je tisk bankovek, výroba osobních dokladů, cenných papírů a ostatních cenin
- Státní pokladna centrum sdílených služeb – poskytuje státu služby v provozu IT

4.2 Horizontální a vertikální analýza státního rozpočtu v letech 2011–2020

Pro horizontální i vertikální analýzu byly použity příjmy a výdaje státního rozpočtu podle druhového členění. Horizontální analýza příjmů a výdajů byla provedena na základě vlastnoručně zpracovaných podkladových tabulek, které jsou součástí přílohy 9 - Příjmy SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč) a přílohy 10 - Výdaje SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč). V přílohách 9 a 10 tak lze pozorovat podrobné hodnoty veškerých příjmových a výdajových položek, které jsou v praktické části okomentovány. Výsledky horizontální analýzy jsou interpretovány jak absolutně (v mld. Kč), tak relativně (v %). Podrobné výsledky horizontální analýzy příjmů, které jsou v praktické části slovně a číselně interpretovány, jsou uvedeny v příloze 11 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč) a příloze 12 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v %), u výdajů pak v příloze 13 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč) a v příloze 14 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v %). V případě vertikální analýzy, která sleduje strukturu příjmů a výdajů SR, je nejdříve vypočten podíl veškerých příjmů/výdajů na celkové hodnotě příjmů/výdajů pro daný rok a následně podíl určitého příjmu/výdaje na konkrétní rozpočtové třídě v relativní formě (v %). Výsledky vertikální analýzy příjmů jsou uvedeny v příloze 15 - Vertikální analýza příjmů na celkových příjmech SR v letech 2011–2020 (v %) a v příloze 16 - Vertikální analýza příjmů na příjmových třídách v letech 2011–2020 (v %), u vertikální analýzy výdajů v příloze 17 - Vertikální analýza výdajů na celkových výdajích SR v letech 2011–2020 (v %) a v příloze 18 - Vertikální analýza výdajů na výdajových třídách v letech 2011–2020 (v %). Písmeno „x“ v tabulce značí, že daný příjem nebyl v tomto roce v dané rozpočtové třídě příjmů realizován.

4.2.1 Státní rozpočet v roce 2011

V roce 2011 dosáhly celkové příjmy hodnoty 1012,76 mld. Kč, z toho daňové příjmy včetně pojistného na SZ celkem činily 890,25 mld. Kč. Přijaté investiční a neinvestiční transfery

dosáhly dohromady 94,25 mld. Kč, přičemž nejnižší byly nedaňové příjmy v hodnotě 25,94 mld. Kč. Naopak výdajová strana byla vyšší než příjmová strana rozpočtu, což zapříčinilo vznik deficitního výsledku hospodaření. Celkové výdaje ve výši 1155,53 mld. Kč tvořily běžné výdaje s celkovou hodnotou 1036,65 mld. Kč a kapitálové výdaje ve výši 118,87 mld. Kč. V důsledku převažujících výdajů nad příjmy bylo rozdílem mezi nimi naměřeno záporné saldo státního rozpočtu, tedy schodek ve výši 142,77 mld. Kč.

Příjmy státního rozpočtu

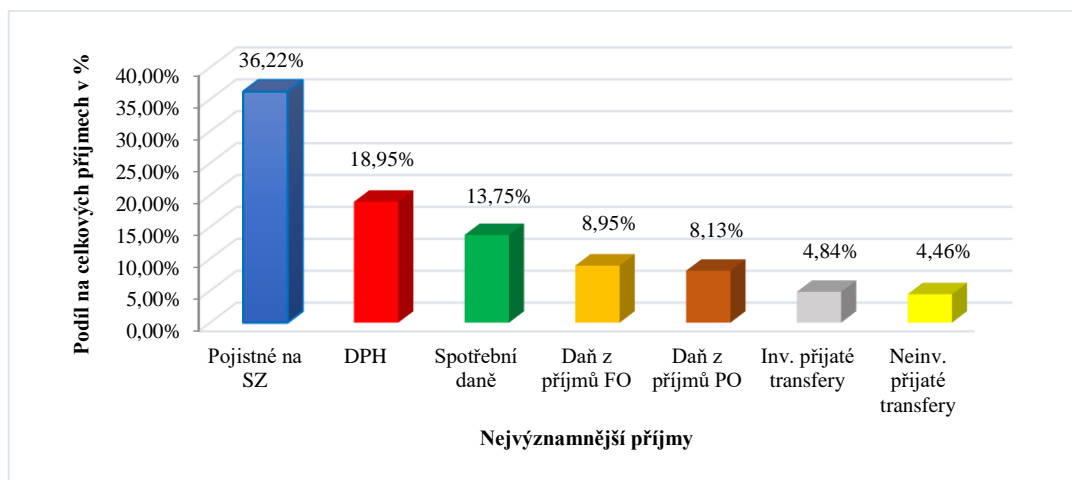
Z **daňových příjmů** státního rozpočtu nejvýznamnější fiskální dopad má pojistné na SZ, které je tvořeno zejména důchodovým pojištěním a v menší míře také nemocenským pojištěním. Příjmy plynoucí z pojistného na SZ dosáhly v roce 2011 celkem 366,82 mld. Kč. Kromě této složky příjmů jsou každoročně za další důležité považovány příjmy z daní a poplatků. V tomto roce činilo inkaso DPH 191,89 mld. Kč a inkaso spotřebních daní 139,21 mld. Kč. Hned po nich následovaly daň z příjmů FO (90,61 mld. Kč) a daň z příjmů PO (82,30 mld. Kč.). Ostatní příjmy daňové povahy jsou rozpočtově zanedbatelné a tvoří je majetkové daně v hodnotě 11,72 mld. Kč, správní poplatky v hodnotě 2,42 mld. Kč, poplatky a odvody v oblasti ŽP, ostatní daňové příjmy 2,09 mld. Kč a clo, které bylo se svou výší pouhých 1,73 mld. Kč nejnižším daňovým příjmem státního rozpočtu.

Nedaňové příjmy státního rozpočtu byly tvořeny příjmy z vlastní činnosti a odvody z přebytků dosahující hodnoty 18,44 mld. Kč, dále přijatými sankčními platbami a vratkami transferů v hodnotě 3,30 mld. Kč, příjmy z prodeje nekapitálového majetku v hodnotě 3,23 mld. Kč a přijatými splátkami půjčených prostředků, jež činily 0,97 mld. Kč.

V kategorii **přijatých transferů** dosáhly transfery investiční povahy 49,06 mld. Kč a neinvestiční povahy 45,19 mld. Kč.

Struktura příjmové strany státního rozpočtu

Graf 1 Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2011 (v %)

Zdroj: Příloha 15 - Vertikální analýza příjmů na celkových příjmech SR v letech 2011–2020 (v %)

Jak je možné vidět v grafu 1, tak na celkových příjmech státního rozpočtu mělo největší podíl pojistné na SZ (podíl 36,22 %), dále DPH (podíl 18,95 %), spotřební daně (podíl 13,75 %), daň z příjmů FO (podíl 8,95 %), daň z příjmů PO (podíl 8,13 %), investiční přijaté transfery (podíl 4,84 %) a neinvestiční přijaté transfery (podíl 4,46 %).

Daňové příjmy se podílely na celkových příjmech z 87,9 %. Na daňových příjmech se nejvíce podílely příjmy z pojistného na SZ (podíl 41,2 %), z DPH (podíl 21,55 %), dále ze spotřebních daní (podíl 15,64 %) a daně z příjmů FO (podíl 10,18 %). Ostatní položky daňových příjmů neměly tak významný fiskální dopad, což dokazuje inkaso z poplatků a odvodů v oblasti ŽP (podíl 0,16 %) a clo (podíl 0,19 %).

Nedaňové příjmy se podílely na celkových příjmech z 2,56 %. Na nedaňových příjmech se nejvíce podílely příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků (podíl 71,09 %), přijaté sankční platby a vratky transferů (podíl 12,72 %). Nejnižším nedaňovým příjmem byly přijaté splátky půjčených prostředků, které dosáhly podílu 3,74 %.

Co se týče **kapitálových příjmů**, tak ty zaujímaly pouhých 0,23 % z celkových příjmů státního rozpočtu, a to ve výši 2,31 mld. Kč.

Přijaté transfery se na celkových příjmech podílely z 9,31 %, ze kterých svým objemem byly větší v roce 2011 transfery investiční (tvořily tak 52,05 % všech přijatých transferů), zatímco neinvestiční transfery dosáhly 47,95% podílu na veškerých přijatých transferech.

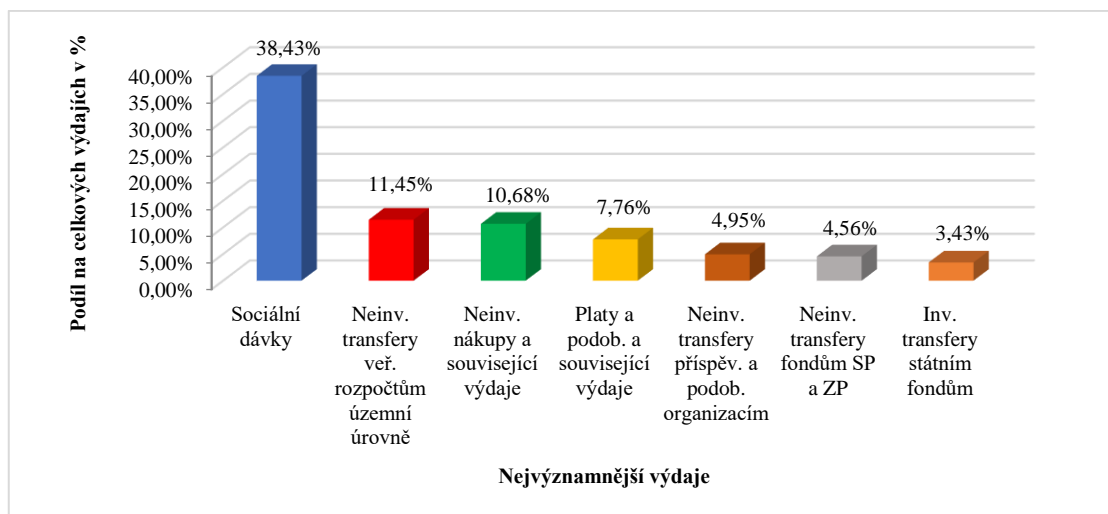
Výdaje státního rozpočtu

Z běžných výdajů bylo nejvíce finančních prostředků vyplaceno na sociální dávky včetně důchodů, a to ve výši 444,07 mld. Kč. Dále bylo nejvíce peněžních prostředků vynaloženo v podobě neinvestičních transferů rozpočtům územní úrovně, tedy rozpočtům územní samosprávy (obcím a krajům) v celkové hodnotě 132,29 mld. Kč a následně v podobě neinvestičních nákupů a souvisejících výdajů ve výši 123,38 mld. Kč. Co se týče zbývajících běžných výdajů, tak výdaje na platy a podobné a související výdaje dosáhly 89,62 mld. Kč, neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím 57,20 mld. Kč, neinvestiční transfery fondům SP a ZP 52,73 mld. Kč, odvody z vlastních zdrojů do rozpočtu EU 36,33 mld. Kč, neinvestiční transfery podnikatelským subjektům 33,26 mld. Kč, neinvestiční transfery státním fondům 29,54 mld. Kč a o něco méně pak ostatní běžné výdaje 27,77 mld. Kč. Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím s výší 10,45 mld. Kč představovaly objemově nejnižší složku ze všech běžných výdajů státního rozpočtu.

Kapitálové výdaje byly tvořeny investičními transfery státním fondům ve výši 39,64 mld. Kč, investičními transfery veřejným rozpočtům územní úrovně 29,35 mld. Kč, jako třetími investičními transfery příspěvkovým a podobným organizacím v hodnotě 17,88 mld. Kč, následovaly investiční transfery podnikatelským subjektům s výší 15,19 mld. Kč, investiční nákupy a související výdaje 13,59 mld. Kč a poslední ve výši 3,22 mld. Kč činily ostatní kapitálové výdaje.

Struktura výdajové strany státního rozpočtu

Graf 2 Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2011 (v %)

Zdroj: Příloha 17 - Vertikální analýza výdajů na celkových výdajích SR v letech 2011–2020 (v %)

Z grafu 2 vyplývá, že z celkových výdajů státního rozpočtu tvořily nejvýznamnější část sociální dávky včetně důchodů (podíl 38,43 %), neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 11,45 %), neinvestiční nákupy a související výdaje (podíl 10,68 %) a dále především platy a podobné související výdaje (podíl 7,76 %), neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím 4,95 %, neinvestiční transfery fondům SP a ZP (podíl 4,56 %) a investiční transfery státním fondům (3,43 %). Z toho plyne, že šest ze sedmi nejvýznamnějších výdajů státního rozpočtu bylo běžné povahy. Na druhé straně se nejméně na celkových výdajích v tomto roce podílely neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím, a to z 0,9 %.

Třída běžných výdajů státního rozpočtu se na celkových výdajích podílela z 89,71 %. Největší podíl na běžných výdajích měly zejména sociální dávky včetně důchodů (podíl 42,84 %), neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 12,76 %) a neinvestiční nákupy a související výdaje (podíl 11,9 %). Nejnižší část běžných výdajů tvořily naopak neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím, a to ve výši 10,45 mld. Kč (podíl 1,01 %).

Třída kapitálových výdajů se podílela na celkových výdajích z 10,29 %, kdy se především na kapitálových výdajích podílely nejvíce investiční transfery státním fondům

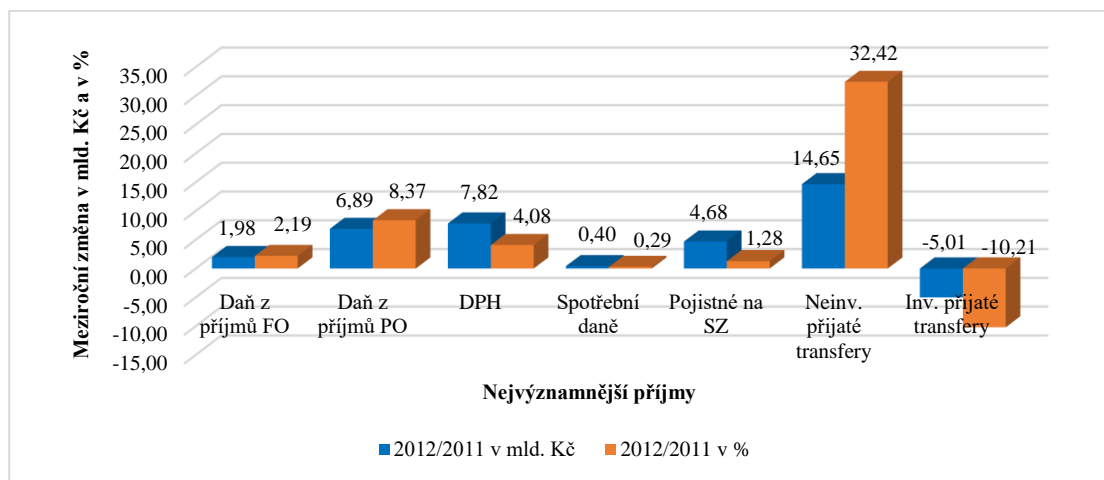
(podíl 33,35 %), investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 24,69 %) a investiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím (podíl 15,04 %), zatímco nejnižší podíl zaujímaly ostatní kapitálové výdaje, a to ve výši 2,71 %.

4.2.2 Státní rozpočet v roce 2012

V porovnání s rokem 2011 byl rok 2012 ve znamení rostoucích příjmů a snižování výdajů, což přispělo k příznivému vývoji státního rozpočtu, a to zejména v podobě klesajícího státního deficitu. Celkové příjmy byly oproti roku 2011 o 38,63 mld. Kč vyšší, a vyšplhaly se tak z 1012,76 mld. Kč na 1051,12 mld. Kč, což činilo o 3,81 % více. Co se týče výdajové strany rozpočtu, tak ta poklesla o 0,27 % z 1155,53 mld. Kč na 1152,39 mld. Kč, což bylo tedy o 3,14 mld. Kč méně. Schodek státního rozpočtu se díky tomu snížil o 29,26 %, což představuje 41,77 mld. Kč, tedy ze 142,77 mld. Kč na 101 mld. Kč.

Příjmy státního rozpočtu

Graf 3 Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2011 a 2012 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 11 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);
Příloha 12 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v %)

Meziroční změnu nejvýznamnějších příjmů dokumentuje graf 3. Důvodem zvýšení celkových příjmů v tomto roce byl růst výnosů z tříd daňových, nedaňových a kapitálových příjmů a zároveň i přijatých transferů. Peněžní prostředky plynoucí z daňových příjmů se oproti roku 2011 zvýšily na 912,28 mld. Kč, a to o 22,03 mld. Kč (o 2,47 %).

O růst výnosů z **daňových příjmů**, a tím i z celkových příjmů, se postaraly zejména příjmy z DPH, které vlivem nárůstu snížené sazby z 10 % na 14 % vzrostly o 7,82 mld. Kč na 199,71 mld. Kč, tedy o 4,08 %; daně z příjmů PO o 6,89 mld. Kč (o 8,37 %) na 89,19 mld. Kč; pojistného na SZ o 4,68 mld. Kč (o 1,28 %) na 371,5 mld. Kč; ostatních daňových příjmů o 2,21 mld. Kč (o 105,74 %) na 4,3 mld. Kč a daní z příjmů FO o 1,98 mld. Kč (o 2,19 %) na 92,59 mld. Kč. Nutno podotknout, že i mezi daňovými příjmy se našly takové položky, které se snížily, a to konkrétně výnosy z majetkových daní, které poklesly o 0,62 mld. Kč, tedy o 5,29 % na 11,1 mld. Kč. Zbylé daňové příjmy se už na rostoucí tendenci celkových příjmů v tak vysoké hodnotě nepodílely, příjmy plynoucí ze spotřebních daní vzrostly pouze o 0,4 mld. Kč (o 0,29 %) na 139,61 mld. Kč, z poplatků a odvodů v oblasti ŽP o 0,28 mld. Kč (o 19,18 %) na 1,74 mld. Kč a správních poplatků o 0,11 mld. Kč (o 4,55 %).

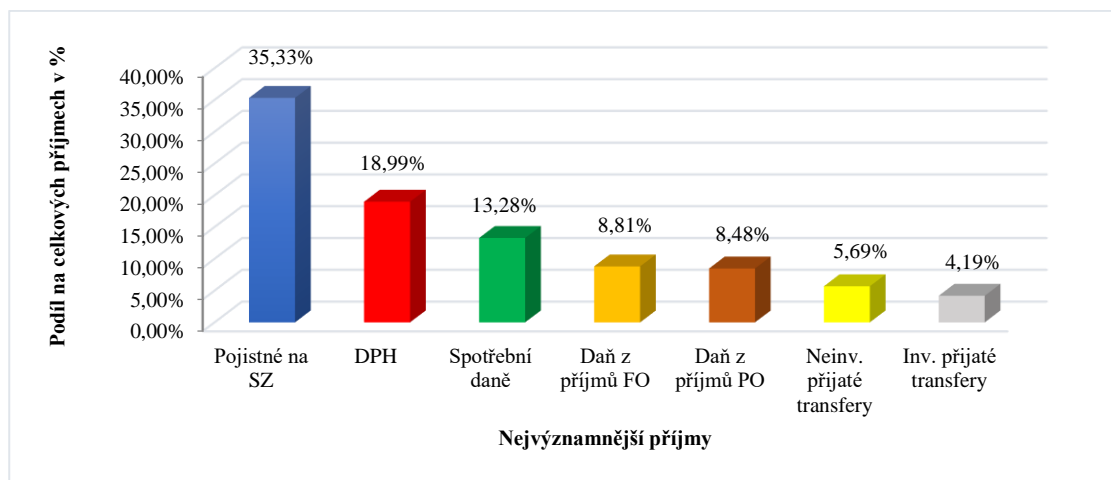
Co se týče třídy **nedaňových příjmů**, tak ty se oproti předchozímu roku zvýšily o 6,6 mld. Kč (o 25,44 %) na 32,54 mld. Kč a měly taktéž pozitivní vliv na zvýšení příjmové strany rozpočtu. V tom sehrálo roli především zvýšení příjmů z vlastní činnosti a odvody přebytků o 5,89 mld. Kč (o 31,94 %) na 24,33 mld. Kč a zahrnutí příjmů ze cla, které bylo až do roku 2011 součástí daňových příjmů. Peněžní prostředky vybrané na clech se ve srovnání s rokem 2011 snížily o 0,19 mld. Kč, tedy o 10,98 % na 1,54 mld. Kč. Ostatní nedaňové příjmy se už ve zvýšení příjmů neprojevíly, jelikož přijaté sankční platby a vratky transferů poklesly o 0,79 mld. Kč (o 23,94 %) na 2,51 mld. Kč; příjmy z prodeje nekapitálového majetku o 0,02 mld. Kč (o 0,62 %) na 3,21 mld. Kč a v poslední řadě přijaté splátky půjčených prostředků také o 0,02 mld. Kč (o 2,06 %) na 0,95 mld. Kč.

Třída **kapitálových příjmů** dosáhla hodnoty 2,67 mld. Kč, čímž se tyto příjmy meziročně zvýšily o 0,36 mld. Kč, tedy o 15,58 %.

V rámci **přijatých transferů** se o růst postaraly neinvestiční přijaté transfery, které se dostaly na hodnotu 59,84 mld. Kč, tedy o 14,65 mld. Kč (o 32,42 %) více než v roce předchozím. Investiční přijaté transfery poklesly o 5,01 mld. Kč (o 10,21 %) na 44,05 mld. Kč. Celkově tak přijaté transfery vzrostly o 9,64 mld. Kč (o 10,23 %) na 103,89 mld. Kč, což se kladně projevilo na příjmové straně státního rozpočtu.

Struktura příjmové strany státního rozpočtu

Graf 4 Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2012 (v %)

Zdroj: Příloha 15 - Vertikální analýza příjmů na celkových příjmech SR v letech 2011–2020 (v %)

Podíl nejvýznamnějších příjmů v roce 2012 na celkových příjmech státního rozpočtu se podle výše uvedeného grafu 4 oproti roku 2011 mírně změnil, podíl pojistného na SZ činil 35,33 %, DPH 18,99 %, spotřebních daní 13,28 %, daně z příjmů FO 8,81 %, daně z příjmů PO 8,48 %, neinvestičních přijatých transferů 5,69 % a investičních přijatých transferů 4,19 %. Z výše uvedené struktury příjmů vyplývá, že oproti roku 2011 se zvýšil podíl DPH, daně z příjmů PO a neinvestičních přijatých transferů, zatímco podíl pojistného na SZ, spotřebních daní, daně z příjmů FO a investičních přijatých transferů se snížil, čímž se drobně změnilo i pořadí těchto nejvýznamnějších příjmů, kdy neinvestiční transfery se staly šestým nejvýznamnějším příjmem státního rozpočtu a investiční transfery se tak posunuly až na sedmé místo.

Daňové příjmy se v tomto roce na celkových příjmech podílely z 86,77 %, když z daňových příjmů tvořily největší část opět pojistné na SZ (podíl 40,72 %), DPH (podíl 21,89 %) a spotřební daně (podíl 15,3 %), zatímco nejmenší část poplatky a odvody v oblasti ŽP (0,19 %).

Nedaňové příjmy dosáhly na celkových příjmech podílu 3,09 %, tedy více než v předchozím roce, což způsobilo zejména přesun cla z daňových příjmů do příjmů nedaňových. Nejvíce se na nedaňových příjmech podílely příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků (podíl 74,77 %) a příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatních

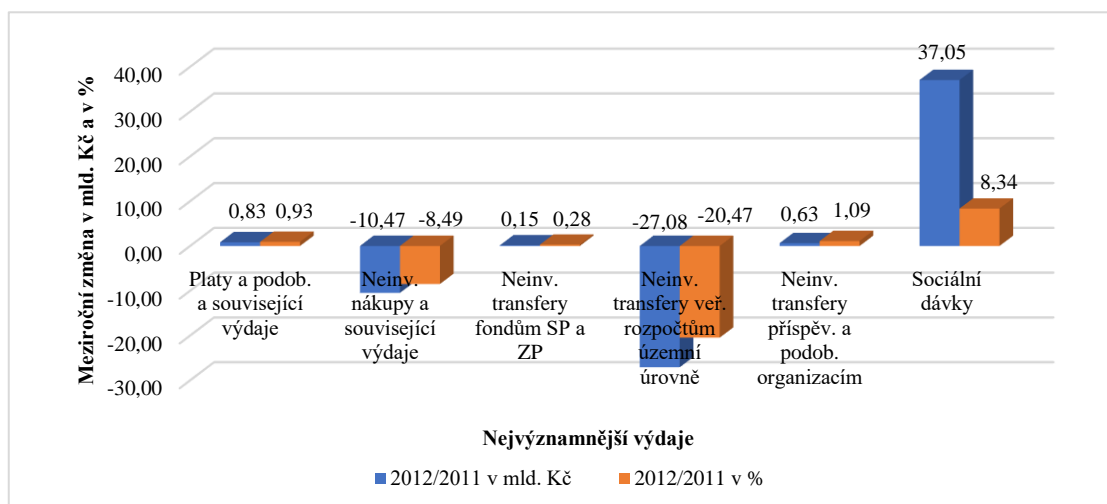
(podíl 9,86 %). Naopak nejméně se na nedaňových příjmech v tomto roce podílely přijaté splátky půjčených prostředků s podílem pouhých 2,92 %.

Co se týče **kapitálových příjmů**, tak ty v tomto roce tvořily 0,25 % celkových příjmů státního rozpočtu, ve srovnání s rokem 2011 tak jejich podíl nepatrně vzrostl.

Přijaté transfery tvořily podíl na celkových příjmech 9,88 %, oproti roku 2011 zaujímaly větší část těchto příjmů neinvestiční přijaté transfery (podíl 57,6 %) a investiční přijaté transfery (podíl 42,4 %).

Výdaje státního rozpočtu

Graf 5 Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2011 a 2012 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 13 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);
Příloha 14 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v %)

V grafu 5 lze pozorovat meziroční změnu nejvýznamnějších výdajů. Na pozitivním vývoji státního rozpočtu se podílelo nejen zvýšení příjmů, ale zároveň i mírný pokles jeho výdajů, a to konkrétně výdajů kapitálových. Na rozdíl od běžných výdajů, které činily 1038,76 mld. Kč a stouply tak meziročně o 2,11 mld. Kč (o 0,2 %), tak kapitálové výdaje klesly o 5,25 mld. Kč (o 4,42 %) na 113,62 mld. Kč.

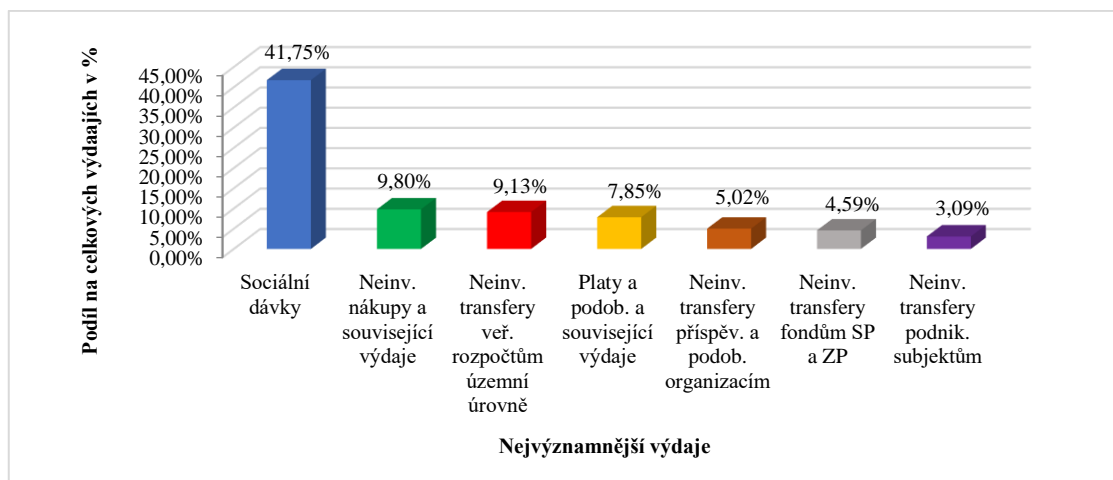
Nejvyšším **běžným výdajem** byly opět sociální dávky včetně důchodů ve výši 481,12 mld. Kč, kdy meziročně stouply o 37,05 mld. Kč (o 8,34 %); dále neinvestiční nákupy a související výdaje v hodnotě 123,38 mld. Kč s meziročním poklesem

o 10,47 mld. Kč (o 8,49 %); neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně s výší 105,21 mld. Kč (avšak oproti předchozímu roku se tak snížily o 27,08 mld. Kč, tedy o 8,49 %); platy a podobné a související výdaje mírně vzrostly o 0,83 mld. Kč (o 0,93 %) na 90,45 mld. Kč a neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím taktéž mírně povyrostly o 0,63 mld. Kč (o 1,09 mld. Kč) na 57,83 mld. Kč. Zbylé běžné výdaje dopadly následovně: Neinvestiční transfery fondům SP a ZP se meziročně zvýšily o 0,15 mld. Kč (o 0,28 %) na 52,88 mld. Kč; neinvestiční transfery podnikatelským subjektům se meziročně zvýšily o 2,35 mld. Kč (o 7,06 %) na 35,61 mld. Kč; neinvestiční transfery státním fondům vzrostly o 2,33 mld. Kč (o 7,87 %) na 31,87 mld. Kč a neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím o 1,18 mld. Kč (o 11,26 %) na 11,63 mld. Kč. Naopak odvody z vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU poklesly o 1,49 mld. Kč (o 4,09 %) na 34,84 mld. Kč, stejně tak byl zaznamenán pokles u ostatních běžných výdajů, a to o 3,36 mld. Kč (o 12,1 %) na 24,41 mld. Kč.

Snížení **kapitálových výdajů** vyvolal zejména meziroční pokles investičních transferů státním fondům o 4,55 mld. Kč (o 11,48 %) na 35,09 mld. Kč; investičních transferů příspěvkovým a podobným organizacím o 3,2 mld. Kč (o 17,88 %) na 14,68 mld. Kč a investičních transferů veřejným rozpočtům územní úrovně o 1,72 mld. Kč (tedy o 5,86 %) na 27,63 mld. Kč. Zbylé kapitálové výdaje vzrostly, nejvíce investiční transfery podnikatelským subjektům o 3,89 mld. Kč (o 25,59 %) na 19,08 mld. Kč; investiční nákupy a související výdaje o 0,31 mld. Kč (o 2,28 %) na 13,9 mld. Kč a nejméně se zvýšily ostatní kapitálové výdaje, a to 0,01 mld. Kč (o 0,28 %) na hodnotu 3,23 mld. Kč.

Struktura výdajové strany státního rozpočtu

Graf 6 Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2012 (v %)

Zdroj: Příloha 17 - Vertikální analýza výdajů na celkových výdajích SR v letech 2011–2020 (v %)

Z celkových výdajů státního rozpočtu dle grafu 6 tvořily opět stejně jako v roce 2011 nejvýznamnější část sociální dávky včetně důchodů (podíl 41,75 %), dále neinvestiční nákupy a související výdaje (podíl 9,8 %), neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 9,13 %), platy a podobné související výdaje (podíl 7,85 %), neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím (podíl 5,02 %), neinvestiční transfery fondům SP a ZP (podíl 4,59 %) a na rozdíl od roku 2011 se místo investičních transferů státním fondům na posledním místě umístily neinvestiční transfery podnikatelským subjektům (podíl 3,09 %). Ze struktury výdajů tedy vyplývá, že součástí nejvýznamnějších příjmů nebyl žádný z kapitálových výdajů.

Běžné výdaje státního rozpočtu se tak na celkových výdajích podílely z 90,14 %. Největší podíl na běžných výdajích zaujaly stejně jako v minulém roce především sociální dávky včetně důchodů (podíl 46,32 %), dále tvořily významnou část neinvestiční nákupy a související výdaje (podíl 10,87 %) a neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 10,13 %). Nejmenší podíl na běžných výdajích tvořily opět neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím (podíl 1,12 %), avšak oproti roku 2011 se mírně zvýšil.

To Podíl **kapitálových výdajů** na celkových výdajích se ve srovnání s minulým obdobím snížil na 9,86 %. V největší míře se na kapitálových výdajích podílely investiční transfery

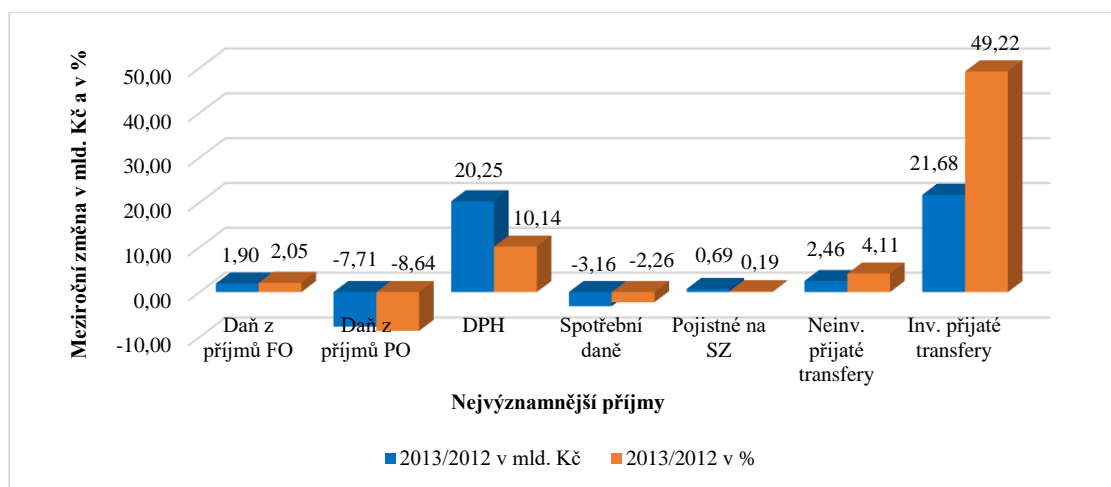
státním fondům (podíl 30,88 %), investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 24,32 %) a investiční transfery podnikatelským subjektům (podíl 16,79 %), naopak nejméně objemnou kapitálovou položkou byly ostatní kapitálové výdaje, a to s podílem 2,84 %.

4.2.3 Státní rozpočet v roce 2013

Snižování schodku státního rozpočtu a růstová trajektorie příjmů pokračovaly i v roce 2013. Celkové příjmy ve výši 1091,86 mld. Kč tak vzrostly v porovnání s rokem 2012 o 40,47 mld. Kč, tj. o 3,85 %. Na rozdíl od roku 2012, kdy výdaje poklesly, se v roce 2013 opět zvýšily, a to o 20,74 mld. Kč. Celkové výdaje tak činily 1173,13 mld. Kč, tedy o 1,8 % více. Deficit státního rozpočtu se i přes zvýšení výdajů nakonec snížil o 19,74 mld. Kč, a to z důvodu téměř dvojnásobného růstu celkových příjmů oproti celkovým výdajům. Schodek státního rozpočtu činil 81,26 mld. Kč, tj. o 19,54 % méně než v roce 2012.

Příjmy státního rozpočtu

Graf 7 Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2012 a 2013 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 11 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);
Příloha 12 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v %)

Vliv na takové zvýšení příjmů oproti roku 2012 měly zejména přijaté transfery, které meziročně stouply o 24,14 mld. Kč, tj. o 23,24 % na 128,03 mld. Kč a poté daňové příjmy se zvýšením o 10,12 mld. Kč, tedy o 1,11 % na 922,4 mld. Kč. Kapitálové příjmy se vyšplhaly na 5,89 mld. Kč, čímž oproti roku 2012 vzrostly o 3,22 mld. Kč (o 120,6 %)

a nejmenší nárůst se projevil u nedaňových příjmů, a to o 3 mld. Kč, tj. o 9,22 %. Meziroční změna nejvýznamnějších příjmů je zachycena v grafu 7.

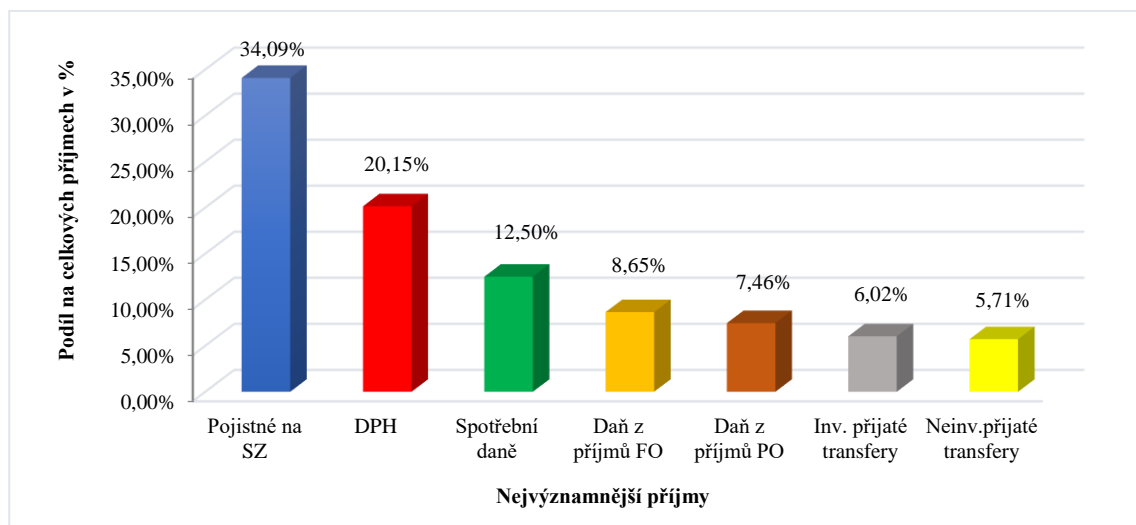
Na zvýšení **daňových příjmů** se podílela většina daňových položek, a to kromě daně z příjmů PO, spotřebních daní, majetkových daní a správních poplatků. Výnosy z daně z příjmů FO stouply na 94,49 mld. Kč, tedy o 1,9 mld. Kč (o 2,05 %); DPH na 219,96 mld. Kč (o 20,25 mld. Kč, tj. o 10,14 %) vlivem opětovného zvýšení snížené sazby ze 14 % na 15 % a základní sazby z 20 % na 21 %; z poplatků a odvodů v oblasti ŽP na 1,84 mld. Kč o 0,1 mld. Kč (o 5,75 %); ostatních daňových příjmů o 0,92 mld. Kč (o 21,4 %) z 4,3 mld. Kč na 5,22 mld. Kč a pojistného na SZ o 0,69 mld. Kč (o 0,19 %) na 372,19 mld. Kč. Negativní vliv na rozpočet příjmů mělo, jak již bylo avizováno, snížení výnosů z daně z příjmů PO na 81,48 mld. Kč, tj. o 7,71 mld. Kč (o 8,64 %) méně; pokles výnosů ze spotřebních daní o 3,16 mld. Kč (o 2,26 %) na 136,45 mld. Kč; správních poplatků o 0,84 mld. Kč (o 33,2 %) na 1,69 mld. Kč a majetkových daní o 2,02 mld. Kč (o 18,2 %) na 9,08 mld. Kč. Z výše uvedeného tedy plyne, že růst celkových příjmů byl zejména důsledkem zvýšení výnosů z DPH způsobeným zvýšením daňových sazeb.

Z **nedaňových příjmů** stouply příjmy z přijatých sankčních plateb a vratek transferů o 5,44 mld. Kč (o 216,73 %) na 7,95 mld. Kč; příjmy z prodeje nekapitálového majetku o 5,83 mld. Kč (o 181,62 %) na 9,04 mld. Kč a přijaté splátky půjčených prostředků o 0,08 mld. Kč (o 8,42 %) na 1,03 mld. Kč). Snížení příjmů z vlastní činnosti a odvodů z přebytků o 8,27 mld. Kč (o 33,99 %) na 16,06 mld. Kč a snížení příjmů ze cla o 0,08 mld. Kč (o 5,19 %) na 1,46 mld. Kč tak nezapříčinilo celkový pokles nedaňových, ani celkových příjmů SR.

V rámci třídy **přijatých transferů** se zvýšily jak transfery neinvestiční, tak i investiční povahy. Neinvestiční přijaté transfery meziročně vzrostly na 62,3 mld. Kč, což činilo vzestup o 2,46 mld. Kč (o 4,11 %) a investiční transfery na 65,73 mld. Kč, a to o 21,68 mld. Kč (o 49,22 %).

Struktura příjmové strany státního rozpočtu

Graf 8 Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2013 (v %)

Zdroj: Příloha 15 - Vertikální analýza příjmů na celkových příjmech SR v letech 2011–2020 (v %)

Struktura příjmů v roce 2013, kterou lze pozorovat v grafu 8, přinesla opět drobné změny, z celkové výše příjmů státního rozpočtu tvořilo největší podíl pojistné na SZ (34,09 %), DPH (20,15 %), spotřební daně (12,5 %), daň z příjmů FO (8,65 %), daň z příjmů PO (7,46 %), dále investiční přijaté transfery (6,02 %) a neinvestiční přijaté transfery (5,71 %). Třetím rokem v řadě se tak snížil jak podíl pojistného na SZ, tak i podíl spotřebních daní a daně z příjmů FO. Oproti roku 2012 se snížil také podíl daně z příjmů PO. Naopak došlo k růstu podílu DPH, investičních i neinvestičních přijatých transferů.

Daňové příjmy se v roce 2013 na celkových příjmech podílely z 84,48 %, na daňových příjmech tvořily největší část opět pojistné na SZ (podíl 40,35 %), DPH (podíl 23,85 %) a spotřební daně (podíl 14,79 %), zatímco nejmenší část daňových příjmů tvořily na rozdíl od roku 2012 správní poplatky (podíl pouhých 0,18 %), jelikož poplatky a odvody v oblasti ŽP zaujmulý o něco vyšší podíl, a to 0,2 %.

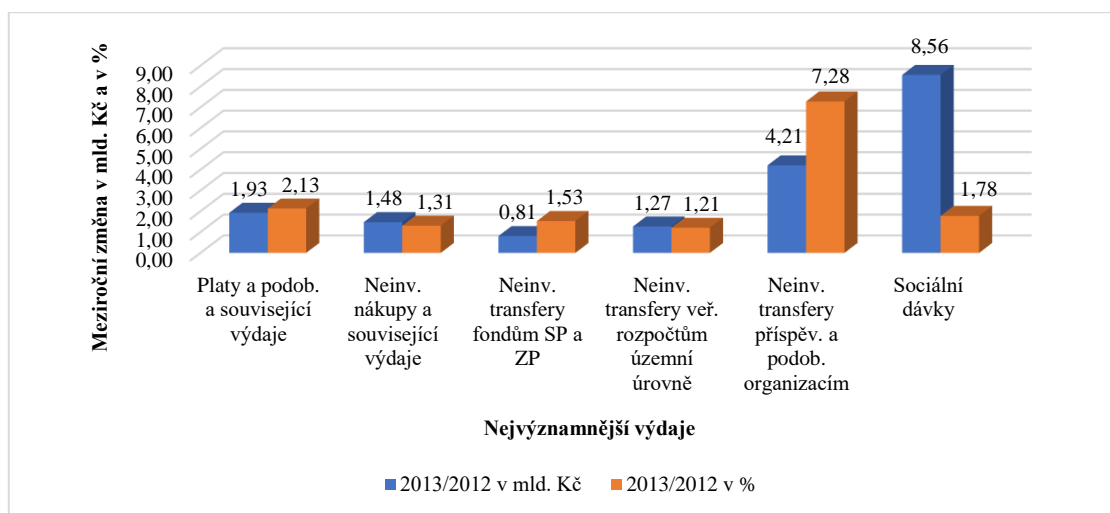
Nedaňové příjmy dosáhly díky růstu inkasa na celkových příjmech podílu 3,25 %. Nejvíce se na nedaňových příjmech podílely příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků (podíl 45,19 %) a příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatních (podíl 25,44 %). Na druhé straně se nejméně na nedaňových příjmech podílely opět přijaté splátky půjčených prostředků (podíl 2,9 %).

Kapitálové příjmy na celkových příjmech tvořily 0,54% podíl, přičemž tento podíl měl už třetím rokem po sobě rostoucí tendenci zapříčiněnou zvýšením kapitálových příjmů a současným poklesem podílu daňových příjmů na celkových příjmech státního rozpočtu.

Přijaté transfery se tentokrát na celkových příjmech podílely z 11,73 %, tedy více než v předchozím roce. Oproti roku 2012 zaujímaly větší část těchto příjmů pro změnu investiční přijaté transfery (podíl 51,34 %) a neinvestiční přijaté transfery (podíl 48,66 %).

Výdaje státního rozpočtu

Graf 9 Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2012 a 2013 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 13 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);
Příloha 14 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v %)

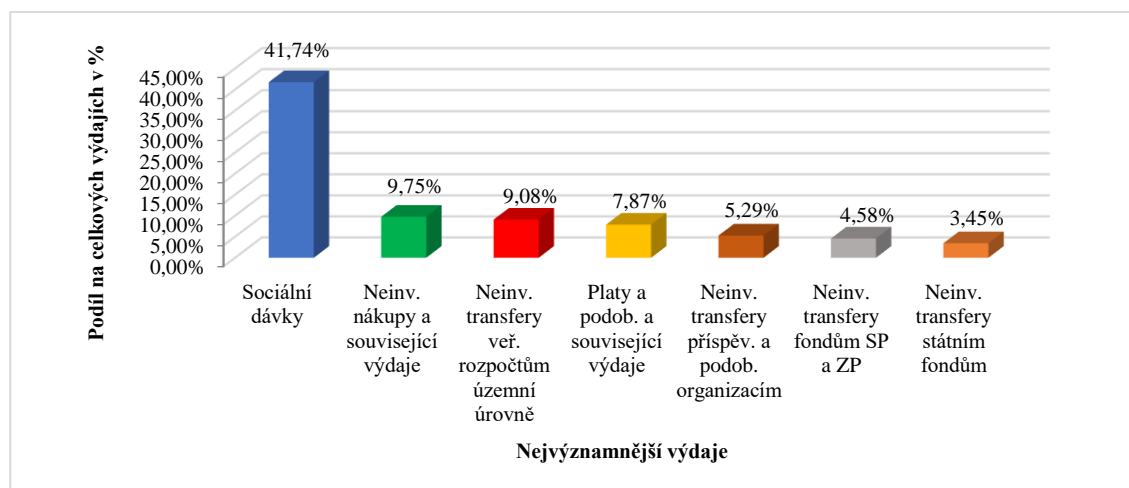
Na rozdíl od předchozího roku došlo k navýšení výdajové strany státního rozpočtu, a to v důsledku zvýšení běžných výdajů o 32,05 mld. Kč (o 3,09 %) na 1070,81 mld. Kč. Vliv na růst **běžných výdajů** měly téměř všechny výdajové položky, avšak kromě neinvestičních transferů podnikatelským subjektům, které meziročně poklesly o 0,58 mld. Kč (o 1,63 %) na 35,03 mld. Kč. Meziroční změnu nejvýznamnějších výdajů lze pozorovat v grafu 9. Peníze vydané na platy a podobné a související výdaje dosáhly hodnoty 92,38 mld. Kč, tedy o 1,93 mld. Kč více než v předchozím roce (o 2,13 %); neinvestiční nákupy a související výdaje 114,39 mld. Kč (o 1,48 mld. Kč více, tj. o 1,31 %); neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím 12,81 mld. Kč, tedy vzrůst o 1,18 mld. Kč (o 10,15 %); neinvestiční transfery státním fondům 40,46 mld. Kč (o 8,59 mld. Kč, tj. 26,95 % více);

neinvestiční transfery rozpočtům územní úrovně 106,48 mld. Kč (o 1,27 mld. Kč, tedy 1,21 % více); neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím 62,04 mld. Kč, což znamenalo navýšení o 4,21 mld. Kč (o 7,28 %). Jako v minulém roce vzrostly i výdaje na sociální dávky včetně důchodů, a to o 8,56 mld. Kč (o 1,78 %) na 489,68 mld. Kč; odvody vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU o 2,39 mld. Kč (o 6,86 %) na 37,23 mld. Kč a ostatní běžné výdaje o 2,21 mld. Kč (o 9,05 %) na 26,62 mld. Kč.

To u **kapitálových výdajů** byla zaznamenána opačná tendence. Snížily se celkem o 11,3 mld. Kč (o 9,95 %) na 102,32 mld. Kč, a to zejména v důsledku poklesu investičních nákupů a souvisejících výdajů o 1,78 mld. Kč (o 12,81 %); investičních transferů sociálním fondům o 13,02 mld. Kč (o 37,1 %) a investičních transferů příspěvkovým a podobným organizacím o 2,68 mld. Kč (o 18,26 %). Zbylé kapitálové výdaje mírně vzrostly, investiční transfery podnikatelským subjektům o 1,13 mld. Kč (o 5,92 %); investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně o 1,7 mld. Kč (o 6,15 %) a ostatní kapitálové výdaje o 3,36 mld. Kč, tedy o 104,02 %.

Struktura výdajové strany státního rozpočtu

Graf 10 Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2013 (v %)

Zdroj: Příloha 17 - Vertikální analýza výdajů na celkových výdajích SR v letech 2011–2020 (v %)

Na celkových výdajích státního rozpočtu ve výši 1173,13 mld. Kč se podílelo tento rok nejvíce opět prvních šest nejvýznamnějších výdajů ve stejném pořadí jako v roce 2012, z grafu 10 tedy vyplývá, že se jedná konkrétně o sociální dávky včetně důchodů (podíl 41,74 %), neinvestiční nákupy a související výdaje (podíl 9,75 %), neinvestiční

transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 9,08 %), platy a podobné související výdaje (podíl 7,87 %), neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím (podíl 5,29 %) a neinvestiční transfery fondům SP a ZP (podíl 4,58 %). Na poslední pozici skončily místo neinvestičních transferů podnikatelským subjektům neinvestiční transfery státním fondům s podílem 3,45 % na celkových výdajích státního rozpočtu.

Běžné výdaje státního rozpočtu dosáhly výše 1070,81 mld. Kč, což činilo podíl na celkových výdajích 91,28 %. Z běžných výdajů zaujímaly největší část sociální dávky včetně důchodů (podíl 45,73 %), poté neinvestiční nákupy a související výdaje (podíl 10,68 %) a neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 9,94 %). Nejmenší podíl na běžných výdajích tvořily už třetím rokem v řadě neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím, a to pouhých 1,2 %.

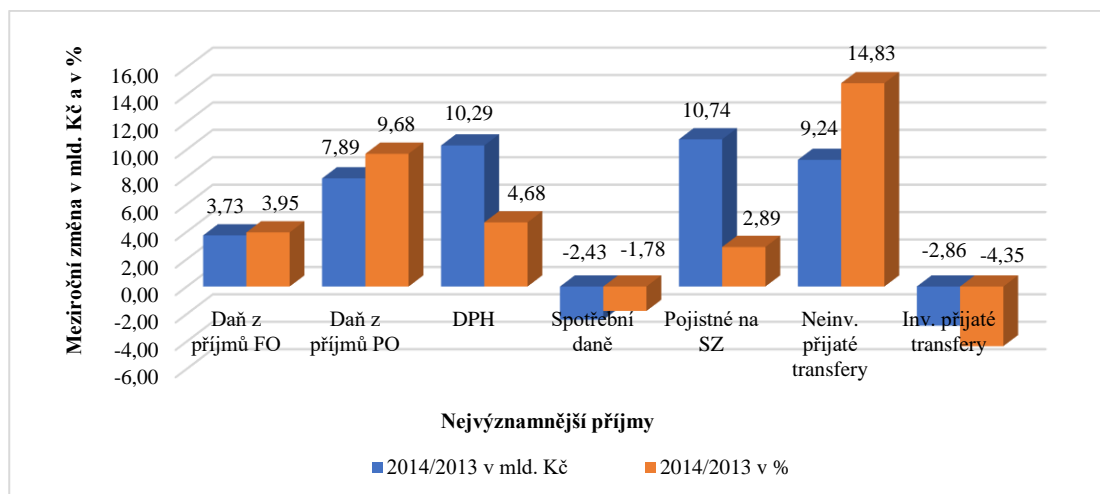
Kapitálové výdaje ve srovnání s rokem 2012 poklesly na 102,32 mld. Kč a tím se snížil i jejich podíl na celkových výdajích (na 8,72 %). V největší míře se na kapitálových výdajích podílely tentokrát investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 28,66 %) a až teprve jako druhé nejobjemnější skončily investiční transfery státním fondům s podílem 21,57 % a třetí pozici zaujmully investiční transfery podnikatelským subjektům (podíl 19,75 %). Pořadí prvních dvou zmiňovaných kapitálových výdajů se tak oproti roku 2012 prohodilo. Stejně jako v minulém roce nejmenší objem na kapitálových výdajích tvořily ostatní kapitálové výdaje, a to s podílem 6,44 %.

4.2.4 Státní rozpočet v roce 2014

Podobně se situace vyvíjela i v roce 2014, kdy se celkové příjmy zvýšily o 41,97 mld. Kč na 1133,83 mld. Kč, relativně tedy o 3,84 %, přičemž u výdajové strany rozpočtu došlo meziročně k růstu výdajů o 38,48 mld. Kč na 1211,61 mld. Kč (tj. o 3,28 % více). Oproti roku 2013 opět došlo ke snížení deficitu, a to o 3,48 mld. Kč (o 4,28 %) na 77,78 mld. Kč.

Příjmy státního rozpočtu

Graf 11 Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2013 a 2014 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 11 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);
Příloha 12 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v %)

Daňové příjmy se v roce 2014 zvýšily o 30,12 mld. Kč, a to o 3,84 % na 952,52 mld. Kč. Meziroční změnu nejvýznamnějších příjmů dokumentuje výše uvedený graf 11. Růst daňových příjmů vyvolalo zvýšení výnosů z daně z příjmů FO o 3,73 mld. Kč (o 3,95 %); daně z příjmů PO o 7,89 mld. Kč (o 9,68 %); DPH o 10,29 mld. Kč (o 4,68 %); majetkových daní o 0,34 mld. Kč (o 3,74 %) a pojistného na SZ o 10,74 mld. Kč (o 2,89 %). Zbylé výnosy z ostatních daňových položek poklesly, ale ne nijak výrazně, finanční prostředky získané ze spotřebních daní se snížily o 2,43 mld. Kč (o 1,78 %); z poplatků a odvodů v oblasti ŽP o 0,15 mld. Kč (o 8,15 %); správních poplatků o 0,09 mld. Kč (o 5,33 %) a ostatních daňových příjmů o 0,19 mld. Kč (o 3,64 %).

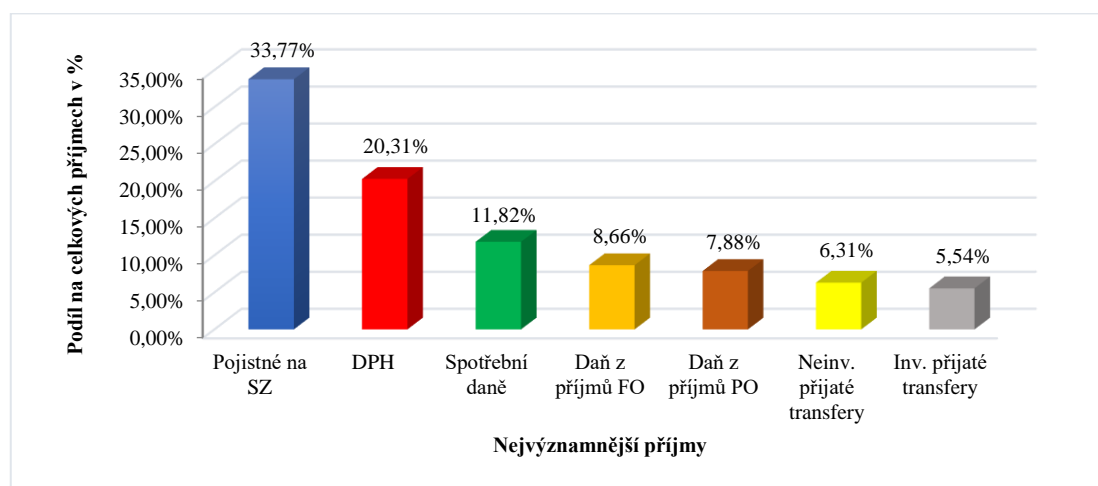
Nedaňové příjmy dosáhly hodnoty 41,96 mld. Kč, čímž taktéž oproti předcházejícímu období vzrostly, a to o 6,42 mld. Kč (o 18,06 %). K tomuto pozitivnímu vývoji přispěl růst příjmů z vlastní činnosti a odvodů přebytků o 8,67 mld. Kč (o 53,99 %) na 24,73 mld. Kč, příjmů z prodeje nekapitálového majetku a ostatních o 1,26 mld. Kč (o 13,94 %) na 10,3 mld. Kč a nepatrně také z příjmů přijatých splátek půjčených prostředků o 0,88 mld. Kč (o 85,44 %) na 1,91 mld. Kč a cla o 0,38 mld. Kč (o 26,03 %) na 1,84 mld. Kč. Jako jediné poklesly příjmy sankčních plateb a vratky transferů, a to o 4,76 mld. Kč (o 59,87 %) na hodnotu 3,19 mld. Kč.

Přijaté transfery se zvýšily o něco méně než v předchozím roce, a to o 6,38 mld. Kč (o 4,98 %), z nichž neinvestiční přijaté transfery meziročně vzrostly z 62,3 mld. Kč na 71,54 mld. Kč, což činilo vzestup o 9,24 mld. Kč (o 14,83 %) a investiční transfery naopak poklesly ze 65,73 mld. Kč na 62,87 mld. Kč, což bylo o 2,86 mld. Kč (o 4,35 %) méně.

Kapitálové příjmy byly jediné, které v tomto roce poklesly, jinak od roku 2011 do roku 2013 rostly. Výsledná hodnota inkasa 4,95 mld. Kč tak byla ve srovnání s rokem 2013 nižší o 0,94 mld. Kč, tj. o 15,96 %.

Struktura příjmové strany státního rozpočtu

Graf 12 Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2014 (v %)

Zdroj: Příloha 15 - Vertikální analýza příjmů na celkových příjmech SR v letech 2011–2020 (v %)

Z grafu 12 je patrné, že v roce 2014 z celkové výše příjmů státního rozpočtu tvořily největší část příjmy z pojistného na SZ (podíl 33,77 %), DPH (podíl 20,31 %), spotřební daně (podíl 11,82 %), daň z příjmů FO (podíl 8,66 %), daň z příjmů PO (podíl 7,88 %), neinvestiční přijaté transfery (podíl 6,31 %) a v poslední řadě investiční přijaté transfery (podíl 5,54 %).

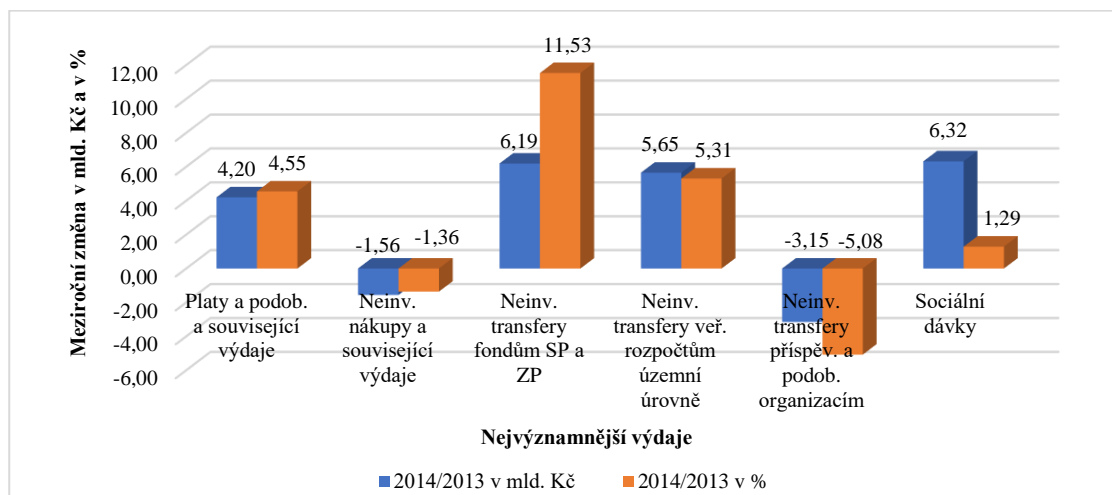
Daňové příjmy se tentokrát podílely na celkových příjmech z 84,01 %. Struktura daňových příjmů pak byla v největší míře tvořena pojistným na SZ (podíl 40,2 %), DPH (podíl 24,17 %), spotřebními daněmi (podíl 14,07 %) a daní z příjmů FO (podíl 10,31 %), zatímco nejméně se na nich podílely stejně jako v roce 2013 správní poplatky, a to pouze ve výši 0,17 %.

Rostoucí **nedaňové příjmy** dosáhly na celkových příjmech podílu 3,7 %. Nejvíce se na nedaňových příjmech podílely příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků (podíl 58,94 %) a příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatních ve výši (podíl 24,55 %). Naopak nejmenší podíl oproti roku 2013 tvořilo clo (podíl 4,39 %), přijaté splátky půjčených prostředků pak zaujmulý předposlední pozici (podíl 4,55 %).

Kapitálové příjmy se na celkových příjmech podílely z 0,44 % a **přijaté transfery** z 11,85 %, z nichž neinvestiční přijaté transfery činily 53,23 % a investiční přijaté transfery 46,77 %.

Výdaje státního rozpočtu

Graf 13 Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2013 a 2014 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 13 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);
Příloha 14 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v %)

Podobně jako v minulém roce došlo ke zvýšení výdajové strany státního rozpočtu, a to jak v důsledku nárůstu běžných výdajů o 29,29 mld. Kč (o 2,74 %) na 1100,1 mld. Kč, tak i výdajů kapitálových z 102,32 mld. Kč na 111,51 mld. Kč, tedy o 9,19 mld. Kč (o 8,98 %) více. Meziroční změnu nejvýznamnějších výdajů zachycuje výše uvedených graf 13.

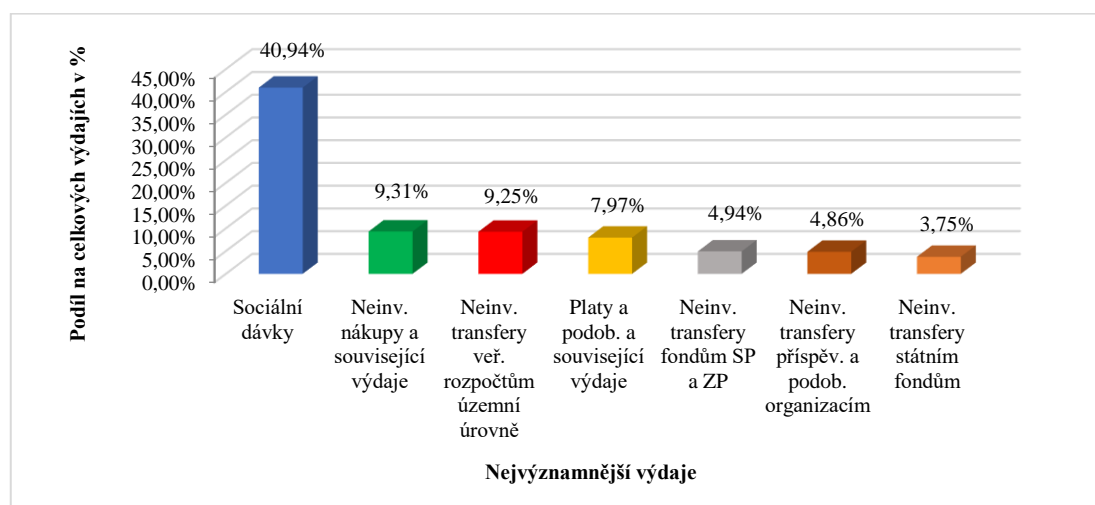
Vliv na růst **běžných výdajů** měly téměř všechny výdajové položky, avšak kromě neinvestičních nákupů a souvisejících výdajů, neinvestičních transferů příspěvkovým a podobným organizacím a ostatních běžných výdajů, první zmiňované výdaje poklesly o 1,56 mld. Kč (o 1,36 %) na 112,83 mld. Kč, druhé o 3,15 mld. Kč (o 5,08 %) na

58,89 mld. Kč a poslední z nich o 1,9 mld. Kč (o 7,14 %) na 24,72 mld. Kč. Výdaje na platy a podobné a související výdaje vzrostly na částku 96,58 mld. Kč, tedy o 4,2 mld. Kč (o 4,55 %); neinvestiční transfery podnikatelským subjektům na 41,23 mld. Kč o 6,2 mld. Kč (o 17,7 %); neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím na 13,33 mld. Kč o 0,52 mld. Kč (o 4,06 %); neinvestiční transfery státním fondům na 45,48 mld. Kč o 5,02 mld. Kč (o 12,41 %); neinvestiční transfery fondům SP a ZP na 59,88 mld. Kč o 6,19 mld. Kč (o 11,53 %); neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně na 112,13 mld. Kč o 5,65 mld. Kč (o 5,31 %); sociální dávky včetně důchodů na 496 mld. Kč o 6,32 mld. Kč (o 1,29 %) a odvody vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU na 39,03 mld. Kč o 1,8 mld. Kč (o 4,83 %).

U **kapitálových výdajů** způsobily růst této kategorie výdajů investiční transfery podnikatelským subjektům, jež stouply o 6,88 mld. Kč (o 34,04 %); investiční transfery státním fondům o 0,04 mld. Kč (o 0,18 %); investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně o 5,49 mld. Kč (o 18,72 %) a investiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím o 0,29 mld. Kč (o 2,42 %). V opačném případě poklesly investiční nákupy a související výdaje o 0,76 mld. Kč (6,27 %) a ostatní kapitálové výdaje o 2,74 mld. Kč (o 41,58 %).

Struktura výdajové strany státního rozpočtu

Graf 14 Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2014 (v %)

Zdroj: Příloha 17 - Vertikální analýza výdajů na celkových výdajích SR v letech 2011–2020 (v %)

Z celkových výdajů v tomto roce se pořadí nejvýznamnějších výdajů oproti roku 2013 dle grafu 14 změnilo. Prvními čtyřmi příjmy však byly opět sociální dávky včetně důchodů (podíl 40,94 %), neinvestiční nákupy a související výdaje (podíl 9,31 %), neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 9,25 %) a platy a podobné související výdaje (podíl 7,97 %). Jako páté nejvýznamnější pak na rozdíl od roku 2013 skončily neinvestiční transfery fondům SP a ZP (podíl 4,94 %), šesté pak neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím (podíl 4,86 %) a poslední byly stejně jako v předchozím roce neinvestiční transfery státním fondům (podíl 3,75 %).

Podíl běžných výdajů na celkových výdajích dosáhl 90,8 %, tedy méně než v předchozím roce, a to i přes zvýšení těchto výdajů. Z běžných výdajů tradičně největší část tvořily sociální dávky včetně důchodů (podíl 45,09 %), poté neinvestiční nákupy a související výdaje (podíl 10,26 %) a neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 10,19 %). Beze změny zůstaly opět poslední neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím, které se na běžných výdajích podílely z pouhých 1,21 %.

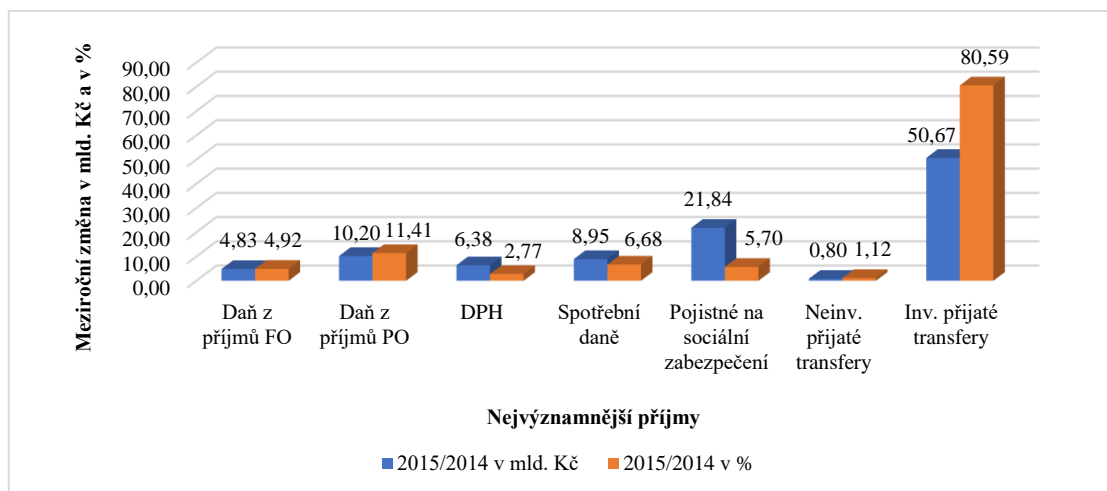
Kapitálové výdaje v tomto roce stouply, což způsobilo zároveň růst jejich podílu na celkových výdajích na 9,2 %. V největším měřítku se na **kapitálových výdajích** podílely opět investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 31,23 %) a dále následovaly investiční transfery podnikatelským subjektům (podíl 24,29 %) a neinvestiční transfery státním fondům (podíl 19,75 %). Pořadí dvou posledních zmiňovaných kapitálových výdajů se tak oproti roku 2013 obrátilo. Nejmenší část kapitálových výdajů tvořily tradičně ostatní kapitálové výdaje, což činilo podíl 3,45 %.

4.2.5 Státní rozpočet v roce 2015

V roce 2015 byl zaznamenán nárůst celkových příjmů oproti předchozímu období dokonce o 100,69 mld. Kč (o 8,88 %) na 1234,52 mld. Kč a celkové výdaje se zvýšily na 1297,32 mld. Kč, tedy o 85,71 mld. Kč (o 7,07 %), což bylo doposud nejvíce za posledních 5 let a svědčí to o uvolnění úsporné výdajové politiky vlády. Schodek státního rozpočtu se snížil v porovnání s rokem 2014 o 14,98 mld. Kč (19,26 %) na 62,80 mld. Kč. Tendence poklesu schodku státního rozpočtu se v letech 2011 až 2014 postupně zpomalovala, přičemž v roce 2015 opět zrychlila, čímž mohlo při zachování tohoto tempa v následujících letech dojít k dosažení nulového či dokonce kladného výsledku hospodaření státního rozpočtu.

Příjmy státního rozpočtu

Graf 15 Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2014 a 2015 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 11 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);
Příloha 12 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v %)

Z grafu 15 vyplývá, že příjmy plynoucí z daně z příjmů FO se zvýšily o 4,83 mld. Kč (o 4,92 %) na 103,05 mld. Kč; z daně z příjmů PO o 10,2 mld. Kč (o 11,41 %) na 99,57 mld. Kč; z DPH o 6,38 mld. Kč (o 2,77 %) na 236,63 mld. Kč; ze spotřebních daní o 8,95 mld. Kč (o 6,68 %) na 142,97 mld. Kč; ze správních poplatků o 0,01 mld. Kč (o 0,63 %) na 1,61 mld. Kč; z ostatních daňových příjmů o 0,15 mld. Kč (o 2,98 %) na 5,18 mld. Kč a z pojistného na SZ o 21,84 mld. Kč (o 5,7 %) na 404,77 mld. Kč, zatímco příjmy plynoucí z poplatků a odvodů v oblasti ŽP poklesly o 0,13 mld. Kč (o 7,69 %) na 1,56 mld. Kč a rovněž se snížily i výnosy z majetkových daní o 2,63 mld. Kč (o 27,92%) na 6,79 mld. Kč. Jelikož převažovaly rostoucí položky daňových příjmů nad klesajícími, tak skupina daňových příjmů dosáhla 1002,13 mld. Kč, čímž stoupla o 49,61 mld. Kč (o 5,21 %).

Nedaňové příjmy poprvé od roku 2011 poklesly, ve srovnání s rokem 2014 o 3,37 mld. Kč (o 8,03 %) a dosáhly tak výše 38,59 mld. Kč. Ze skupiny nedaňových příjmů meziročně vzrostly příjmy z vlastní činnosti a odvody z přebytků o 2,1 mld. Kč (o 8,49 %) na 26,83 mld. Kč, přijaté sankční platby a vratky transferů o 1,95 mld. Kč (o 61,13 %) na 5,14 mld. Kč a clo o 0,24 mld. Kč (o 13,04 %) na 2,08 mld. Kč. Celkový pokles této skupiny příjmů ale způsobil výrazný propad příjmů z prodeje nekapitálového majetku o 7,17 mld. Kč

(o 69,61 %) na 3,13 mld. Kč a nepatrný pokles byl zaznamenán i u přijatých splátek půjčených prostředků, a to o 0,49 mld. Kč (o 25,65 %) na 1,42 mld. Kč. Snížení nedaňových položek tak bylo větší než těch položek, které vzrostly, což mělo negativní vliv na celkovou hodnotu nedaňových příjmů.

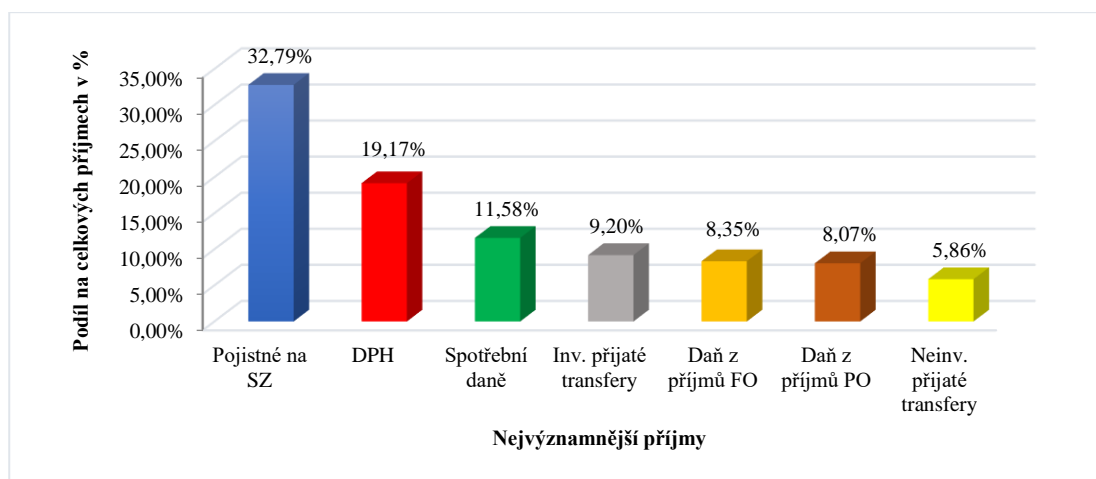
Naproti tomu došlo k příznivému vývoji **kapitálových příjmů**, u kterých byl v roce 2014 zaznamenán mírný propad, avšak v roce 2015 opět vzrostly, a to o 2,96 mld. Kč (o 59,8 %), ze 4,95 mld. Kč na hodnotu 7,91 mld. Kč.

Velice výrazně stouply příjmy z **přijatých transferů**, ze 134,41 mld. Kč se vyšplhaly na 185,88 mld. Kč, což bylo o 51,47 mld. Kč (o 38,29 %) více než v předchozím rozpočtovém roce. To se projevilo především na základě zvýšení investičních přijatých transferů o 50,67 mld. Kč (80,59 %) ze 62,87 mld. Kč na 113,54 mld. Kč. Neinvestiční přijaté transfery se zvýšily jen nepatrně, a to o 0,8 mld. Kč (o 1,12 %) na 72,34 mld. Kč.

V důsledku zvyšujících se příjmů v oblasti daňové, kapitálové a přijatých transferů stouply celkové příjmy, což způsobilo pozitivní vliv na schodek státního rozpočtu, který se opět snižuje.

Struktura příjmové strany státního rozpočtu

Graf 16 Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2015 (v %)

Zdroj: Příloha 15 - Vertikální analýza příjmů na celkových příjmech SR v letech 2011–2020 (v %)

Největšího podílu na celkových výdajích v tomto roce dosáhlo dle grafu 16 pojistné na SZ (podíl 32,79 %), DPH (podíl 19,17 %), spotřební daně (podíl 11,58 %), investiční přijaté

transfery (9,2 %), daň z příjmů FO (podíl 8,35 %), daň z příjmů PO (podíl 8,07 %) a nakonec neinvestiční přijaté transfery (podíl 5,86 %). Z výše uvedené situace vyplývá, že nastala ve srovnání s rokem 2014 výrazná změna v pořadí nejvýznamnějších příjmů, zvýšení podílu investičních transferů způsobilo posun daně z příjmů FO až na pátou příčku a daně z příjmů PO dokonce až na šestou.

Daňové příjmy se tentokrát se svou výší podílely na celkových příjmech z 81,18 %, oproti loňskému roku se jejich podíl snížil i přesto, že jejich objem vzrostl. Největší podíl na daňových příjmech měly pojistné na SZ (podíl 40,39 %), DPH (podíl 23,61 %), spotřební daně (podíl 14,27 %) a daň z příjmů FO (podíl 10,28 %). Ve srovnání s rokem 2014 se naopak nejméně podílely na daňových příjmech poplatky a odvody v oblasti ŽP a správní poplatky, které tvořily podíl 0,16 %.

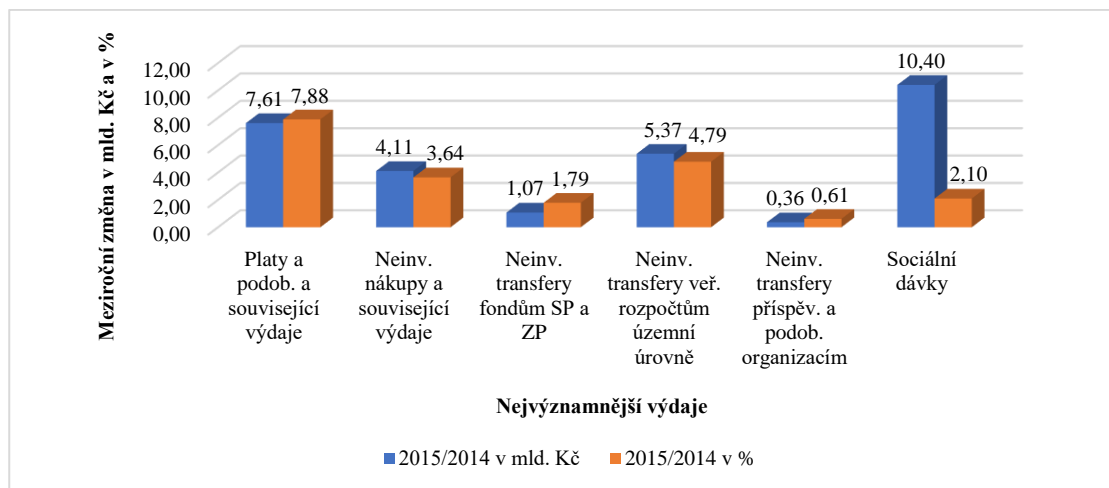
Nedaňové příjmy poklesly a snížil se tak i jejich podíl na celkových příjmech na 3,13 %. Téměř 70 % nedaňových příjmů tvořily příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků (podíl 69,53 %), dále se už v podstatně menší míře podílely přijaté sankční platby a vratky transferů (podíl 13,32 %) a poprvé od roku 2011 tak předběhly příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatních, které v tomto roce dosáhly podílu 8,11 %. Naopak na nedaňových příjmech se nejméně podílely přijaté splátky půjčených prostředků (podíl 3,68 %).

Kapitálové příjmy se zvýšily na 7,91 mld. Kč a tím se zvýšil i jejich podíl na celkových příjmech na 0,64 %.

Přijaté transfery se podílely na celkových příjmech z 15,06 %, z nichž největší podíl tvořily investiční přijaté transfery, a to 61,08 % a teprve poté neinvestiční přijaté transfery s podílem 38,92 %.

Výdaje státního rozpočtu

Graf 17 Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2014 a 2015 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 13 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);
Příloha 14 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v %)

Na zvýšení celkových výdajů se podílel růst jak běžných, tak kapitálových výdajů. Běžné výdaje vzrostly na 1121,66 mld. Kč, meziročně tak o 21,56 mld. Kč (o 1,96 %) a kapitálové výdaje na 175,66 mld. Kč, tj. o 64,15 mld. Kč (o 57,53 %). Meziroční změnu nejvýznamnějších výdajů znázorňuje graf 17.

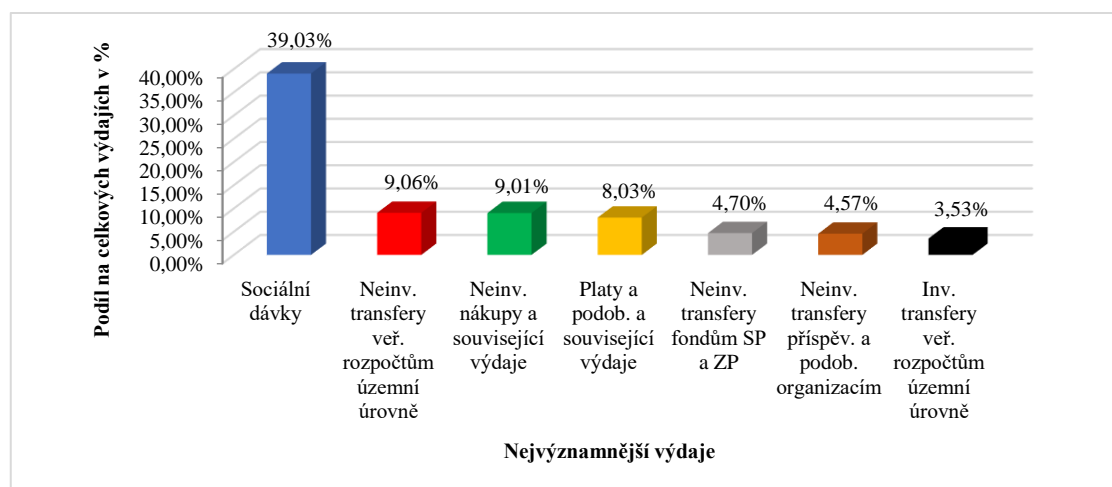
Z **běžných výdajů** meziročně vzrostly platy a podobné a související výdaje o 7,61 mld. Kč (o 7,88 %); neinvestiční nákupy a související výdaje o 4,11 mld. Kč (o 3,64 %); neinvestiční transfery fondům SP a ZP o 1,07 mld. Kč (o 1,79 %); neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně o 5,37 mld. Kč (o 4,79 %); neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím o 0,36 mld. Kč (0,61 %); sociální dávky včetně důchodů o 10,4 mld. Kč (o 2,1 %) a ostatní běžné výdaje o 1,91 mld. Kč (o 7,73 %). Snížily se naopak neinvestiční transfery podnikatelským subjektům o 2,09 mld. Kč (o 5,07 %); neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím o 2,88 mld. Kč (o 21,61 %); neinvestiční transfery státním fondům o 1 mld. Kč (o 2,2 %) a odvody vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU o 3,3 mld. Kč (o 8,46 %).

Na straně **kapitálových výdajů** v porovnání s předchozím rokem vzrostly veškeré položky kapitálových výdajů, což způsobilo tak výrazný růst této skupiny výdajů. Investiční nákupy

a související výdaje stouply o 4,74 mld. Kč (o 41,73 %); investiční transfery podnikatelským subjektům o 17,22 mld. Kč (o 63,57 %); investiční transfery státním fondům o 22,55 mld. Kč (o 101,99 %); investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně o 10,96 mld. Kč (o 31,48 %); investiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím o 5,84 mld. Kč (o 47,52 %) a ostatní kapitálové výdaje o 2,83 mld. Kč (o 73,51 %).

Struktura výdajové strany státního rozpočtu

Graf 18 Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2015 (v %)

Zdroj: Příloha 17 - Vertikální analýza výdajů na celkových výdajích SR v letech 2011–2020 (v %)

Na celkových výdajích státního rozpočtu se podílely dle grafu 18 v tomto roce nejvíce tyto výdaje v následujícím pořadí: sociální dávky včetně důchodů činily 506,4 mld. Kč (podíl 39,03 %), neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně 117,5 mld. Kč (podíl 9,06 %), neinvestiční nákupy a související výdaje 116,94 mld. Kč (podíl 9,01 %), platy a podobné související výdaje 104,19 mld. Kč (podíl 8,03 %), neinvestiční transfery fondům SP a ZP 60,95 mld. Kč (podíl 4,7 %), dále pak neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím (podíl 4,57 %) a sedmým nejvýznamnějším výdaje se na rozdíl od roku 2014 staly investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně 45,78 mld. Kč (podíl 3,53 %).

Podíl **běžných výdajů** činil na celkových výdajích 86,46 %, čímž se jejich podíl již druhým rokem v řadě snižuje. Z běžných výdajů tradičně největší část tvořily sociální dávky včetně důchodů (podíl 45,15 %), neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 10,48 %) neinvestiční nákupy a související výdaje (podíl 10,43 %). Nejmenší část

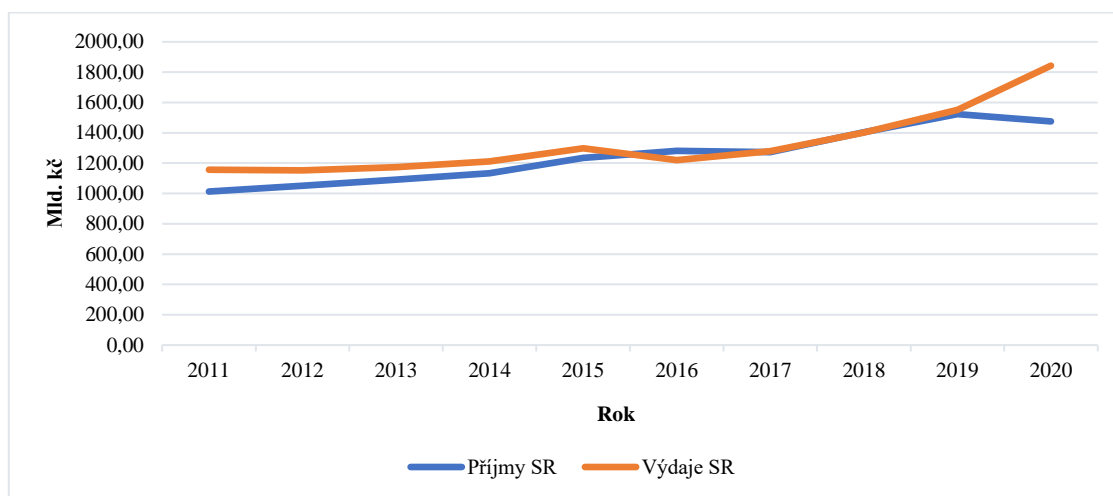
představovaly stejně jako v předešlém roce neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím, tentokrát jejich podíl dosáhl o něco méně, a to 0,93 % s hodnotou 10,45 mld. Kč.

Kapitálové výdaje se ve srovnání s rokem 2014 vyšplhaly o dost výše, a to na 175,66 mld. Kč a jejich podíl na celkových výdajích tak vzrostl na 13,54 %. Nejvíce se na kapitálových výdajích podílely opět investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 26,06 %), investiční transfery státním fondům (podíl 25,42 %) a neinvestiční transfery podnikatelským subjektům (podíl 25,22 %). Podíl těchto třech kapitálových výdajů byl tedy téměř srovnatelný, zatímco v předchozím roce byl mezi nimi pozorován mnohem výraznější rozdíl.

4.2.6 Státní rozpočet v roce 2016

Rok 2016 přinesl výraznou změnu v oblasti výsledného salda státního rozpočtu, kdy bylo poprvé za sledované období dosaženo přebytkového výsledku státního rozpočtu, to znamená, že příjmy svým objemem převýšily výdajovou stranu tohoto rozpočtu. V důsledku meziročního zvýšení příjmů o 47,1 mld. Kč, tj. o 3,2 % na 1281,62 mld. Kč a meziročního snížení výdajů o 77,48 mld. Kč (o 5,97 %), tedy doposud vůbec nejvýraznějšího poklesu za celé sledované období na 1219,84 mld. Kč, byl zaznamenán přebytek ve výši 61,77 mld. Kč. Saldo státního rozpočtu za rok 2016 se tak ve srovnání s rokem 2015 změnilo téměř o 200 % (konkrétně o 198,36 %), a to kladným směrem. Tuto situaci velice dobře dokumentuje i graf 19, na kterém lze vidět, že křivka celkových příjmů se dostala nad hranici křivky celkových výdajů.

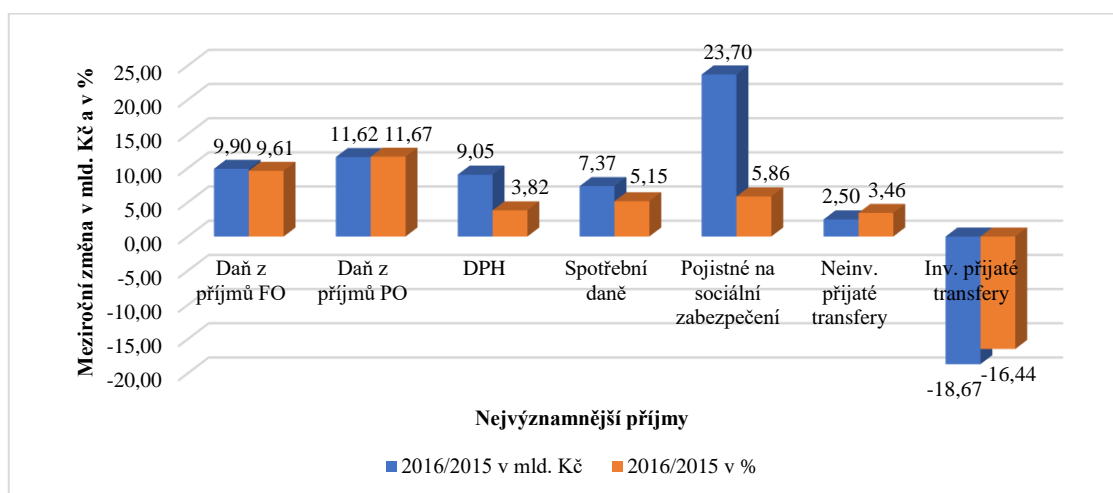
Graf 19 Vývoj příjmové a výdajové strany SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč)

Zdroj: Příloha 9 - Příjmy SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč); Příloha 10 - Výdaje SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč)

Příjmy státního rozpočtu

Graf 20 Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2015 a 2016 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 11 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč); Příloha 12 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v %)

Meziroční změnu příjmů je možné pozorovat v grafu 20. Třída **daňových příjmů** díky zvyšujícím se jednotlivým daňovým položkám, vyjma poplatků a odvodů v oblasti ŽP, dosáhla hodnoty 1071,49 mld. Kč, čímž meziročně vzrostly o 69,36 mld. Kč (o 6,92 %). Příjmy plynoucí z daně z příjmů FO se zvýšily o 9,90 mld. Kč (o 9,61 %) na 112,95 mld. Kč; z daně z příjmů PO o 11,62 mld. Kč (o 11,67%) na 111,19 mld. Kč; z DPH o 9,05 mld. Kč

(o 3,82 %) na 245,68 mld. Kč; ze spotřebních daní o 7,37 mld. Kč (o 5,15 %) na 150,34 mld. Kč; ze správních poplatků o 0,11 mld. Kč (o 6,83 %) na 1,72 mld. Kč; z majetkových daní o 5,74 mld. Kč (o 84,54 %) na 12,53 mld. Kč; z ostatních daňových příjmů o 1,89 mld. Kč (o 36,49 %) na 7,07 mld. Kč a z pojistného na SZ o 23,7 mld. Kč (o 5,86 %) na 428,47 mld. Kč, zatímco jako jediné z daňových příjmů poklesly příjmy plynoucí z poplatků a odvodů v oblasti ŽP o 0,02 mld. Kč (o 1,28 %) na 1,54 mld. Kč.

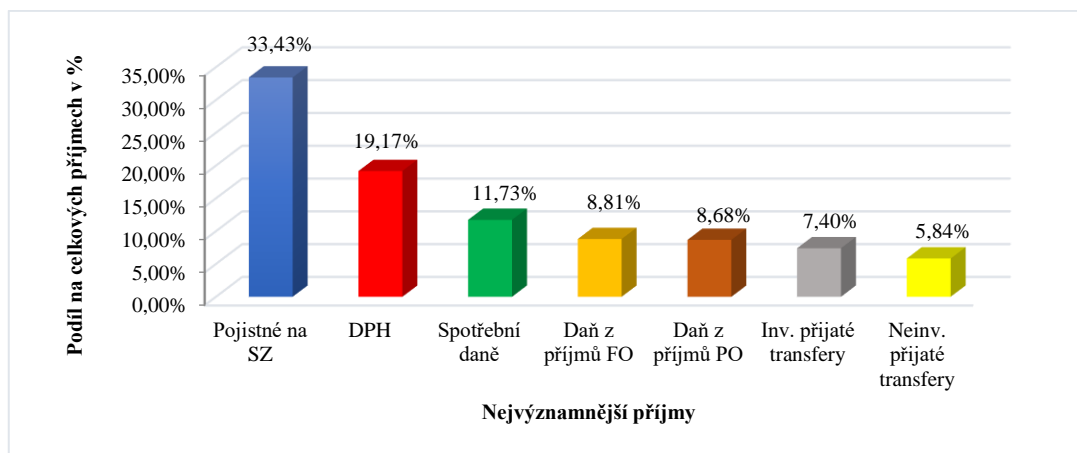
Nedaňové příjmy opět po druhé v řadě poklesly, ve srovnání s rokem 2015 o 4,7 mld. Kč (o 12,18 %) a dosáhly tak výše 33,89 mld. Kč. Ze skupiny nedaňových příjmů meziročně vzrostly pouze přijaté sankční platby a vratky transferů o 4,57 mld. Kč (o 88,91 %) a příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatních o 0,56 mld. Kč (o 17,89 %). Ostatní nedaňové příjmy bohužel poklesly, což vedlo k celkovému snížení příjmů nedaňové povahy. Příjmy z vlastní činnosti a odvody z přebytků oproti minulému roku spadly o 9,33 mld. Kč (o 34,77 %); přijaté splátky půjčených prostředků o 0,14 mld. Kč (o 9,86 %) a clo o 0,36 mld. Kč (o 17,31 %).

Kromě příjmů nedaňové povahy klesly rovněž **kapitálové příjmy**, a to o 1,38 mld. Kč (o 17,45 %), ze 7,91 mld. Kč na hodnotu 6,53 mld. Kč.

Poprvé od začátku sledovaného období klesly **příjmy z přijatých transferů**, ze 185,88 mld. Kč se propadly na 169,71 mld. Kč, což bylo o 16,17 mld. Kč (o 8,7 %) méně než v předchozím rozpočtovém roce. Příčinou byl nižší nárůst neinvestičních přijatých transferů o 2,5 mld. Kč (o 3,46 %) a výrazný pokles investičních přijatých transferů o 18,67 mld. Kč (o 16,44 %).

Struktura příjmové strany státního rozpočtu

Graf 21 Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2016 (v %)

Zdroj: Příloha 15 - Vertikální analýza příjmů na celkových příjmech SR v letech 2011–2020 (v %)

Na celkových příjmech dle výše uvedeného grafu 21 činilo největší část pojistné na SZ (podíl 33,43 %), DPH (podíl 19,17 %), spotřební daně (podíl 11,73 %), daň z příjmů FO (podíl 8,81 %), daň z příjmů PO (podíl 8,68 %), investiční přijaté transfery (podíl 7,4 %) a neinvestiční přijaté transfery (podíl 5,84 %).

Daňové příjmy se v tomto roce na celkových příjmech podílely o něco méně než v roce 2015, a to z 83,6 %, kdy na daňových příjmech tvořily největší část pojistné na SZ (podíl 39,99 %), DPH (podíl 22,93 %), spotřební daně (podíl 14,03 %) a daň z příjmů FO (podíl 10,54 %), zatímco nejmenší část poplatky a odvody v oblasti ŽP (podíl 0,14 %).

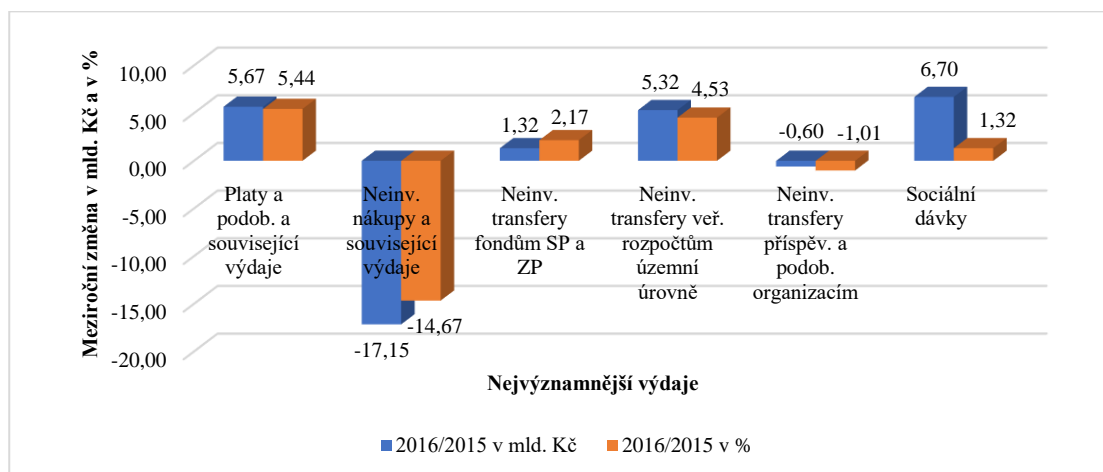
Nedaňové příjmy tentokrát tvořily tak na celkových příjmech podíl 2,64 %. Nejvíce se na nedaňových příjmech podílely příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků (podíl 51,64 %) a přijaté sankční platby a vratky transferů (podíl 28,65 %). Naopak nejméně se na nedaňových příjmech v tomto roce podílely přijaté splátky půjčených prostředků, a to ve výši 1,28 mld. Kč (podíl 3,78 %).

Kapitálové příjmy pro tento rok tvořily 0,51% podíl na celkových příjmech státního rozpočtu, čímž se na rozdíl od roku mírně snížil, což způsobilo zejména snížení přijatých peněžních prostředků v této oblasti.

Přijaté transfery tvořily podíl na celkových příjmech 13,24 %, kdy se meziročně tento podíl snížil, a to především v důsledku snížení peněžních prostředků této třídy příjmů. Větší část těchto příjmů zaujímaly opět investiční přijaté transfery (podíl 55,9 %) a poté teprve neinvestiční přijaté transfery (podíl 44,1 %).

Výdaje státního rozpočtu

Graf 22 Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2015 a 2016 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 13 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);
Příloha 14 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v %)

V tomto roce došlo k výraznému snížení výdajů státního rozpočtu. Běžné výdaje však vzrostly o 13,91 mld. Kč, tj. o 1,24 %, avšak u kapitálových výdajů tomu bylo přesně naopak. V kapitálových výdajích státního rozpočtu nastal meziroční pokles, a to v důsledku snížení těchto výdajů o 91,39 mld. Kč (o 52,03 %), čímž se snížily ze 175,66 mld. Kč na hodnotu 84,27 mld. Kč. Tato situace byla zapříčiněna nedostatečně připravenými investicemi, které nemohly být realizovány.

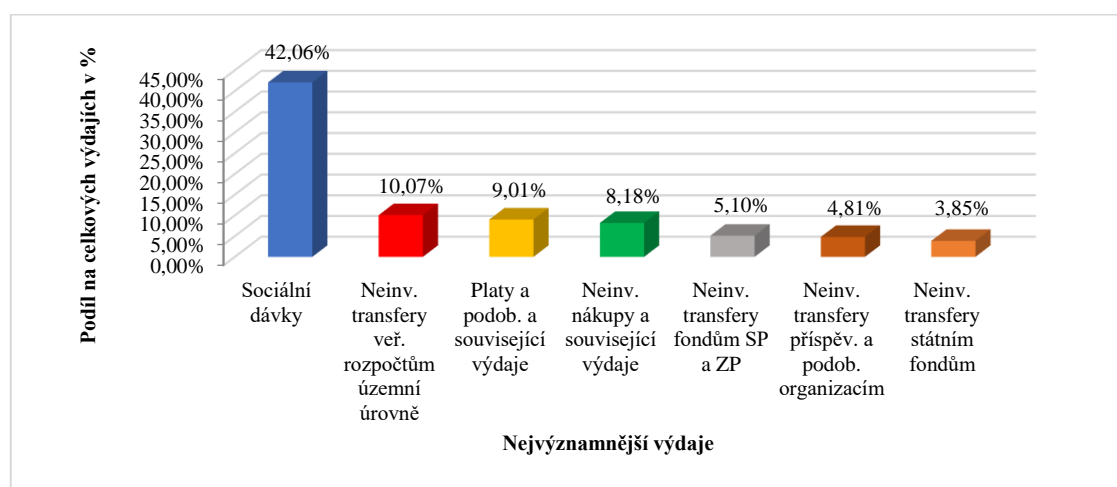
Až na neinvestiční nákupy a související výdaje a neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím dle grafu 22 veškeré **běžné výdaje** rostly. Platy a podobné a související výdaje vzrostly o 5,67 mld. Kč (o 5,44 %); neinvestiční transfery podnikatelským subjektům o 5,09 mld. Kč (o 13 %); neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím o 1 mld. Kč (o 9,57 %); neinvestiční transfery státním fondům o 2,49 mld. Kč (o 5,6 %); neinvestiční transfery fondům SP a ZP o 1,32 mld. Kč (o 2,17 %); neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně o 5,32 mld. Kč (o 4,53 %);

sociální dávky včetně důchodů 6,7 mld. Kč (o 1,32 %); odvody vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU o 0,96 mld. Kč (o 2,69 %) a ostatní běžné výdaje o 3,11 mld. Kč (o 11,68 %). Neinvestiční nákupy a související výdaje se snížily o 17,15 mld. Kč (o 14,67 %) a neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím o 0,6 mld. Kč (o 1,01 %).

Na straně **kapitálových výdajů** v porovnání s předchozím rokem poklesly veškeré položky kapitálových výdajů, přičemž v minulém roce naopak všechny vzrostly. V roce 2016 se snížily investiční nákupy a související výdaje o 4,81 mld. Kč (o 29,88 %); investiční transfery podnikatelským subjektům o 33,73 mld. Kč (o 76,12 %); investiční transfery státním fondům o 17 mld. Kč (o 38,07 %); investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně o 24,45 mld. Kč (o 53,41 %); investiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím o 9,65 mld. Kč (o 53,23 %) a ostatní kapitálové výdaje o 1,76 mld. Kč (o 26,35 %).

Struktura výdajové strany státního rozpočtu

Graf 23 Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2016 (v %)

Zdroj: Příloha 17 - Vertikální analýza výdajů na celkových výdajích SR v letech 2011–2020 (v %)

Z **celkových výdajů** státního rozpočtu tvořily nejvýznamnější část, jak plyne z grafu 23, tradičně sociální dávky včetně důchodů ve výši 513,1 mld. Kč (podíl 42,06 %), dále neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně ve výši 122,82 mld. Kč (podíl 10,07 %), platy a podobné a související výdaje ve výši 109,86 mld. Kč (podíl 9,01 %), neinvestiční nákupy a související výdaje ve výši 99,79 mld. Kč (podíl 8,18 %), neinvestiční transfery fondům SP a ZP ve výši 62,27 mld. Kč (podíl 5,1 %), neinvestiční transfery

příspěvkovým a podobným organizacím ve výši 58,65 mld. Kč (podíl 4,81 %) a neinvestiční transfery státním fondům ve výši 46,97 mld. Kč (podíl 3,85 %).

Běžné výdaje státního rozpočtu ve výši 1 135,57 mld. Kč tvořily na celkových výdajích podíl 93,09 %. Největší podíl na běžných výdajích měly především sociální dávky včetně důchodů (podíl 45,18 %), neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 10,82 %), platy a podobné a související výdaje (podíl 9,67 %) a neinvestiční nákupy a související výdaje (podíl 8,79 %). Nejmenší část běžných výdajů tvořily stejně jako v předchozích letech neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím, a to ve výši 11,45 mld. Kč (podíl 1,01 %).

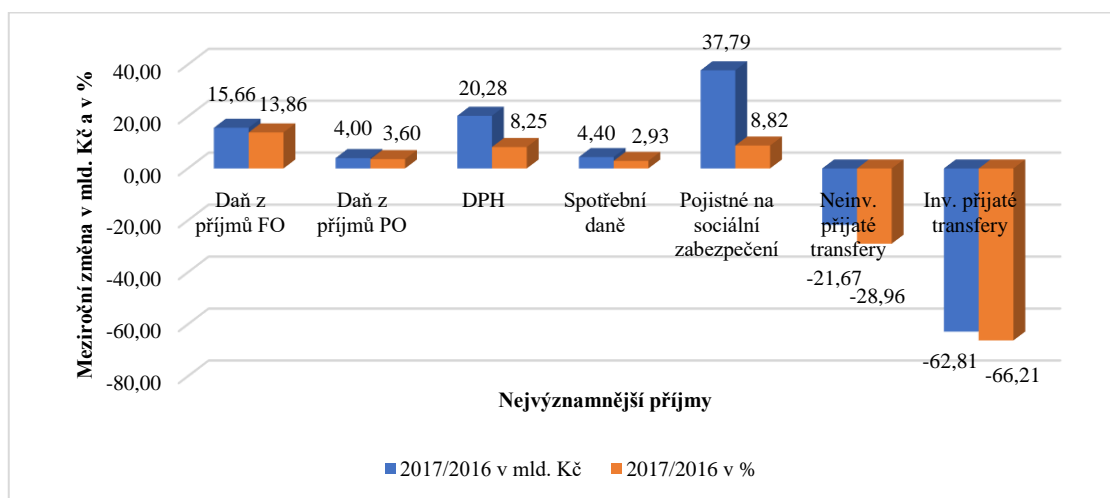
Podíl **kapitálových výdajů** na celkových výdajích se snížil téměř o polovinu na 6,91 %, jelikož výdaje této třídy poklesly. Investiční transfery státním fondům s podílem 32,82 %, investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně s podílem 24,69 % a investiční nákupy a související výdaje s podílem 13,4 % se tak staly nejvýznamnějšími v oblasti výdajů kapitálové povahy.

4.2.7 Státní rozpočet v roce 2017

Kladné saldo státního rozpočtu ve formě přebytku však nemělo dlouhého trvání, výsledná bilance rozpočtu na konci roku 2017 ukázala, že došlo k opětovné tvorbě deficitu a až do roku 2020 saldo SR střídavě kolísalo. Ke konci tohoto roku byly naměřeny příjmy ve výši 1 273,64 mld. Kč (tedy o 7,98 mld. Kč méně než v roce 2016, tj. pokles o pouhých 0,62 %) a výdaje ve výši 1 279,80 mld. Kč (tj. o 59,96 mld. Kč, tedy o 4,92 % více oproti roku 2016). Propad příjmů pod hranici výdajů tak zapříčinil vznik schodku ve výši 6,15 mld. Kč, výsledná bilance SR tak meziročně poklesla o 67,92 mld. Kč (o 109,96 %). Meziroční změnu nejvýznamnějších příjmů zachycuje graf 24 a nejvýznamnějších výdajů graf 26.

Příjmy státního rozpočtu

Graf 24 Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2016 a 2017 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 11 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);
Příloha 12 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v %)

Z hospodaření s příjmy a výdaji státního rozpočtu v tomto roce vyplývá, že na propadu celkových příjmů se podílely nedaňové příjmy, avšak v největším měřítku to bylo způsobeno poklesem přijatých transferů. **Daňové příjmy** jako tradičně opět stouply, a to o 84,12 mld. Kč, tedy o 7,85 %, čímž dosáhly hodnoty 1155,61 mld. Kč. Důvodem bylo zvýšení veškerých daní a poplatků včetně pojistného na SZ způsobených ekonomickou expanzí, vysokým růstem mzdové hladiny v ekonomice a spotřebou domácností. Inkaso daně z příjmů FO vzrostlo o 15,66 mld. Kč (o 13,86 %); daně z příjmů PO o 4 mld. Kč (o 3,6 %); DPH o 20,28 mld. Kč (o 8,25 %), spotřebních daní o 4,4 mld. Kč (o 2,93 %); poplatků a odvodů v oblasti ŽP o 0,29 mld. Kč (o 18,83 %); správních poplatků o 0,21 mld. Kč (o 12,21 %); majetkových daní o 0,05 mld. Kč (o 0,4 %); ostatních daňových příjmů o 1,45 mld. Kč (o 20,51 %) a pojistného na SZ o 37,79 mld. Kč (o 8,82 %).

Nedaňové příjmy vykazovaly naprosto opačnou tendenci než příjmy daňové. Přijaté peněžní prostředky z této skupiny příjmů se meziročně propadly o 9,46 mld. Kč (o 27,91 %) a to v důsledku poklesu veškerých těchto příjmů kromě cla, ze kterého příjmy mírně stouply o 0,04 mld. Kč (o 2,33 %). Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků poklesly o 4,58 mld. Kč (o 26,17 %); přijaté sankční platby a vratky transferů o 4,13 mld. Kč

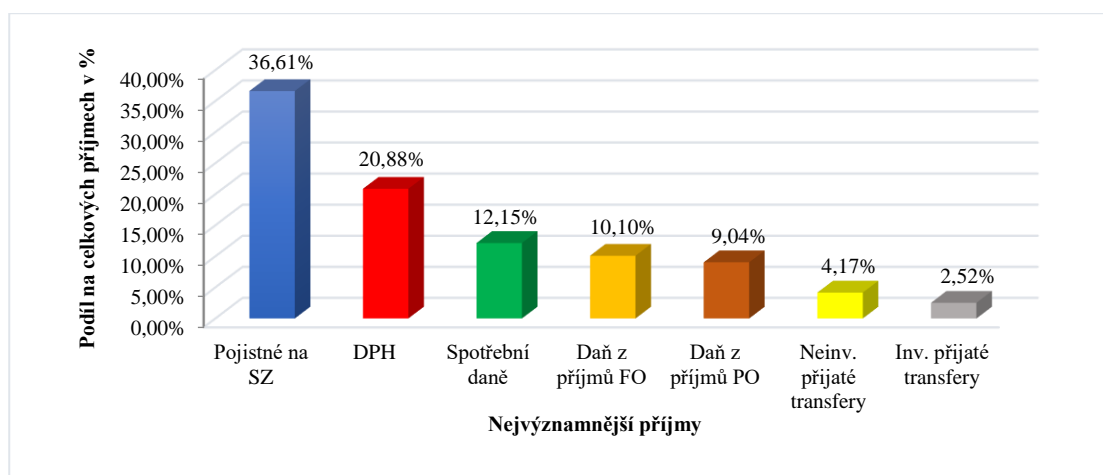
(o 42,53 %); příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatních o 0,29 mld. Kč (o 7,86 %) a přijaté splátky půjčených prostředků o 0,51 mld. Kč.

Kapitálové příjmy dosáhly 8,37 mld., meziročně se tak zvýšily o 1,84 mld. Kč (o 28,18 %).

Důvodem snížení **přijatých transferů** o 84,47 mld. Kč (o 49,77 %) byl pokles jak neinvestičních přijatých transferů o 21,67 mld. Kč (o 28,96 %), tak zejména i investičních přijatých transferů o 62,81 mld. Kč (o 66,21 %).

Struktura příjmové strany státního rozpočtu

Graf 25 Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2017 (v %)

Zdroj: Příloha 15 - Vertikální analýza příjmů na celkových příjmech SR v letech 2011–2020 (v %)

Na celkové výši naměřených příjmů v tomto roce mělo dle grafu 25 největší podíl pojistné na SZ ve výši 466,26 mld. Kč (podíl 36,61 %), dále DPH ve výši 265,96 mld. Kč (podíl 20,88 %), spotřební daně ve výši 154,74 mld. Kč (podíl 12,15 %), daň z příjmů FO ve výši 128,61 mld. Kč (podíl 10,1 %), daň z příjmů PO ve výši 115,19 mld. Kč (podíl 9,04 %), neinvestiční přijaté transfery ve výši 53,17 mld. Kč (podíl 4,17 %) a investiční přijaté transfery ve výši 32,06 mld. Kč (podíl 2,52 %).

Daňové příjmy se podílely na celkových příjmech z 90,73 %. Na daňových příjmech se nejvíce podílely příjmy z pojistného na SZ (podíl 40,35 %), z DPH (podíl 23,01 %), dále ze spotřebních daní (podíl 13,39 %) a daně z příjmů FO (podíl 11,13 %). Nejméně se podílely poplatky a odvody v oblasti ŽP, tedy z 0,14 %.

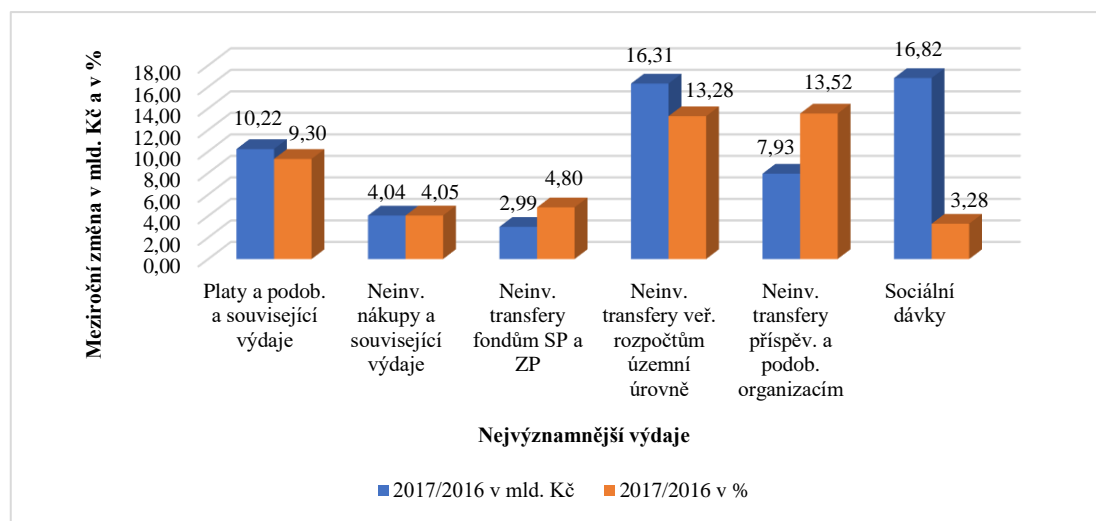
Nedaňové příjmy se podílely na celkových příjmech z 1,92 %. Na nedaňových příjmech se nejvíce podílely příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků, a to z 52,89 % ve výši 12,92 mld. Kč, dále přijaté sankční platby a vratky transferů z 22,84 % v hodnotě 5,58 mld. Kč. Nejnižším nedaňovým příjmem byly ve výši 0,77 mld. Kč přijaté splátky půjčených prostředků a tím dosáhly podílu 3,78 %.

Kapitálové příjmy zaujímaly 0,66 % z celkových příjmů státního rozpočtu, a to ve výši 8,37 mld. Kč.

Přijaté transfery s hodnotou 85,24 mld. Kč se na celkových příjmech podílely z 6,69 %, ze kterých svým objemem byly větší v roce 2017 transfery neinvestiční ve výši 53,17 mld. Kč (podíl 62,38 %), zatímco investiční transfery dosáhly 32,06 mld. Kč (podíl 37,61 %).

Výdaje státního rozpočtu

Graf 26 Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2016 a 2017 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 13 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);
Příloha 14 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v %)

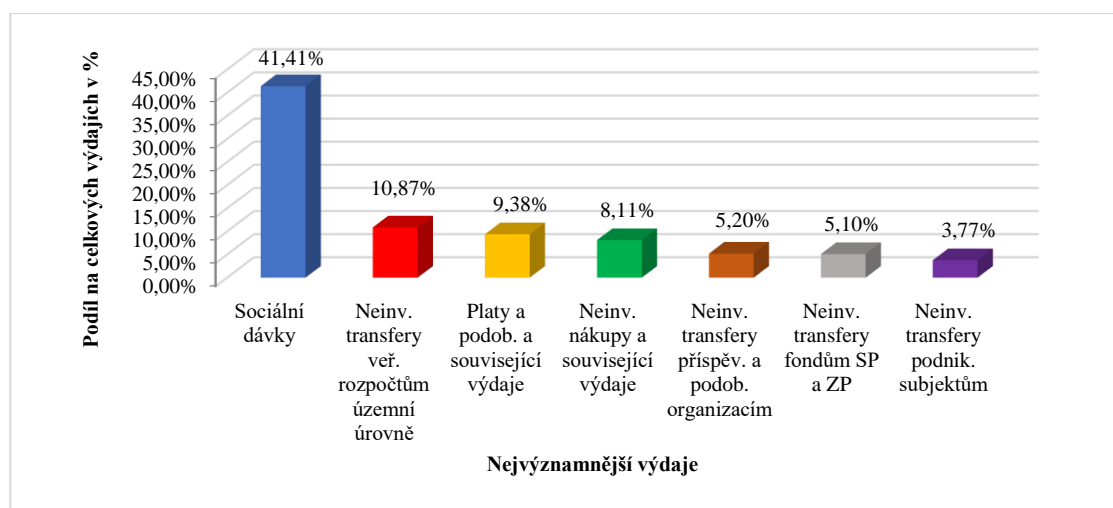
Běžné výdaje státního rozpočtu ve sledovaném roce opět stouply, konkrétně o 62,48 mld. Kč (o 5,5 %), což způsobil růst peněžních prostředků do platů a podobných a souvisejících výdajů o 10,22 mld. Kč (o 9,3 %) skrze nárůst počtu státních zaměstnanců a jejich platových tarifů; neinvestičních nákupů a souvisejících výdajů o 4,04 mld. Kč (o 4,05 %); neinvestičních transferů podnikatelským subjektům o 4,07 mld. Kč (o 9,2 %);

neinvestičních transferů neziskovým a podobným organizacím o 3,47 mld. Kč (o 30,31 %); neinvestičních transferů fondům SP a ZP o 2,99 mld. Kč (o 4,8 %); neinvestičních transferů veřejným rozpočtům územní úrovně o 16,31 mld. Kč (o 13,28 %); neinvestičních transferů příspěvkovým a podobným organizacím o 7,93 mld. Kč (o 13,52 %), sociálních dávek včetně důchodů o 16,82 mld. Kč (3,28 %) a ostatních běžných výdajů o 6,88 mld. Kč (o 23,13 %). Neinvestiční transfery státním fondům se snížily o 4,91 mld. Kč (o 10,45 %) a odvody vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU o 1,34 mld. Kč (o 3,65 %).

Kapitálové výdaje oproti předchozímu rozpočtovému období mírně poklesly, a to o 2,52 mld. Kč (o 2,99 %), tedy už ne tolik výrazně jako v předešlém fiskálním roce. Celkový pokles vyvolalo snížení investičních transferů podnikatelským subjektům, jež se snížily o 3,41 mld. Kč (o 32,23 %), dále pak investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně o 9,19 mld. Kč (o 43,08 %) a ostatní kapitálové výdaje o 1,68 mld. Kč (o 34,15 %). Na opačné straně vzrostly investiční nákupy a související výdaje o 2,89 mld. Kč (o 25,6 %); investiční transfery státním fondům o 7,73 mld. Kč (o 27,95 %) a investiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím o 1,15 mld. Kč (o 13,56 %).

Struktura výdajové strany státního rozpočtu

Graf 27 Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2017 (v %)

Zdroj: Příloha 17 - Vertikální analýza výdajů na celkových výdajích SR v letech 2011–2020 (v %)

Z celkových výdajů státního rozpočtu, jak již napovídá graf 27, tvořily nejvýznamnější část sociální dávky včetně důchodů (podíl 41,41 %), neinvestiční transfery veřejným rozpočtům

územní úrovně (podíl 10,87 %), platy a podobné související výdaje (podíl 9,38 %), dále neinvestiční nákupy a související výdaje (podíl 8,11 %), neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím (podíl 5,2 %) a neinvestiční transfery fondům SP a ZP (podíl 5,1 %) a neinvestiční transfery podnikatelským subjektům (podíl 3,77 %).

Běžné výdaje v hodnotě 1198,05 mld. Kč státního rozpočtu se na celkových výdajích podílely v tomto roce z 93,61 %. Největší podíl na běžných výdajích tvořily jako vždy sociální dávky včetně důchodů (podíl 44,23 %), dále neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 11,61 %) a platy a podobné a související výdaje (podíl 10,02 %). Nejmenší podíl na běžných výdajích tvořily opět neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím (podíl 1,25 %).

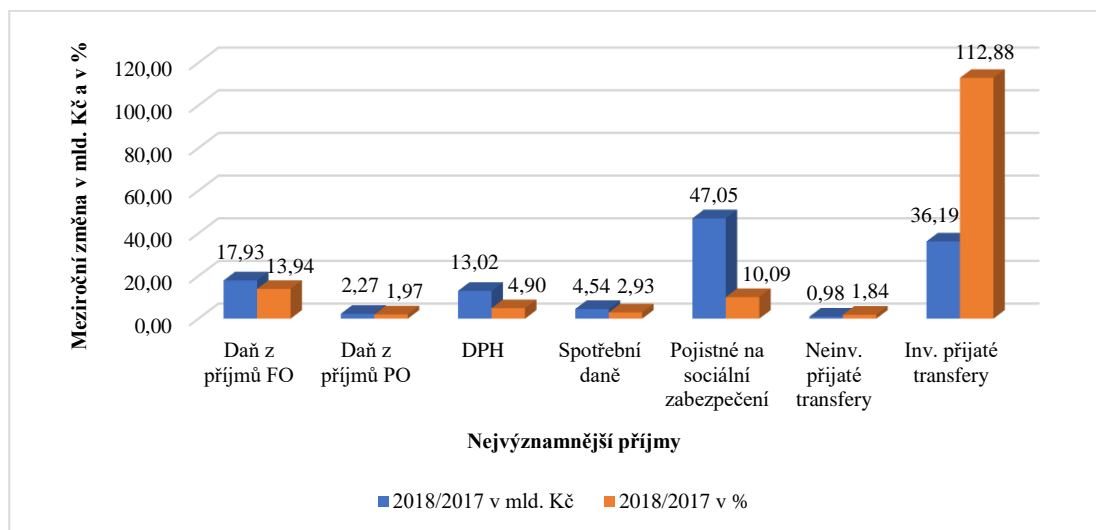
Kapitálové výdaje ve srovnání s minulým obdobím dosáhly o něco nižšího podílu na celkových výdajích, a to 6,39 %. V největší míře se na kapitálových výdajích podílely investiční transfery státním fondům (podíl 43,29 %), investiční nákupy a související výdaje (podíl 17,35 %) a investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 14,85 %).

4.2.8 Státní rozpočet v roce 2018

K doposud největšímu meziročnímu růstu příjmů státního rozpočtu došlo následně v roce 2018, kdy se zvýšily o 130,28 mld. Kč (o 10,23 %), oproti předchozímu roku tak prudce stouply, a současně i u výdajové stránky bylo zaznamenáno v porovnání s rokem 2017 zvýšení o 121,17 mld. Kč (o 9,47 %). Díky příjmům ve výši 1403,92 mld. Kč a výdajům s 1400,97 mld. Kč se tak vrátil po dvou letech výsledek SR k přebytku s hodnotou 2,94 mld. Kč (změna o 9,09 mld. Kč, tj. o 147,8 %). V tomto roce bylo v historii ČR po páté zaznamenáno přebytkové hospodaření vlády se státním rozpočtem.

Příjmy státního rozpočtu

Graf 28 Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2017 a 2018 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 11 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);
Příloha 12 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v %)

Meziroční změnu nejvýznamnějších příjmů lze pozorovat ve výše uvedeném grafu 28. Na prudkém zvýšení hodnoty celkových příjmů se podílely zejména **daňové příjmy**, a to v důsledku zvýšení výnosů z daně z příjmů FO o 17,93 mld. Kč (o 13,94 %) vlivem pokračujícího růstu mzdové hladiny, dále z daně z příjmů PO o 2,27 mld. Kč (o 1,97 %); z DPH o 13,02 mld. Kč (o 4,9 %); ze spotřebních daní o 4,54 mld. Kč (o 2,93 %); z poplatků a odvodů v oblasti ŽP o 0,26 mld. Kč (o 14,21 %); ze správních poplatků o 0,05 mld. Kč (o 2,59 %); z majetkových daní o 1,06 mld. Kč (o 8,43 %) a dále hlavně z pojistného na SZ, které vzrostlo o 47,05 mld. Kč (o 10,09 %). Jediné z daňových příjmů poklesly ostatní daňové příjmy, a to o 6,1 mld. Kč (o 71,6 %), ale i přes to třída **daňových příjmů** dosáhla vyšší hodnoty než v předchozím roce, a to 1240,37 mld. Kč, co znamenalo vzestup o 84,76 mld. Kč (o 7,33 %).

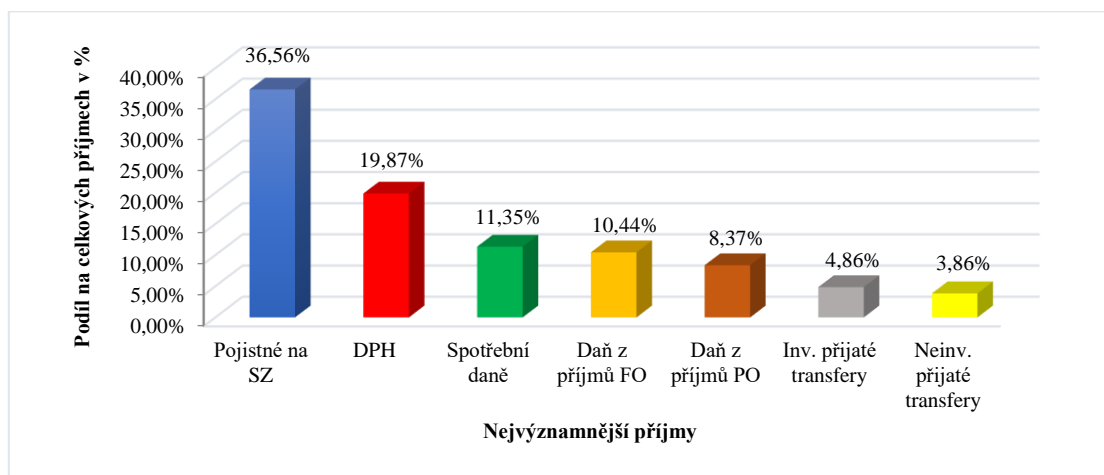
Nedaňové příjmy sice také poklesly jako v předchozím roce, ale pouze nepatrně, a to o 0,92 mld. Kč (3,77 %), a to díky poklesu příjmů z vlastní činnosti a odvodů přebytků o 1,27 mld. Kč (o 26,17 %); z přijatých sankčních plateb a vratek transferů o 2,42 mld. Kč (o 43,37 %) a ze cla o 0,03 mld. Kč (1,7 %). Naopak příjmy z prodeje nekapitálového

majetku a ostatních vzrostly o 2,13 mld. Kč (o 62,65 %) a přijaté splátky půjčených prostředků o 0,67 mld. Kč (o 87,01 %).

Kapitálové příjmy i přijaté transfery se také jako daňové příjmy zvýšily, kapitálové o 9,26 mld. Kč (o 110,63 %) na 17,63 mld. Kč a přijaté transfery o 37,16 mld. Kč (o 43,59 %) na 122,4 mld. Kč. Impulsem pro zvýšení přijatých transferů byl vzrůst jak neinvestičních přijatých transferů o 0,98 mld. Kč (o 1,84 %), tak především investičních přijatých transferů o 36,19 mld. Kč (o 112,88 %).

Struktura příjmové strany státního rozpočtu

Graf 29 Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2018 (v %)

Zdroj: Příloha 15 - Vertikální analýza příjmů na celkových příjmech SR v letech 2011–2020 (v %)

Z grafu 29 vyplývá, že v roce 2018 největší podíl na celkových příjmech státního rozpočtu tvořilo opět pojistné na SZ (podíl 36,56 %), DPH (podíl 19,87 %), spotřební daně (podíl 11,35 %), daň z příjmů FO (podíl 10,44 %), daň z příjmů PO (podíl 8,37 %), investiční přijaté transfery (podíl 4,86 %) a neinvestiční přijaté transfery (podíl 3,86 %).

Daňové příjmy se tentokrát podílely na celkových příjmech z 88,35 %. Největší podíl na daňových příjmech měly pojistné na SZ (podíl 41,38 %), DPH (podíl 22,49 %), spotřební daně (podíl 12,84 %) a daň z příjmů FO (podíl 11,81 %). Ve srovnání s rokem 2017 se naopak nejméně podílely na daňových příjmech správní poplatky, které tvořily podíl 0,16 %.

Podíl **nedaňových příjmů** na celkových příjmech poklesl na 1,67 %. Nejobjemnějšími nedaňovými příjmy byly příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků s podílem 49,55 %,

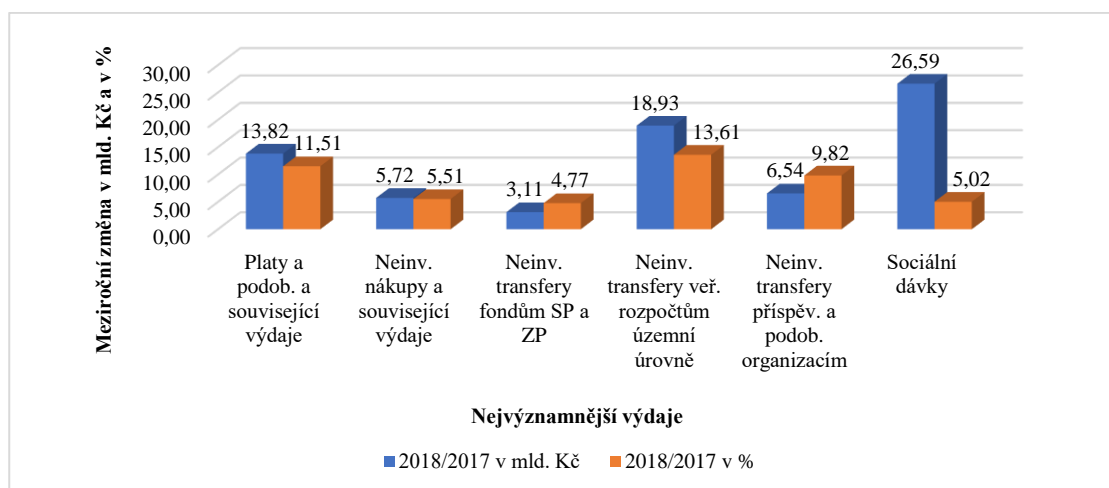
příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatních s podílem 23,52 % a poté přijaté sankční platby a vratky transferů s podílem 13,44 %. Naopak nejmenší podíl na nedaňových příjmech nesly přijaté splátky půjčených prostředků, a to 6,13 %.

Podíl **kapitálových příjmů** na celkových příjmech se ve srovnání s předešlým rokem nepatrně zvýšil, a to na 1,26 %.

Přijaté transfery se tentokrát na celkových příjmech podílely 8,72 %, což znamenalo na rozdíl od loňského roku zvýšení. Z přijatých transferů největší podíl tvořily investiční přijaté transfery, a to 55,76 % a méně byly zastoupeny neinvestiční přijaté transfery, tedy z 44,24 %.

Výdaje státního rozpočtu

Graf 30 Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2017 a 2018 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 13 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);

Příloha 14 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v %)

Zvýšení běžných a kapitálových výdajů nemělo vliv na tvorbu kladné bilance státního rozpočtu, jelikož celkové příjmy vzrostly více než celkové výdaje. Meziroční změnu nejvýznamnějších výdajů dokumentuje graf 30.

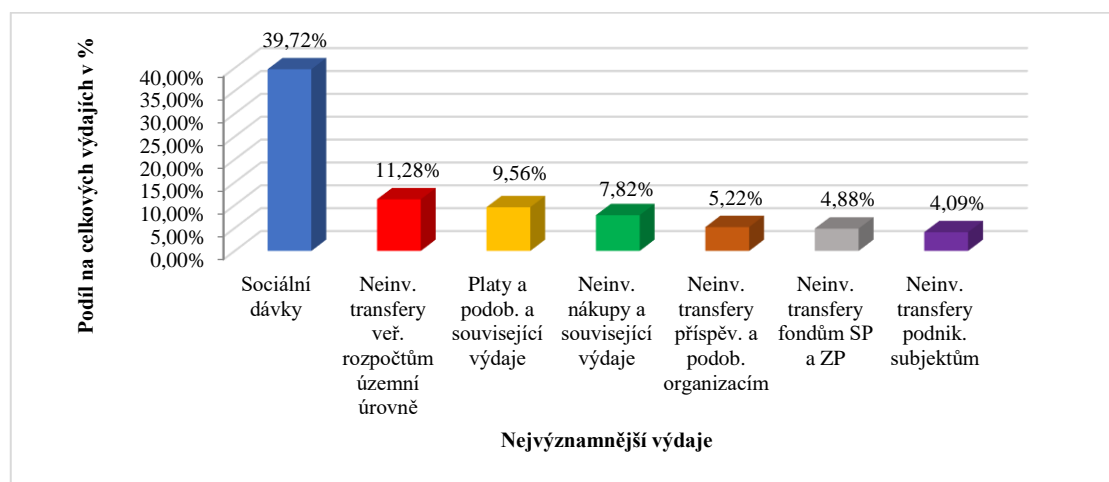
Z **běžných výdajů** vzrostly peněžní prostředky vyčleněné na platy a podobné a související výdaje o 13,82 mld. Kč (o 11,51 %); neinvestiční nákupy a související výdaje o 5,72 mld. Kč (o 5,51 %); neinvestiční transfery podnikatelským subjektům o 9,02 mld. Kč (o 18,67 %);

neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím o 2,09 mld. Kč (o 14,01 %); neinvestiční transfery fondům SP a ZP o 3,11 mld. Kč (o 4,77 %); neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně o 18,93 mld. Kč (o 13,61 %); sociální dávky včetně důchodů o 26,59 mld. Kč (o 5,02 %) a odvody vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU o 7,4 mld. Kč (o 20,93 %). Neinvestiční transfery státním fondům se snížily o 2,29 mld. Kč (o 5,44 %) a ostatní běžné výdaje o 8,46 mld. Kč (o 23,1 %).

Na straně **kapitálových výdajů** meziročně vzrostly veškeré položky kapitálových výdajů, investiční nákupy a související výdaje se zvýšily o 2,51 mld. Kč (o 17,7 %); investiční transfery podnikatelským subjektům o 9,75 mld. Kč (o 135,98 %); investiční transfery státním fondům o 2,81 mld. Kč (o 7,94 %); investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně o 9,1 mld. Kč (o 74,96 %); investiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím o 8,66 mld. Kč (o 89,93 %) a ostatní kapitálové výdaje o 1,87 mld. Kč (o 57,72 %).

Struktura výdajové strany státního rozpočtu

Graf 31 Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2018 (v %)

Zdroj: Příloha 17 - Vertikální analýza výdajů na celkových výdajích SR v letech 2011–2020 (v %)

Jak již napovídá samotný graf 31, tak z celkových výdajů státního rozpočtu tvořily nejvýznamnější část již tradičně sociální dávky včetně důchodů ve výši 556,51 mld. Kč (podíl 39,72 %), neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně ve výši 158,06 mld. Kč (podíl 11,28 %), platy a podobné a související výdaje ve výši 133,9 mld. Kč (podíl 9,56 %), neinvestiční nákupy a související výdaje ve výši 109,55 mld. Kč

(podíl 7,82 %), neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím ve výši 73,12 mld. Kč (podíl 5,22 %), neinvestiční transfery fondům SP a ZP ve výši 71,86 mld. Kč (podíl 4,88 %) a neinvestiční transfery podnikatelským subjektům ve výši 57,93 mld. Kč (podíl 4,09 %).

Běžné výdaje státního rozpočtu skončily ve výši 1284,52 mld. Kč a podílely se tak na celkových výdajích z 91,69 %, přičemž ve srovnání s rokem 2017 podíl na celkových výdajích poklesl. Nejvíce byly v běžných výdajích zastoupeny sociální dávky včetně důchodů (podíl 43,32 %), neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 12,3 %), platy a podobné a související výdaje (podíl 10,42 %) a neinvestiční nákupy a související výdaje (podíl 8,53 %). Nejnižší část běžných výdajů od počátku sledovaného období tvořily opět neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím (podíl 1,32 %).

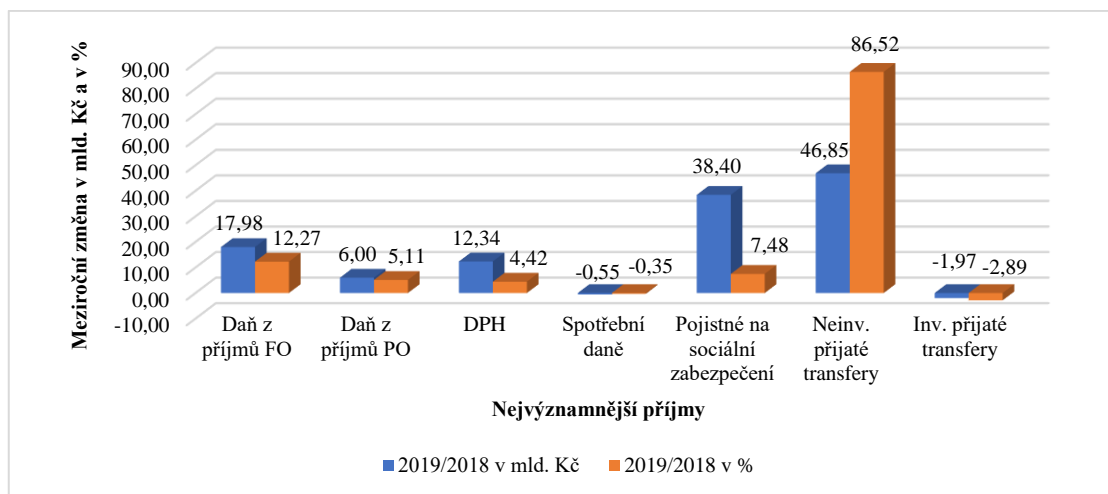
Podíl **kapitálových výdajů** na celkových výdajích se mírně zvýšil na 8,97 % a dosáhl tak hodnoty 116,46 mld. Kč. Nejvíce byly na kapitálových výdajích zastoupeny investiční transfery státním fondům (podíl 32,8 %), investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 18,24 %) a investiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím ve výši (podíl 15,7 %).

4.2.9 Státní rozpočet v roce 2019

V roce 2019 už došlo z důvodu realizace výdajů ve výši 1551,74 mld. Kč (o 150,77 mld. Kč, tj. o 10,76 % více) a příjmů ve výši 1523,22 mld. Kč (o 119,3 mld. Kč, tedy o 8,5 % více) ke vzniku rozpočtového deficitu, který činil 28,52 mld. Kč. Návrat ke schodkovému hospodaření však nutně nemusel znamenat pokračující trend v dalším rozpočtovém období. V grafu 32 je zachycena meziroční změna nejvýznamnějších příjmů, v grafu 34 poté meziroční změna nejvýznamnějších výdajů.

Příjmy státního rozpočtu

Graf 32 Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2018 a 2019 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 11 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);
Příloha 12 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v %)

Z **daňových příjmů** vzrostly příjmy z daně z příjmů FO o 17,98 mld. Kč (o 12,27 %); z daně z příjmů PO o 6 mld. Kč (o 5,11 %), z DPH o 12,34 mld. Kč (o 4,42 %); z poplatků a odvodů v oblasti ŽP o 0,07 mld. Kč (o 3,35 %); ze správních poplatků o 0,1 mld. Kč (o 5,05 %); z majetkových daní o 0,24 mld. Kč (o 1,76 %); z ostatních daňových příjmů o 5,44 mld. Kč (o 244,79 %) a v poslední řadě z pojistného na SZ, které vzrostlo o 38,4 mld. Kč (o 7,48 %). Pokles byl naopak zaznamenán pouze u spotřebních daní o 0,55 mld. Kč (o 0,35 %). Výše daňových příjmů tak dosáhla 1315,71 mld. Kč, meziročně tak stouply o 75,34 mld. Kč (o 6,07 %).

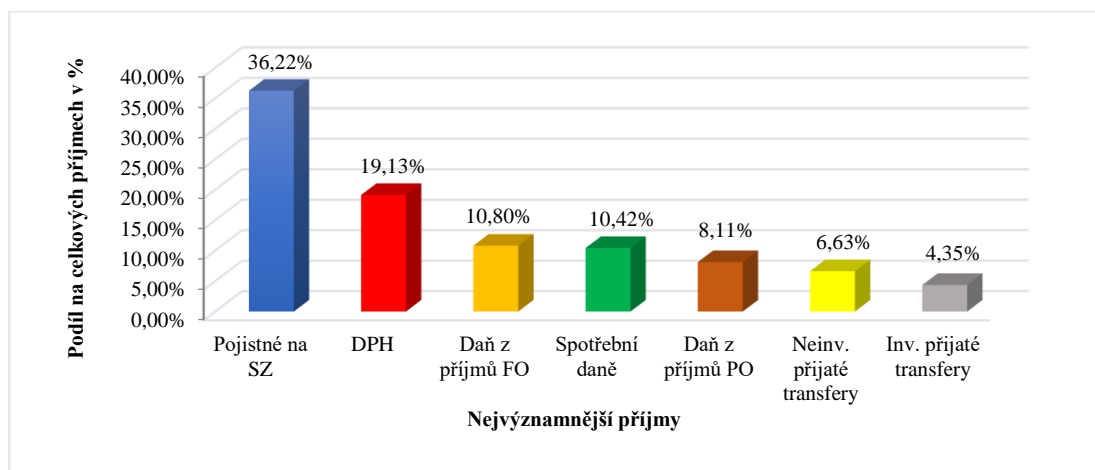
Nedaňové příjmy poklesly, a to o 2,01 mld. Kč (8,55 %), o což se postaralo zejména snížení příjmů z vlastní činnosti a odvodů přebytků o 0,84 mld. Kč (o 7,21 %); z příjmů z prodeje nekapitálového majetku a ostatních o 1,93 mld. Kč (o 34,9 %) a z přijatých splátek půjčených prostředků o 0,1 mld. Kč (o 6,94 %). Vzrostly naopak přijaté sankční platby a vratky transferů o 0,74 mld. Kč (o 23,42 %) a příjmy ze cla o 0,12 mld. Kč (o 6,94 %).

V tomto roce opět stouply **kapitálové příjmy** a **přijaté transfery**, ty kapitálové o 1,1 mld. Kč (o 6,24 %) na 18,73 mld. Kč a přijaté transfery o 44,48 mld. Kč (o 36,67 %) na 167,28 mld. Kč. Důvodem zvýšení přijatých transferů byl růst neinvestičních přijatých

transferů o 46,85 mld. Kč (o 86,52 %), zatímco investiční přijaté transfery se mírně propadly o 1,97 mld. Kč (o 2,89 %).

Struktura příjmové strany státního rozpočtu

Graf 33 Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2019 (v %)

Zdroj: Příloha 15 - Vertikální analýza příjmů na celkových příjmech SR v letech 2011–2020 (v %)

Jak znázorňuje graf 33, tak struktura příjmů v roce 2019 skončila následovně - z celkových příjmů státního rozpočtu bylo nejvíce zastoupeno pojistné na SZ (z 36,22 %) v hodnotě 551,71 mld. Kč; DPH (z 19,13 %) ve výši 291,32 mld. Kč; daň z příjmů FO (z 10,8 %) ve výši 164,52 mld. Kč, spotřební daně (z 10,42 %) ve výši 158,73 mld. Kč, daň z příjmů PO (z 8,11 %) v hodnotě 123,46 mld. Kč, dále neinvestiční přijaté transfery (ze 6,63 %) v částce 101 mld. Kč a investiční přijaté transfery (ze 4,35 %) v hodnotě 66,28 mld. Kč.

Daňové příjmy se na celkových příjmech podílely z 86,38 %, kde na daňových příjmech tvořily největší část opět pojistné na SZ (podíl 41,93 %), DPH (podíl 22,14 %) a tentokrát daň z příjmů FO (podíl 12,5 %), zatímco nejmenší část shodně tvořily správní poplatky a poplatky a odvody v oblasti životního prostředí, a to 0,16 %.

Nedaňové příjmy na celkových příjmech dosáhly podílu 1,41 %, jejich výše činila 21,50 mld. Kč, což bylo méně než v předešlém roce. Nejvíce se na nedaňových příjmech jednoznačně podílely příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků (podíl 50,28 %) a dále v nižší míře přijaté sankční platby a vratky transferů (podíl 18,14 %). Na druhé straně se

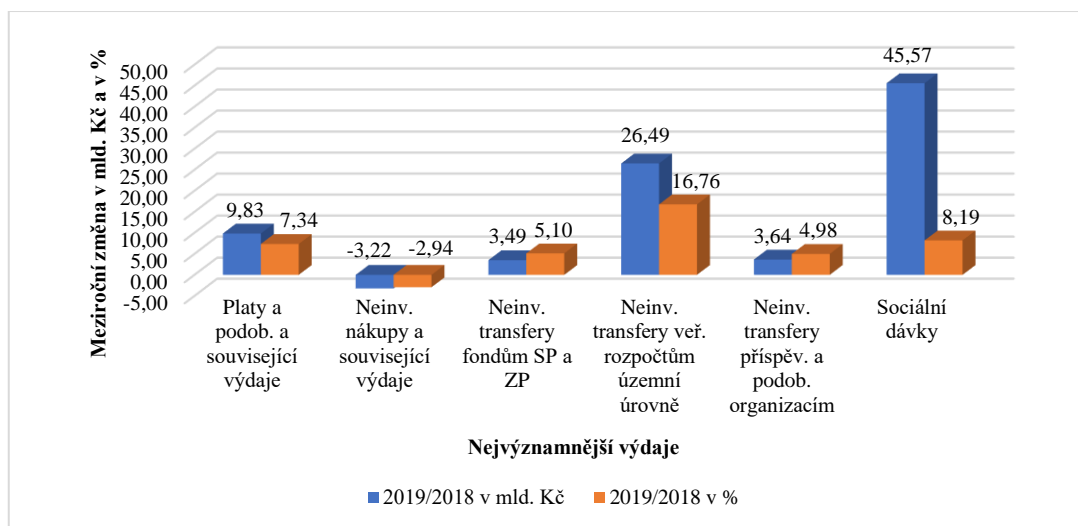
nejméně na nedaňových příjmech podílely stejně jako v minulém roce přijaté splátky půjčených prostředků, a to 6,23 %.

Podíl kapitálové příjmů na celkových příjmech dosáhl 1,45 %, čímž se tedy už několikátým rokem v řadě zvýšil.

Přijaté transfery se na celkových příjmech tentokrát podílely z 11,87 %, podíl měl tedy od roku 2017 rostoucí tendenci. Větší část přijatých transferů tvořily ty neinvestiční povahy (podíl 56,74 %), zatímco ty investiční povahy činily podíl 43,26 %.

Výdaje státního rozpočtu

Graf 34 Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2018 a 2019 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 13 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);
Příloha 14 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v %)

Jak již bylo uvedeno, celkové výdaje státního rozpočtu se zvýšily, a to v důsledku zvýšení současně běžných i kapitálových výdajů. Co se týče **běžných výdajů**, tak zde poklesly pouze výdaje v oblasti neinvestičních nákupů a souvisejících výdajů o 3,22 mld. Kč (o 2,94 %). Ostatní položky běžných výdajů vzrostly, a to platy a podobné a související výdaje o 9,83 mld. Kč (o 7,34 %); neinvestiční transfery podnikatelským subjektům o 0,61 mld. Kč (o 1,06 %); neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím o 2,38 mld. Kč (o 13,99 %); neinvestiční transfery státním fondům o 11,52 mld. Kč (o 28,97 %); neinvestiční transfery fondům SP a ZP o 3,49 mld. Kč (o 5,1 %); neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně o 26,49 mld. Kč (o 16,76 %); neinvestiční transfery

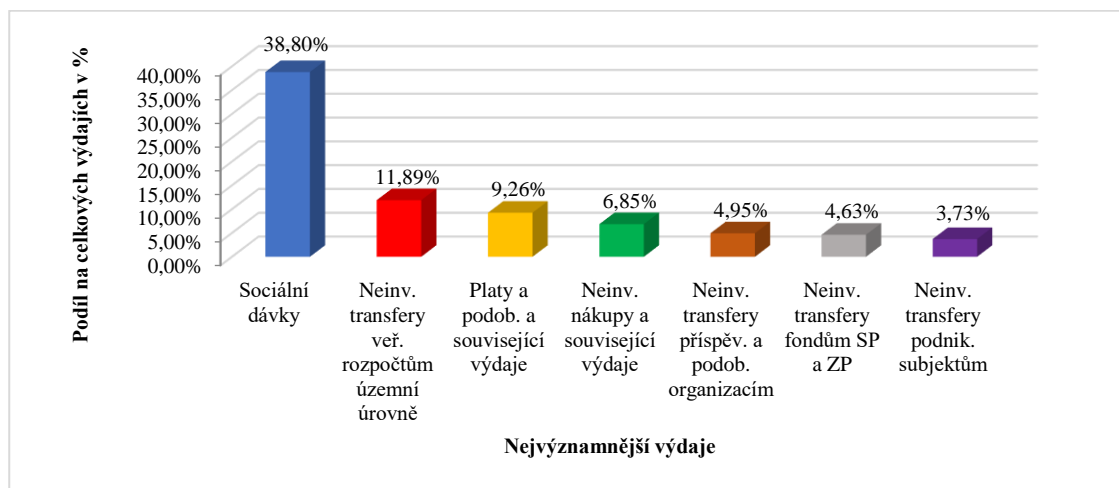
příspěvkovým a podobným organizacím o 3,64 mld. Kč (o 4,98 %); sociální dávky včetně důchodů o 45,57 mld. Kč (o 8,19 %); odvody vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU o 1,3 mld. Kč (o 3,04 %) a ostatní běžné výdaje o 26,47 mld. Kč (o 94 %).

Položky **kapitálových výdajů** dopadly následovně: investiční nákupy a související výdaje se zvýšily o 7,26 mld. Kč (o 43,5 %); investiční transfery podnikatelským subjektům klesly o 3,08 mld. Kč (o 18,2 %); investiční transfery státním fondům vzrostly o 12,68 mld. Kč (o 33,19 %); investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně stouply o 6,26 mld. Kč (o 29,47 %); investiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím se propadly o 2,01 mld. Kč (o 10,99 %) a ostatní kapitálové výdaje nakonec narostly o 1,59 mld. Kč (o 31,12 %).

Na základě těchto skutečně vyčíslených výdajů stouply třídy běžných i kapitálových výdajů, běžné o 128,08 mld. Kč (o 9,97 %) na 1412,6 mld. Kč a kapitálové o 22,68 mld. Kč (o 19,47 %) na 139,14 mld. Kč.

Struktura výdajové strany státního rozpočtu

Graf 35 Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2019 (v %)

Zdroj: Příloha 17 - Vertikální analýza výdajů na celkových výdajích SR v letech 2011–2020 (v %)

Podle grafu 35 z celkových výdajů státního rozpočtu tvořily nejvýznamnější podíl sociální dávky včetně důchodů (podíl 38,8 %); neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 11,89 %); platy a podobné související výdaje (podíl 9,26 %); dále neinvestiční nákupy a související výdaje (podíl 6,85 %); neinvestiční transfery příspěvkovým

a podobným organizacím (podíl 4,95 %), neinvestiční transfery fondům SP a ZP (podíl 4,63 %) a neinvestiční transfery podnikatelským subjektům (podíl 3,73 %).

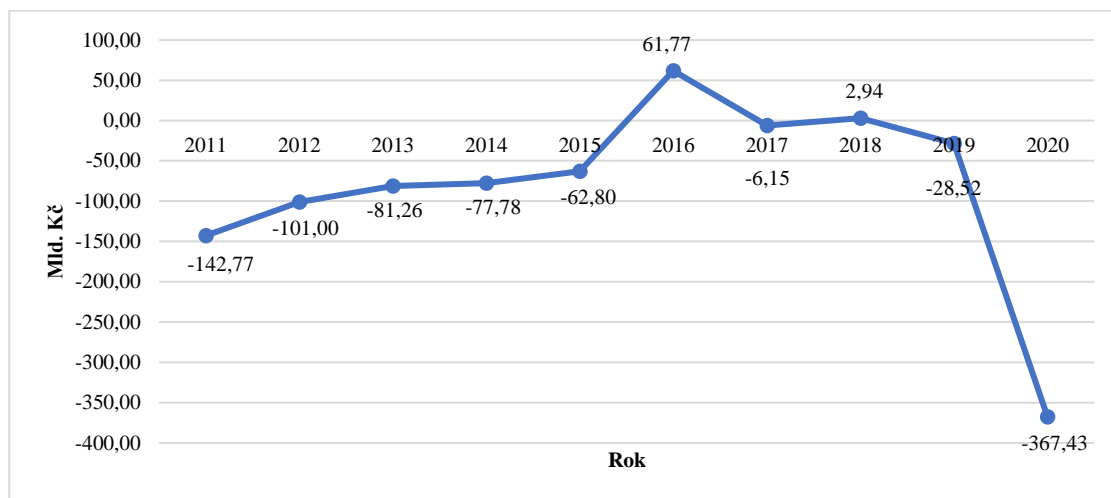
Běžné výdaje státního rozpočtu se na celkových výdajích podílely v tomto roce z 91,03 %. Největší podíl na běžných výdajích tvořily jako vždy sociální dávky včetně důchodů (podíl 42,62 %), dále neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 13,06 %) a platy a podobné a související výdaje (podíl 10,17 %). Nejmenší podíl na běžných výdajích představovaly opět neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím (podíl 1,37 %).

Kapitálové výdaje vzrostly už druhým rokem po sobě, ve srovnání s minulým rokem dosáhly o něco vyššího podílu na celkových výdajích, a to 8,97 %. V největší míře se na kapitálových výdajích podílely investiční transfery státním fondům (podíl 36,57 %), investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 19,76 %) a investiční nákupy a související výdaje (podíl 17,21 %).

4.2.10 Státní rozpočet v roce 2020

Zásahem pro ekonomiku nejen České republiky, ale pro celý svět, byla začátkem března roku 2020 pandemie COVID - 19, která téměř zastavila chod země z důvodu omezujících a tvrdých opatření vlády. Snaha pomoci v této nelehké a tíživé situaci měla za následek neustálý nárůst výdajů do postižených oblastí a dotčených sektorů ekonomiky. Tato kritická situace vyústila ve schodkový rozpočet ve výši 367,43 mld. Kč. Za daných okolností celkové výdaje oproti roku 2019 stouply o 291,19 mld. Kč (o 18,77 %) na 1842,93 mld. Kč, zatímco příjmy poklesly o 47,72 mld. Kč (o 3,13 %) na 1475,50 mld. Kč. Vývoj salda SR, včetně extrémního výkyvu mezi rokem 2019 a 2020, lze pozorovat v grafu 36.

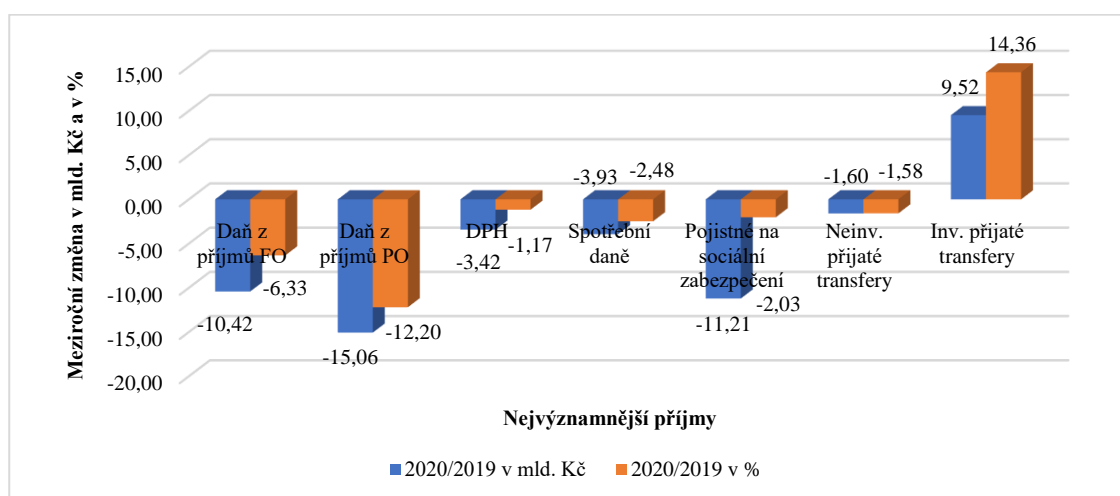
Graf 36 Vývoj salda SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč)

Zdroj: Příloha 9 - Příjmy SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč); Příloha 10 – Výdaje SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč), vlastní zpracování

Příjmy státního rozpočtu

Graf 37 Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2019 a 2020 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 11 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč); Příloha 12 - Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v %)

Za celé sledované období nenastal takový obrovský propad příjmů jako v roce 2020. Dopad vládních pandemických restrikcí a snaha kompenzovat příjmy veškerým sektorům ekonomiky z důvodu výjimečné situace, která se v historii Česka, a i pravděpodobně celého světa, stala zřejmě neopakovatelnou a nezapomenutelnou událostí, postihla pokles zejména **daňových příjmů** státního rozpočtu, jež se propadly oproti roku 2019 o 57,01 mld. Kč

(tedy o 4,33 %). Celkové příjmy tak poklesly poprvé od roku 2017. Po podrobnějším zkoumání bylo zjištěno, že kompenzační bonusy pro OSVČ a pro osoby pracující v rámci dohod konaných mimo pracovní poměr (tzv. dohodáři), které byly spravovány podle daňového řádu jako vratka daně z příjmů, se podílely na propadu daňových příjmů téměř ve výši 24,4 mld. Kč.

Meziroční změnu nejvýznamnějších příjmů lze pozorovat v grafu 37. Pokles zaznamenaly skoro všechny položky daňových příjmů, finanční prostředky plynoucí z daně z příjmů FO se snížily o 10,42 mld. Kč (o 6,33%); z daně z PO o 15,06 mld. Kč (o 12,2 %), z DPH o 3,42 mld. Kč (o 1,17 %); ze spotřebních daní o 3,93 mld. Kč (o 2,48 %); z poplatků a odvodů v oblasti ŽP o 0,16 mld. Kč (o 7,41 %); z majetkových daní o 11,08 mld. Kč (o 79,83 %), z ostatních daňových příjmů o 1,76 mld. Kč (o 22,39 %) a v poslední řadě také z pojistného na SZ, které klesly o 11,21 mld. Kč (o 2,03 %). Ze všech daňových příjmů pouze mírně stouply příjmy ze správních poplatků o 0,12 mld. Kč (o 5,77 %), což na zvýšení daňových příjmů pochopitelně nestačilo.

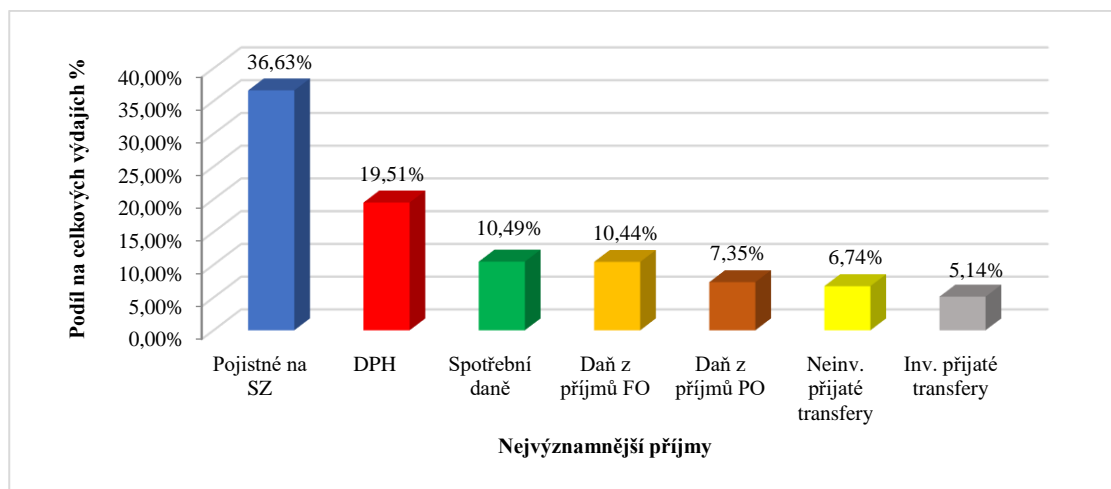
Za dramatickým propadem inkasa majetkových daní stojí schválení zákona o zrušení daně z nabytí nemovitých věcí. Zákon sice nabyl účinnosti 26. září 2020, nicméně působil retroaktivně, neboť dopadal zpětně na situace, kdy byl vklad práva do katastru nemovitostí proveden v prosinci 2019 a později. V těchto případech finanční správa již zaplacenou daň z nabytí nemovitých věcí poplatníkům vracela, což způsobilo největší část propadu inkasa majetkových daní.

Nedaňové příjmy také poklesly, a to o 1,3 mld. Kč (o 6,05 %), přičemž se snížily příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků o 0,41 mld. Kč (o 3,79 %); přijaté sankční platby a vratky transferů o 0,4 mld. Kč (o 10,26 %); přijaté splátky půjčených prostředků o 0,34 mld. Kč (o 25,37 %) a clo o 0,25 mld. Kč (o 13,51 mld. Kč). Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní zůstaly v porovnání s rokem 2019 beze změny.

Ze všech příjmových tříd se zvýšily meziročně pouze **kapitálové příjmy** (o 2,67 mld. Kč, tj. o 14,26 %) a **přijaté transfery** (o 7,92 mld. Kč, tj. o 4,73 %). Neinvestiční transfery však poklesly o 1,6 mld. Kč (1,58 %), za to investiční přijaté transfery vzrostly o 9,52 mld. Kč (o 14,36 %), což zapříčinilo ve finále růst celkových přijatých transferů.

Struktura příjmové strany státního rozpočtu

Graf 38 Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2020 (v %)

Zdroj: Příloha 15 - Vertikální analýza příjmů na celkových příjmech SR v letech 2011–2020 (v %)

Příjmy státního rozpočtu tento rok dosáhly 1475,5 mld. Kč, dle výše uvedeného grafu 38 z toho připadalo nejvíce na pojistné na SZ ve výši 540,5 mld. Kč (podíl 36,63 %), na DPH 287,9 mld. Kč (podíl 19,51 %), na spotřební daně 154,8 mld. Kč (podíl 10,49 %), na daň z příjmů FO 154,1 mld. Kč (podíl 10,44 %), na daň z příjmů PO 108,4 mld. Kč (podíl 7,35 %), na neinvestiční přijaté transfery 99,4 mld. Kč (podíl 6,74 %) a na investiční přijaté transfery 75,8 mld. Kč (podíl 5,14 %).

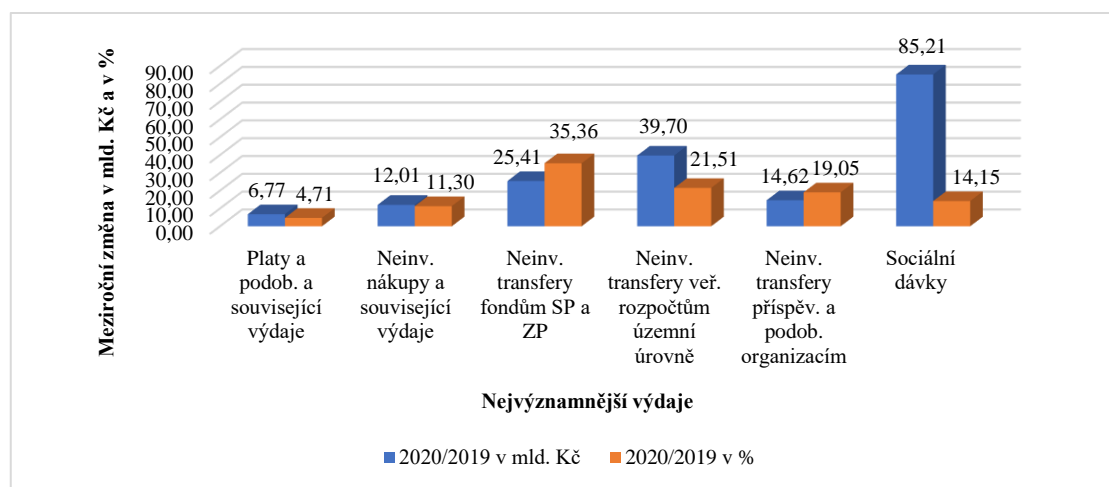
Daňové příjmy se tentokrát se svou výší 1258,7 mld. Kč podílely na celkových příjmech z 85,31 %. Největší podíl na daňových příjmech měly pojistné na SZ (podíl 42,94 %), DPH (podíl 22,87 %), spotřební daně (podíl 12,3 %) a daň z příjmů FO (podíl 12,24 %). Naopak nejmenší podíl ve výši 0,16 % tvořily poplatky a odvody v oblasti ŽP.

Nedaňové příjmy už od roku 2015 klesaly, v tomto roce se snížily na 20,2 mld. Kč a snížil se tak i jejich podíl na celkových příjmech na 1,37 %. Více jak polovinu z nich tvořily příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků (podíl 51,49 %), o poznání méně již příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní (podíl 17,82 %) a přijaté sankční platby a vratky transferů (podíl 17,33 %). Naopak na nedaňových příjmech se nejméně podílely přijaté splátky půjčených prostředků, a to ze 4,95 %.

Kapitálové příjmy se zvýšily na 21,4 mld. Kč, což přispělo i k růstu jejich podílu na celkových příjmech, a to na 1,45 %, zatímco **přijaté transfery** vzrostly na 175,2 mld. Kč, což tvořilo 11,87% podíl z celkových příjmů. Z přijatých transferů největší podíl tvořily opět jako v minulém roce neinvestiční přijaté transfery (56,74 %) než investiční přijaté transfery (43,26 %).

Výdaje státního rozpočtu

Graf 39 Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2019 a 2020 (v mld. Kč a v %)

Zdroj: Příloha 13 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč);
Příloha 14 - Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v %)

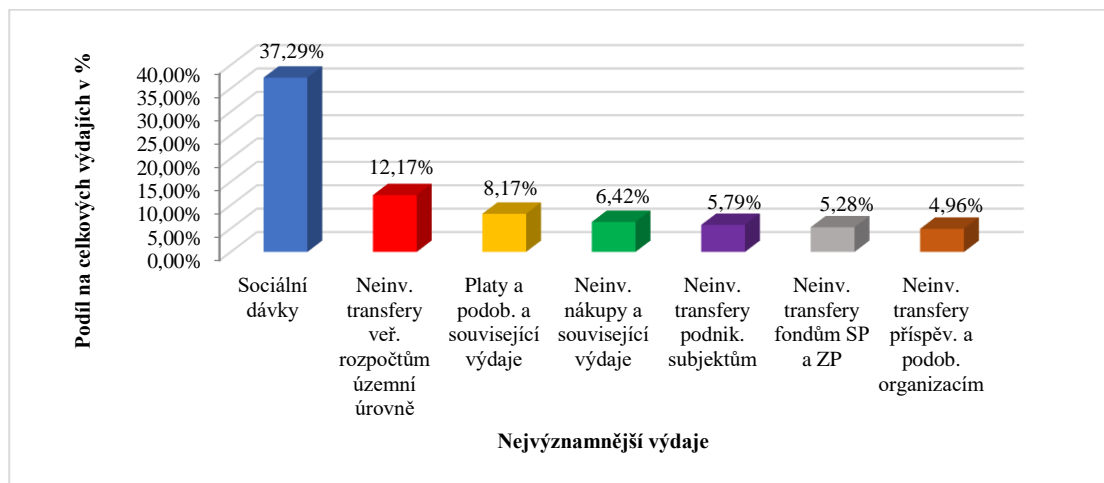
Běžné výdaje díky finanční pomoci do postižených odvětví ekonomiky raketově vzrostly, a to o 257,71 mld. Kč (o 18,24 %), čímž se vyšplhaly na 1670,31 mld. Kč, což zcela jednoznačně znamenalo nejvíce za sledované období. Příčinou takového růstu byly veškeré rostoucí položky (až na ostatní běžné výdaje) z této skupiny výdajů. Ve výše uvedeném grafu 39 lze pozorovat meziroční změnu nejvýznamnějších výdajů. Platy a podobné a související výdaje se meziročně zvýšily o 6,77 mld. Kč (o 4,71 %); neinvestiční nákupy a související výdaje o 12,01 mld. Kč (o 11,3 %); neinvestiční transfery podnikatelským subjektům o 48,82 mld. Kč (o 84,27 %); neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím o 2,51 mld. Kč (o 12,94 %); neinvestiční transfery státním fondům o 15,06 mld. Kč (o 29,36 %); neinvestiční transfery fondům SP a ZP o 25,41 mld. Kč (o 35,36 %); neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně o 39,70 mld. Kč (o 21,51 %); neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím

o 14,62 mld. Kč (o 19,05 %); sociální dávky včetně důchodů o 85,21 mld. Kč (o 14,15 %) a odvody vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU o 9,56 mld. Kč (o 21,7 %). Jediné ostatní běžné výdaje klesly, a to o 1,96 mld. Kč (o 3,59 %).

Položky **kapitálových výdajů** téměř také všechny vzrostly, a to kromě investičních transferů příspěvkovým a podobným organizacím, které se snížily o 3,11 mld. Kč (o 19,1 %). Zbylé kapitálové výdaje skončily růstem investičních nákupů a souvisejících výdajů o 4,49 mld. Kč (o 18,75 %); investičních transferů podnikatelským subjektům o 2,27 mld. Kč (o 16,4 %); investičních transferů státním fondům o 19,15 mld. Kč (o 37,64 %); investičních transferů veřejným rozpočtům územní úrovně o 5,90 mld. Kč (o 21,45 %) a ostatních kapitálových výdajů o 4,77 mld. Kč (o 71,19 %). Celkově se tak díky rostoucím položkám kapitálové výdaje dostaly na 172,62 mld. Kč (více o 33,48 mld. Kč, tj. o 24,06 % než v roce 2019), tedy doposud na nejvyšší hodnotu za sledované období.

Struktura výdajové strany státního rozpočtu

Graf 40 Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2020 (v %)

Zdroj: Příloha 17 - Vertikální analýza výdajů na celkových výdajích SR v letech 2011–2020 (v %)

Z celkových výdajů dle výše uvedeného grafu 40 tvořily nejvýznamnější část sociální dávky včetně důchodů (podíl 37,29 %), neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 12,17 %), platy a podobné související výdaje (podíl 8,17 %), neinvestiční nákupy a související výdaje (podíl 6,42 %) a jako páté skončily pro změnu neinvestiční transfery podnikatelským subjektům (podíl 5,79 %). Neinvestiční transfery fondům SP a ZP skončily

šesté s podílem 5,28 % a sedmé neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím, jež tvořily podíl 4,96 %.

Běžné výdaje státního rozpočtu reprezentovaly 90,63 % z celkových výdajů. Největší podíl na běžných výdajích tvořily jako vždy sociální dávky včetně důchodů (podíl 41,15 %), dále neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 13,43 %) a platy a podobné a související výdaje (podíl 9,01 %). Nejmenší podíl na běžných výdajích beze změn zůstal neinvestičním transferům neziskovým a podobným organizacím, a to 1,31 %.

Kapitálové výdaje ve srovnání s minulým obdobím dosáhly o něco vyššího podílu na celkových výdajích, a to 9,37 %. V největší míře na kapitálových výdajích participovaly investiční transfery státním fondům (podíl 40,57 %), následované investičními transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (podíl 19,35 %) a investičními nákupy a souvisejícími výdaji (podíl 16,48 %).

4.3 Dopad pandemie COVID - 19 na státní rozpočet v roce 2020

Onemocnění COVID - 19, které plně zasáhlo celý svět v průběhu 1. čtvrtletí roku 2020 a pokračovalo po celý tento rok, mělo drastický dopad na výslednou bilanci státního rozpočtu ČR. Tvrdá opatření vydaná vládou zastavila téměř celý chod ekonomiky země. Kvůli postižení většiny odvětví bylo nutné realizovat pomoc ve formě různých výdajových programů, kompenzačních bonusů či jednorázových příspěvků. Tyto kompenzační programy navýšily výdajovou stranu státního rozpočtu o 158 mld. Kč.

Tabulka 4 Nejvýznamnější výdaje spojené s onemocněním COVID - 19 (v mld. Kč)

Výdaje SR spojené v souvislosti s COVID - 19 celkem	158,00
<i>Z toho:</i>	
Program Antivirus A, A plus a B	23,69
Zvýšení platby státu za státní pojištěnce	20,90
Zvýšení osobních nákladů pracovníků ve zdravotnictví a sociálních službách	15,22
Jednorázový příspěvek důchodcům	15,00
Nákup ochranných prostředků a jiných výdajů (např. vakcíny a další)	13,87
Ošetřovné pro zaměstnance	9,70
Oddlužení vybraných fakultních nemocnic	6,60
Program COVID - Nájemné I, II, III	4,14
Ošetřovné pro OSVČ	2,35
Program COVID - Ubytování I, II	2,28

Zdroj: Ministerstvo financí ČR – informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v roce 2020, vlastní zpracování

Nejvíce se na těchto výdajích v důsledku COVID - 19 dle tabulky 4 podílely peněžní prostředky vyplacené v rámci Programu Antivirus A, A plus a B, jež dosáhly hodnoty 23,69 mld. Kč a způsobily tak růst výdajů neinvestičních transferů podnikatelským subjektům, které se kromě toho zvýšily i v důsledku vyplacených peněžních prostředků v rámci programu COVID - Nájemné I, II a III ve výši 4,14 mld. Kč, vyplaceného ošetřovného pro OSVČ ve výši 2,35 mld. Kč a v rámci programu COVID - Ubytování I, II ve výši 2,28 mld. Kč.

Dále bylo nejvíce financí vynaloženo v důsledku zvýšení platby státu za státní pojištěnce ve výši 20,9 mld. Kč, zvýšení osobních nákladů pracovníků ve zdravotnictví a sociálních službách v hodnotě 15,22 mld. Kč a také vyplacení jednorázového příspěvku důchodcům

v rámci důchodového pojištění, jenž činil celkem 15 mld. Kč. Vyplacení jednorázového příspěvku důchodcům se odrazilo na výsledném zvýšení výdajů na sociální dávky, které vzrostly v roce 2020 celkem o 85,21 mld. Kč, a mimo jiné tento růst způsobila rovněž výplata ošetřovného pro zaměstnance v rámci nemocenského pojištění ve výši 9,7 mld. Kč.

Na počátku sílící epidemie drasticky chybělo velké množství zdravotnického materiálu, zejména ochranných prostředků (roušek a respirátorů), které bylo nezbytné nakoupit, stejně jako nově vyvinuté vakcíny, což si vyžádalo celkem 13,87 mld. Kč. To se zákonitě muselo projevit i ve zvýšení neinvestičních nákupů a souvisejících výdajů v tomto roce. Dalším významným výdajem v souvislosti s koronavirovým obdobím byly kompenzace na výpadek příjmů obcí a měst, a to ve výši 13,4 mld. Kč, které se z více jak 30 % postaraly o celkový nárůst neinvestičních transferů rozpočtům územní úrovně. Výdaje ve výši 6,6 mld. Kč plynuly také na oddlužení vybraných fakultních nemocnic.

Kromě výše uvedených peněžních prostředků plynoucích na zmírnění následků pandemie a podporu podnikatelských subjektů se peněžní prostředky vynaložily i v dalších programech (COVID - Kultura, COVID - sport, COVID - lázně, COVID - podpora cestovního ruchu a jiné).

Tabulka 5 Dopad diskrečních opatření na daňové příjmy v souvislosti s COVID - 19 (v mld. Kč)

Dopad diskrečních opatření na daňové příjmy SR celkem	-78,92
<i>Z toho nejvíce:</i>	
Kompenzační bonus pro OSVČ	-16,11
Zrušení minim. záloh pro OSVČ na SP	-14,00
Prominutí červnové zálohy na daň z příjmů PO	-13,50
Antivirus C (prominutí pojistného na SZ a SPZ placeného zaměstnavatelem)	-13,43
Zrušení daně z nabytí nemovitých věcí	-11,05

Zdroj: Ministerstvo financí ČR – informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v roce 2020, vlastní zpracování

Ztrátu utrpěla v důsledku pandemické krize i příjmová strana státního rozpočtu. Propad daňových příjmů způsobila zejména podpora podnikajícím FO a PO na základě přijatých diskrečních opatření fiskální politiky. Tabulka 5 ukazuje, že na poklesu daňových příjmů se podílela zejména podpora v podobě kompenzačního bonusu pro OSVČ, která měla na tyto

příjmy dopad ve výši 16,1 mld. Kč. Na snížení daňových příjmů mělo také zásadní vliv zrušení minimálních záloh pro OSVČ na SP ve výši 14 mld. Kč a prominutí červnové zálohy na daň z příjmů PO, a to ve výši 13,5 mld. Kč, kromě které byla rovněž prominuta i červnová záloha na daň z příjmů FO. V rámci programu Antivirus C bylo prominuto pojistné na SZ a SPZ placené zaměstnavatelem, což představovalo hodnotu 13,43 mld. Kč. Kromě výše uvedených opatření pokles daňových příjmů způsobilo i zrušení daně z nabytí nemovitých věcí v hodnotě 11,05 mld. Kč. Celkový dopad všech realizovaných diskrečních opatření vlády na příjmy státního rozpočtu byl vyčíslen částkou 78,92 mld. Kč.

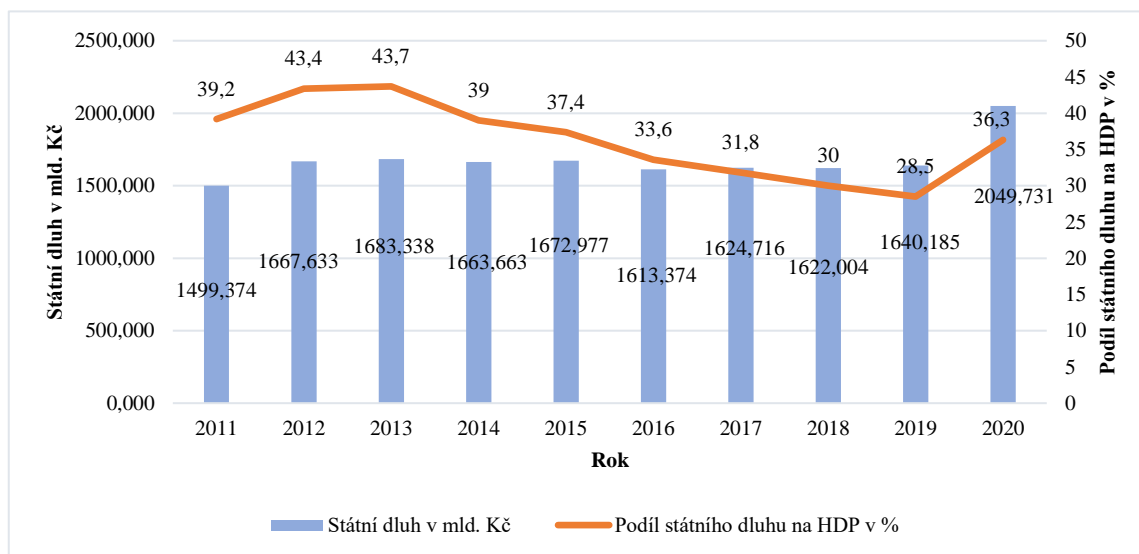
4.4 Analýza státního dluhu v ČR

Pro analýzu státního dluhu byla využita horizontální analýza dluhu a příčiny, které vedou k navyšování státního dluhu. Horizontální analýza je provedena na základě tabulky, která je součástí přílohy 19 – Státní dluh a horizontální analýza státního dluhu v ČR v letech 2011–2020. Výsledky jsou interpretovány slovně a číselně v absolutním vyjádření (v mld. Kč) a relativním vyjádření (v %). V relativním vyjádření (v %) je vyjádřen i podíl státního dluhu na HDP a také v případě metody komparace hrubého veřejného dluhu s vybranými zeměmi EU. Horizontální analýza podílu státního dluhu a hrubého veřejného dluhu na HDP je interpretována slovně a číselně v p. b.

4.4.1 Státní dluh v ČR v letech 2011–2020

Na rozdíl od státního deficitu, který je záporným výsledkem státního rozpočtu v jednom rozpočtovém roce, tak státní dluh je stavovou veličinou, která se zjišťuje k určitému časovému období. Příčinou státního dluhu v ČR jsou tzv. výpůjční operace státu, které jsou realizovány v průběhu roku a pokud nejsou postupně spláceny, tak státní dluh postupem času narůstá. Příčinou státního dluhu jsou v rámci vnitřního dluhu především výpůjční operace realizované prostřednictvím státních pokladničních poukázek, státních dluhopisů od občanů, střednědobými a dlouhodobými dluhopisy vydanými na domácím trhu a také krátkodobými zápůjčkami a vystavenými směnkami. Na straně vnějšího dluhu se jedná zejména o střednědobé a dlouhodobé dluhopisy vydané na zahraničních trzích, úvěry od mezinárodních finančních institucí a také krátkodobé zápůjčky.

Graf 41 Vývoj státního dluhu v letech 2011–2020 v mld. Kč (levá osa) a jeho podíl na HDP v % (pravá osa)

Zdroj: Příloha 19 – Státní dluh a horizontální analýza státního dluhu v ČR v letech 2011–2020

Graf 41 znázorňuje, že státní dluh od roku 2011 narůstal, což mělo souvislost s finanční krizí na přelomu let 2008 a 2009. V roce 2012 se státní dluh zvýšil oproti roku 2011 z 1499,374 mld. Kč na 1667,633 mld. Kč, tedy o 168,259 mld. Kč (tedy o 11,222 %) a podíl na HDP se zvýšil z 39,2 % na 43,4 % (o 4,2 p. b. více než v roce 2011). Výše státního dluhu v letech 2014 až 2019 kolísala, zatímco podíl státního dluhu na HDP se postupně snižoval z 39 % v roce 2014 na 28,5 % v roce 2019. Právě po roce 2013 se podařilo výši státního dluhu stabilizovat, avšak extrémní skok nastal v roce 2020, kdy výše státního dluhu přesáhla 2 biliony korun a vyšplhal se tak na 2049,731 mld. Kč, čímž vzrostl ve srovnání s rokem 2019 o 409,546 mld. Kč (o 24,97 %). Zároveň stoupl i podíl na HDP, když se dostal na 36,3 % (o 7,8 p. b. více než v roce 2019). Takto rapidní nárůst státního dluhu způsobily zejména výpůjční operace v rámci vnitřního dluhu. Vnitřní dluh se totiž ve srovnání s rokem 2019 zvýšil o 445,209 mld. Kč (o 30,974 %) na 1882,565 mld. Kč, naopak vnější dluh poklesl o 35,664 mld. Kč (o 17,583 %) na 167,166 mld. Kč. V tomto roce však podíl na HDP nedosáhl zcela nejvyšší hodnoty, nejvíce bylo zaznamenáno v roce 2013, a to 43,7 %.

Tabulka 6 Státní dluh během roku 2020 (v mld. Kč)

	Stav k 1. 1. 2020	Výpůjční operace	Splátky	Kurové rozdíly	Změna	Stav k 31. 12. 2020
					(VO-S+KR)	
Státní dluh	1640,185	893,233	489,527	5,840	409,545	2 049,731
Vnitřní dluh	1437,356	758,465	313,826	0,570	445,209	1 882,565
SPP	4,530	137,441	116,554	0,000	20,887	25,417
Státní dluhopisy pro občany	13,003	15,329	2,769	0,000	12,560	25,563
SDD vydané na DT	1419,219	600,268	188,607	0,703	412,364	1 831,583
KZ a vystavené směnky	0,604	5,427	5,895	-0,133	-0,602	0,002
Vnější dluh	202,83	134,767	175,701	5,270	-35,664	167,166
SDD vydané na ZT	151,501	0,000	27,160	4,852	-22,308	129,193
Úvěry od MFI	38,497	5,250	5,829	0,055	-0,524	37,973
KZ	12,832	129,517	142,712	0,362	-12,832	0,000

Zdroj: Ministerstvo financí ČR – informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v roce 2020, vlastní zpracování

Z vývoje státního dluhu v roce 2020 vyplývá, že růst vnitřního dluhu, a tím celkově i státního dluhu, zapříčinily výpůjční operace státu, které činily v rámci střednědobých a dlouhodobých dluhopisů vydaných na domácím trhu 600,268 mld. Kč, státních pokladničních poukázek 137,441 mld. Kč, státních dluhopisů pro občany 15,329 mld. Kč. Splátky těchto poskytnutých peněžních prostředků však byly nakonec nižší než výpůjčky, což se podepsalo po odečtení splátek a započtení kursových rozdílů na přírůstku vnitřního dluhu o 445,209 mld. Kč. V důsledku toho, že u vnějšího dluhu se povedlo splatit více finančních prostředků než vypůjčit, tak se snížil o 35,644 mld. Kč a celkově se tak státní dluh zvýšil o 409,545 mld. Kč. Zvýšení státního dluhu způsobilo v tomto roce kromě nesplacených výpůjček i znehodnocení české měny, díky kterému se zvýšil státní dluh o 5,84 mld. Kč.

4.4.2 Srovnání hrubého veřejného dluhu s vybranými zeměmi EU

Státní dluh je však podstatnou částí dluhu veřejného, který v sobě nese i dluhy ostatních veřejných rozpočtů. Ve srovnání s ostatními zeměmi EU si ČR vede velmi dobře.

Tabulka 7 Podíl hrubého veřejného dluhu vybraných zemí EU na HDP v % a srovnání s ČR

	2019	2020	2020	2020/2019	2020
	v % HDP	v % HDP	Pořadí zemí	změna v p. b.	Odchylka v p. b.
Řecko	180,5	205,6	7.	25,1	167,5
Itálie	134,6	155,8	6.	21,2	117,7
Portugalsko	116,8	133,6	5.	16,8	95,5
ČR	30,3	38,1	4.	7,8	0,0
Bulharsko	20,2	25	3.	4,8	-13,1
Lucembursko	22	24,9	2.	2,9	-13,2
Estonsko	8,4	18,2	1.	9,8	-19,9

Zdroj: EUROSTAT – Government finance statistics, vlastní zpracování

Z tabulky 7 vyplývá, že vůbec nejvyššího podílu hrubého veřejného dluhu na HDP dosáhlo ze zemí EU Řecko, jehož podíl ve srovnání s rokem 2019 vzrostlo o 25,1 p. b. na 205,6 % a bylo tak ze sedmi sledovaných zemí (tedy Itálie, Portugalska, ČR, Bulharska, Lucemburska a Estonska) nejhorší. Ve srovnání s ČR mělo Řecko podíl na HDP v roce 2020 o 167,5 p. b. vyšší. Hned po Řecku se stala druhou v pořadí nejhorší Itálie, a to s podílem na HDP 155,8 %, což činilo o 21,2 p. b. více než v roce 2019 a zároveň o 117,7 p. b. více než v ČR. V tomto ohledu se ČR umístila na 4. místě, podíl hrubého dluhu na HDP činil ke konci roku 2020 38,1 % (tedy o 7,8 p. b. více než v roce 2019). Hůře než ČR, si vedlo už jen Portugalsko, které dosáhlo v roce 2020 133,6 % podílu na HDP (o 16,8 p. b. více ve srovnání s rokem 2019) a byl tak o 99,5 p. b. vyšší než v ČR.

Naopak nejlépe ze sledovaných zemí si vedlo Estonsko, Lucembursko a Bulharsko. Estonsko se umístilo na prvním místě, na rozdíl od ostatních vybraných zemí EU měl jeho hrubý veřejný dluh nejnižší podíl na HDP, a to 18,2 %, což se ale ve srovnání s rokem 2019 stejně jako u ostatních zemí znamenalo zvýšení, a to o 9,8 p. b. Jako druhé nejlepší v pořadí se zařadilo Lucembursko s 24,9% podílem na HDP (oproti roku 2019 o 2,9 p. b. více) a na třetí příčku se umístilo Bulharsko, jehož hrubý veřejný dluh dosáhl 25% podílu na HDP a meziročně tak stoupl, tj. o 4,8 p. b. Ve srovnání ČR byl tak podíl hrubého veřejného dluhu na HDP nižší u Estonska o 19,9 p. b. nižší, Lucemburska o 13,2 p. b. a Bulharska o 13,1 p. b.

5 Výsledky a diskuse

5.1 Výsledky horizontální analýzy státního rozpočtu

Horizontální analýzou příjmů státního rozpočtu ČR v letech 2011–2020 bylo zjištěno, že trajektorie celkových příjmů byla převážně rostoucí. Zatímco v roce 2011 příjmy dosáhly hodnoty 1012,76 mld. Kč, tak v roce 2020 to už bylo 1475,50 mld. Kč, čímž tedy vzrostly o 462,74 mld. Kč, tedy o 45,69 %. Výše příjmů státního rozpočtu v roce 2020 však nebyla za sledované období zdaleka nejvyšší, vůbec největšího objemu peněžních prostředků na příjmové straně rozpočtu bylo dosaženo v předchozím roce, a to 1523,22 mld. Kč. Tato zjištěná skutečnost je tak důkazem, že i přes celkové zvýšení příjmů do konce roku 2020 došlo v některých letech k poklesu příjmů, kromě propadu příjmů v roce 2020 bylo analýzou odhaleno další snížení příjmů také v roce 2017. Zatímco tedy od roku 2011 do roku 2016 celkové příjmy postupně stoupaly, tak v následujícím roce došlo ke změně tohoto trendu, a to v důsledku výrazného poklesu přijatých transferů a v menší míře také poklesem nedaňových příjmů. V roce 2017 se tak díky klesající tendenci jak přijatých transferů, tak nedaňových příjmů celkové příjmy propadly o 7,98 mld. Kč, tedy o 0,62 % z 1281,62 mld. Kč na 1273,64 mld. Kč.

V letech 2018 a 2019 celkové příjmy opět stoupaly, avšak v roce 2020 kvůli onemocnění COVID – 19 musela vláda přijmout drastická opatření v podobě uzavření různých odvětví ekonomiky, aby zamezila šíření této nemoci. Pohotová aplikace diskrečních opatření fiskální politiky vedená snahou pomoci postiženým firmám a odvětvím zákonitě vedla k negativnímu dopadu na příjmy státního rozpočtu. Díky tomu se tak naplnilo tvrzení Helíska (2002, s. 273), který uvedl, že diskreční opatření nefungují automaticky jako vestavěné stabilizátory, jelikož o použití vhodného nástroje diskreční politiky se vláda rozhoduje operativně podle závažnosti dané situace. Až na správní poplatky se v roce 2020 snížily veškeré položky daňových příjmů, největší propad inkasa daňových příjmů byl zaznamenán u daně z příjmů PO (pokles o 15,06 mld. Kč), přičemž na tomto propadu se nejvíce podílelo prominutí červnové zálohy odváděnou na tuto daň. Dále nejvíce propadly příjmy z pojistného na SZ, které se snížily o 11,21 mld. Kč, což způsobilo prominutí pojistného na SZ a SPZ placeného zaměstnavatelem a také zrušení záloh pro OSVČ na sociální pojištění. Snížení daňových příjmů vyvolalo rovněž zrušení daně z nabytí

nemovitých věcí, díky čemuž se propadly i inkasa majetkových daní, které se snížily celkem o 11,08 mld. Kč.

Vývoj daňových příjmů byl rostoucí, kromě již zmíněného specifického roku 2020. Nejvíce daňové příjmy vzrostly mezi rokem 2017 a 2018, a to o 84,76 mld. Kč. Z nejvýznamnějších daňových příjmů po sobě v řadě rostly především příjmy z DPH, daně z příjmů FO a pojistného na SZ, u kterých byl zaznamenán pokles pouze v roce 2020. Naopak u daně z příjmů PO a spotřebních daní byl propad zaznamenán kromě roku 2020 i v jiných letech. Pokles přijatých prostředků z daně z příjmů PO byl detekován mezi rokem 2012 a 2013, u spotřebních daní pak mezi lety 2012 a 2014.

Výše nedaňových příjmů stoupala od roku 2011 do roku 2014, kdy dosáhla vůbec nejvyšší hodnoty za celé sledované období, a to 41,96 mld. Kč. V následujících letech tyto příjmy už jen klesaly, v roce 2020 se tak dostaly vůbec na nejnižší hodnotu za celých 10 let, a to na 20,2 mld. Kč.

Vývoj kapitálových příjmů byl ve sledovaném období různorodý, výše těchto příjmů v jednotlivých letech kolísala, zejména v letech 2011 až 2016. Od roku 2017 až do konce sledovaného období už jen rostly. Zatímco v roce 2011 tyto příjmy dosáhly hodnoty pouhých 2,31 mld. Kč, tak v roce 2020 se dostaly na 21,4 mld. Kč, což znamená nárůst od počátku období o 19,09 mld. Kč, tedy více jak osminásobně. Jako jediné však kapitálové příjmy, na rozdíl od daňových a nedaňových příjmů a přijatých transferů, stouply i za rok 2020.

Z hlediska své výše patřila třída přijatých transferů mezi jedny z nejvýznamnějších příjmů státního rozpočtu. Od roku 2011 do roku 2020 vzrostly o 80,95 mld. Kč, tj. o 85,89 %. Nejvyšší hodnoty za sledované období však dosáhly v roce 2015, a to 185,88 mld. Kč. Z analýzy tedy vyplývá, že vývojová tendence spíše kolísala, a to především v letech 2016 až 2020. To poukazuje zejména na nestabilitu příjmů z investičních a neinvestičních přijatých transferů, u kterých se neustále střídal pokles či růst peněžních prostředků plynoucích z těchto příjmů.

Horizontální analýzou se tak potvrdilo tvrzení Pekové (2008, s. 133-135), která je toho názoru, že příjmy kapitálové povahy jsou spíše nepravidelné a nahodilé, zatímco příjmy

běžné povahy představují téměř pravidelný přísun peněžních prostředků do státního rozpočtu.

Na výdajové straně došlo k poklesu celkových výdajů za celé sledované období pouze jednou, kdy se v roce 2012 oproti roku 2011 snížily o 3,14 mld. Kč, přičemž od roku 2013 soustavně narůstaly. Ve srovnání s rokem 2011, kdy dosáhly celkové výdaje hodnoty 1155,53 mld. Kč, stouply až do roku 2020 na hodnotu 1842,93 mld. Kč, čímž vzrostly celkem o 687,4 mld. Kč a dosáhly tak nejvyšší hodnoty za celé sledované období. Největší přírůstek celkových výdajů byl zaznamenán právě v inkriminovaném roce 2020, kdy tato situace vyeskalovala ve srovnání s rokem 2019 ke zvýšení celkových výdajů o 291,19 mld. Kč (o 18,77 %). Za takovým zvýšením stála expanzivní fiskální politika vlády v době pandemie, což v konečném důsledku znamenalo největší objem vydaných prostředků za celé sledované období.

Třída běžných výdajů rostla od počátku sledovaného období, zpočátku pomalejším tempem, avšak ve druhé polovině dynamika nabrala na síle a největší meziroční nárůst byl zaznamenán mezi rokem 2019 a 2020, a to o 257,71 mld. Kč (o 18,24 %). Od roku 2011 do roku 2020 se běžné výdaje dostaly z 1036,65 mld. Kč na 1670,31 mld. Kč, čímž se zvýšily o 633,66 mld. Kč (o 61,13 %).

Tímto se tak potvrdilo dle Brčáka, Sekerky, Severové, Staré (2018, s. 221), že diskreční opatření se v roce 2020 v důsledku onemocnění COVID - 19 projevily změnou ve výši jednotlivých výdajových položek a že fiskální expanze se podepsala především na zvýšení vládních nákupů a transferových plateb. V absolutním vyjádření nejvíce v tomto roce vzrostly právě neinvestiční transfery obyvatelstvu, konkrétně výplata sociálních dávek, která stoupla o 85,21 mld. Kč, což způsobila zejména výplata jednorázového příspěvku důchodcům a výplata ošetrovného pro zaměstnance v podobě nemocenského pojištění. Výrazně vzrostly také neinvestiční transfery podnikatelským subjektům (za sledované období doposud nejvíce), a to o 48,82 mld. Kč. Příčinou byly poskytnuté peněžní prostředky v rámci programu Antivirus A, A plus a B ve výši 23,69 mld. Kč. Následovalo také zvýšení neinvestičních transferů veřejným rozpočtům územní úrovně o 39,7 mld. Kč, tento nárůst vydaných prostředků způsobila především kompenzace výpadků příjmů obcí a měst.

U kapitálových výdajů tak jednoznačná vývojová trajektorie, jako u běžných výdajů, nenastala, jelikož výše kapitálových příjmů kolísala. Od počátku období klesaly a vzrostly až v roce 2014 a 2015, kdy dosáhly vůbec největší hodnoty, a to 175,66 mld. Kč. Právě mezi rokem 2014 a 2015 stouply nejvíce, a to o 64,15 mld. Kč. Celkově od roku 2011 do roku 2020 vzrostly o 53,75 mld. Kč, čímž se ze 118,87 mld. Kč vyšplhaly na 172,62 mld. Kč. Z kapitálových výdajů nejvíce rostly investiční transfery státním fondům, avšak v průběhu sledovaného období také střídavě kolísaly, avšak zatímco v roce 2011 činila jejich výše 39,64 mld. Kč, tak na konci roku 2020 to bylo už 70,03 mld. Kč, čímž vzrostly o 30,39 mld. Kč.

Od počátku sledovaného období byl státní rozpočet deficitní, jelikož celkové výdaje neustále převažovaly nad celkovými příjmy. Na počátku sledovaného období v roce 2011 činil deficit státního rozpočtu 142,77 mld. Kč. Deficit se postupně v následujících letech snižoval a v roce 2016 se povedlo poprvé za toto sledované období dosáhnout přebytku SR, který činil 61,77 mld. Kč. Poprvé tak za toto sledované období byla hodnota přijatých peněžních prostředků vyšší než hodnota vyplacených finančních prostředků. Důvodem dosažení přebytkového SR v tomto roce bylo dočerpávání peněžních prostředků z fondu EU. Podruhé za sledované období bylo v roce 2018 dosaženo opět přebytkového výsledku hospodaření, ale už ne tolik vysokého. V následujícím roce se opět dostal státního rozpočet do záporné bilance, avšak vůbec k nejextrémnějšímu prohloubení deficitu v historii ČR došlo mezi rokem 2019 a 2020, kdy se z 28,52 mld. Kč dostal na 367,43 mld. Kč, čímž schodek narostl o neuvěřitelných 338,91 mld. Kč a tento deficit tak překonal rekordní schodek z roku 2009, ve kterém činil 192,39 mld. Kč. Za tímto drastickým propadem, jak již vyplynulo z horizontální analýzy příjmů a výdajů, stála diskreční opatření vlády v důsledku pandemie COVID - 19.

5.2 Výsledky vertikální analýzy státního rozpočtu

Na celkových příjmech státního rozpočtu se nejvíce ze všech čtyř tříd podílely daňové příjmy. Jejich podíl od roku 2011 do roku 2015 sice klesal, ale v letech 2016 a 2017 opět stoupal. Mezi lety 2018 a 2020 se opět snižoval a dostal se v roce 2020 na 85,31 %. Vůbec nejvyššího podílu dosáhly v roce 2017, a to 90,73 %. Průměrně za celé sledované období

byly celkové příjmy státního rozpočtu z 85,87 % tvořeny právě daňovými příjmy. Průměrná výše daňových příjmů dosahovala 1072,15 mld. Kč.

Není tedy divu, že nejvýznamnějšími příjmovými položkami státního rozpočtu jsou převážně jednotlivé daňové příjmy. Největším daňovým příjmem státního rozpočtu je pojistné na SZ, a to s průměrným podílem na celkových příjmech ve výši 35,17 %. Vůbec největšího podílu dosáhlo pojistné na SZ v roce 2020, a to 36,33 %. Hned po pojistném na SZ následovala DPH, která se průměrně podílela na celkových příjmech z 19,61 %, nejvyššího podílu dosáhla roce 2017, a to 20,88 %. Z vertikální analýzy tedy vyplynulo, že nejobtavnějšími příjmy státního rozpočtu jsou pojistné na SZ a DPH, stejně jako uvádí Brčák, Sekerka, Severová, Stará (2018, s. 220). Jako třetí nejvýznamnější byly převážně v jednotlivých letech spotřební daně, pouze v roce 2019 se dostaly až na 4. místo, protože je předběhla daň z příjmů FO. Průměrný podíl spotřebních daní na celkových příjmech činil 11,91 %, nejvyšší podíl byl naopak zaznamenán v roce 2011, a to 13,75 %. Z toho plyne, že DPH nenásledovaly finanční prostředky z daní z příjmů, jak uváděli Brčák, Sekerka, Severová, Stará (2018, s. 220), pokud tedy bereme v úvahu, že daň z příjmů FO a daň z příjmů PO vystupují odděleně.

Druhou nejvýznamnější třídou byly přijaté transfery, jejichž průměrný podíl na celkových příjmech v letech 2011–2020 dosáhl 10,93 % a průměrná výše těchto příjmů činila 136,63 mld. Kč. Vůbec nejvyššího podílu dosáhly v roce 2015, a to 15,06 %. Třída nedaňových příjmů se svým průměrným podílem 2,48 % skončila jako třetí a poslední pak třída kapitálových příjmů, jejichž průměrný podíl dosáhl pouhých 0,72 % na celkových příjmech.

Největší část z celkových výdajů státního rozpočtu tvořily běžné výdaje, jejichž průměrný podíl ve sledovaném období dosáhl 90,84 %, přičemž jejich nejvyšší podíl na celkových výdajích byl zaznamenán v roce 2017, a to 93,61 %, avšak absolutně nejvyšší hodnoty dosáhly v roce 2020, a to 1670,31 mld. Kč (podíl 90,63 %). Průměrná výše těchto výdajů za celé sledované období byla 1206,9 mld. Kč. Naopak kapitálové výdaje tvořily průměrně 9,16 % celkových výdajů a jejich průměrná absolutní výše činila 121,62 mld. Kč.

Z vertikální analýzy výdajů vyplynulo, že nejvýznamnějším výdajem státního rozpočtu jsou neinvestiční transfery obyvatelstvu v podobě sociálních dávek včetně důchodů, stejného

názoru jsou tak i Brčák, Sekerka, Severová, Stará (2018, s. 220). Podíl sociálních dávek na celkových výdajích byl ve všech letech ze všech ostatních výdajů mnohonásobně vyšší. Nejvyššího podílu na celkových výdajích dosáhly sociální dávky v roce 2016, a to 42,06 %. Průměrná výše sociálních dávek za celých 10 let činila 530,62 mld. Kč a průměrný podíl na celkových výdajích dosáhl 40,12 %. Dalšími nejvýznamnějšími výdaji byly jednoznačně neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně s průměrným podílem na celkových výdajích 10,42 %; platy a podobné a související výdaje (průměrný podíl na celkových výdajích 8,59 %) a neinvestiční nákupy a související výdaje (průměrný podíl na celkových výdajích 8,49 %). Tyto položky výdajů tak byly neobjemnější současně i v rámci běžných výdajů. Z třídy kapitálových výdajů byly v rámci této skupiny nejvýznamnější investiční transfery státním fondům a investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně.

5.3 Výsledky analýzy státního dluhu

Výše státního dluhu v ČR nejprve od roku 2011 do roku 2013 narůstala, od roku 2014 pak spíše kolísala. V roce 2019 však začal dluh výrazněji narůstat a v roce 2020 dosáhl extrémní hodnoty, kdy přesáhl 2 biliony Kč. V období let 2011 až 2020 se tak celkově zvýšil o 550,357 mld. Kč (o 36,706 %) z 1499,374 mld. Kč na 2049,731 mld. Kč. Z analýzy vyplynulo, že příčinou státního dluhu je především narůstající vnitřní (domácí) dluh, který je způsoben převažujícími výpůjčkami nad splátkami, které tak v důsledku pomalého splácení narůstají. Vnitřní dluh je způsoben především emisí státních pokladničních poukázek, státních dluhopisů pro občany, střednědobých a dlouhodobých dluhopisů vydaných na domácím trhu a v zanedbatelné výši také krátkodobými zápůjčkami a vystavenými směnkami. Tím se tak potvrdil názor Maaytové, Ochrany, Pavla a kol. (2015, s. 187-188), kteří uváděli, že dluhové krytí deficitu se odrazí především v růstu vnitřního dluhu. Kromě toho státní dluh zejména v roce 2020 také stoupl v důsledku znehodnocení české měny. Problémem jsou zároveň vysoké výdaje na obsluhu státního dluhu.

V případě srovnání hrubého dluhu ČR s vybranými zeměmi EU (tedy Řecko, Itálie, Portugalsko, Bulharsko, Lucembursko a Estonsko) obstála ČR více než dobře, v roce 2020 dopadlo nejhůře Řecko, jehož podíl hrubého dluhu na HDP činil 205,6 %, zatímco

nejlépe obstálo Estonsko s podílem hrubého dluhu na HDP pouhých 18,2 %. Česká republika se s podílem hrubého dluhu na HDP ve výši 38,1 % umístila uprostřed. V roce 2020 je však patrně vidět, že v důsledku epidemie podíl hrubého dluhu na HDP stoupl ve srovnání s rokem 2019 ve všech výše jmenovaných zemích, a to konkrétně v Řecku o 25,1 p. b., Itálii o 21,2 p. b., Portugalsku o 16,8 p. b., ČR o 7,8 p. b., Bulharsku o 4,8 p. b., Lucembursku o 2,9 p. b. a Estonsku o 9,8 p. b.

5.4 Vlastní návrhy na zmírnění státního deficitu a státního dluhu

Od roku 2020, kdy nastala pandemie COVID - 19, se začal schodek státního rozpočtu výrazně prohlubovat. Snížení schodku státního rozpočtu je tedy v současné době velice obtížné, jelikož důsledkem daňových úlev a vysokých výdajů plynoucích na podporu těžce postižených firem a odvětví v průběhu tohoto období byl propad příjmové strany státního rozpočtu a zároveň extrémní navýšení jeho výdajové strany.

Zvýšení příjmové strany státního rozpočtu

Jedním z možných řešení, jak snížit schodek státního rozpočtu, je zajistit takovou hladinu příjmů, které budou generovat dostatečné množství peněžních prostředků na pokrytí výdajové strany státního rozpočtu. Tento krok by se však jen obtížně obešel bez zvýšení sazeb některých daní. K tomu např. DPH už si navýšením sazby několikrát prošla, a to v roce 2012, kdy byla snížená sazba daně zvýšena z 10 % na 14 % a v roce 2013, kdy se základní sazba zvedla z 20 % na 21 % a snížená z 14 % na 15 %. Je prokazatelné, že přijaté peněžní prostředky z této daně se v těchto letech zvýšily, jak vyplynulo i ze samotné horizontální analýzy státního rozpočtu. Otázkou však zůstává politická průchodnost takového řešení. Zvýšení daní je totiž spojeno s nespokojeností voličů, se snížením popularity vlády, a tedy s obavami ze ztrát v následujících volbách. Proto určité zvýšení daní z příjmů, by zajistilo sice vyšší příjmy do státního rozpočtu, ale naopak by vláda v očích poplatníků klesla, a to zřejmě málokterá vláda bude schopna riskovat. V této souvislosti je také třeba poznamenat, že stávající vláda premiéra Petra Fialy opakovaně občany ujišťovala, že daně zvyšovat nebude, a to i s poukazem na volební program koalice Spolu.

Snížení výdajové strany státního rozpočtu

Dalším možným řešením, které by bylo schopné zajistit snížení schodku státního rozpočtu, jsou zejména škrtů na výdajové straně státního rozpočtu. Nejhorší byla tedy situace pokračující pandemie v roce 2021, kdy po tuto dobu běžela většina kompenzačních a výdajích programů, která měla negativní dopad na příjmovou i výdajovou stranu rozpočtu. Možným řešením by tedy zkrátka bylo „uvolnit restriktce“, díky kterým by tak mohly být zároveň ukončeny některé výdajové programy spojené v souvislosti s tímto onemocněním. Otázkou však je, zda by vláda byla schopna čelit případné kritice za nedostatečné ochránění rizikových skupin a případně za přetížení zdravotní péče a zaplnění nemocnic.

Vhodným návrhem by tak bylo zvolit škrtů takových výdajů, které by způsobily co nejmenší odpor příjemců těchto výdajů. To však zcela zajistit nelze, ale bylo by možné ušetřit např. snížením provozních výdajů státu nebo snížením transferů podnikatelským subjektům, které zejména v době pandemie výrazně narostly. V současnosti to dle prohlášení vládních představitelů vypadá, že se chtějí vydat právě cestou škrtů na výdajové straně s ohledem na již zmíněný prozatímní odpor ke zvýšení daní. Ve hře je tak hlavně snížení slev na jízdném, zmrazení platů státních zaměstnanců, úspory dotací do obnovitelných zdrojů, škrtů v provozních výdajích státu, snížení plateb do systému veřejného zdravotního pojištění za tzv. státní pojištěnce či omezení dotací podnikatelským subjektům.

Za zvážení rovněž stojí přístup k výdajové straně státního rozpočtu, kdy nutně nemusí docházet k jejímu seškrťávání, nýbrž může dojít každoročně k omezení indexace jednotlivých výdajových položek prostřednictvím tzv. výdajového pravidla, které spočívá v indexaci výdajů o průměrnou míru inflace sníženou o jeden procentní bod. Výdaje tedy neporostou rychleji než je míra inflace, a jejich podíl na HDP tak nebude růst. Tento přístup se zdá jako nejvíce reálný a politicky průchodný.

S prohlubováním deficitů tak dochází k navyšování státního dluhu, které je kryto různými výpůjčkami na domácím i zahraničním trhu. Zejména od roku 2019 se díky tomu státní dluh mnohonásobně navýšil, hospodaření státního rozpočtu s rekordními schodky se tak postaralo o zadlužení ČR na několik let dopředu. Pokud tedy nepřijde radikální změna buď v podobě nepopulárního zvýšení daní, nebo obrovského snížení výdajů, může se stát, že se ČR zadluží

na tolik, že se zadlužení zcela vymkne kontrole a bude to mít pro ČR a její budoucí generaci fatální následky.

Dle aktuálního dění v souvislosti s válkou na Ukrajině však bude snižování výdajů v této situaci velmi obtížné, jelikož už teď je jasná potřeba vyšších výdajů, které plynou na pomoc uprchlíkům z Ukrajiny. Stát by se měl tak maximálně angažovat, aby byli uprchlíci z Ukrajiny zapojeni do pracovního procesu, čímž by tak došlo ke snížení těchto výdajů plynoucích na pomoc příchozím uprchlíkům a podařilo by se tím zvednout příjmy do státního rozpočtu, a to díky zdanění jejich příjmů ze závislé činnosti.

S poskytováním výdajů v souvislosti s touto válkou se ve schváleném rozpočtu, který předložila nová vláda, nepočítalo. Plánovaný a schválený schodek ve výši 280 mld. Kč tak nemusí být naplněn a může se tak spíše prohloubit, avšak nelze zcela jasně předpovědět, zda se dostane k původně plánovanému schodku 376,6 mld. Kč, který byl navrhnout předchozími vládními představiteli, či nikoliv. Původní rozpočet však nová vláda schválit nechtěla a muselo se tak hospodařit v lednu, únoru a březnu roku 2022 podle rozpočtového provizoria.

6 Závěr

Teoretická část práce pojednávala o rozpočtové politice, fiskální politice a nástrojích fiskální politiky. Ze soustavy veřejných rozpočtů v ČR vyplývá, že státní rozpočet je nejdůležitějším prvkem v rozpočtové soustavě, jehož prostřednictvím se uskutečňuje zejména fiskální (stabilizační) funkce státu. Jako nástroj fiskální politiky státu má za úkol usměrňovat ekonomické procesy a udržet tak makroekonomickou stabilitu země. Stejně jako ostatní veřejné rozpočty musí procházet rozpočtovým procesem, při kterém musí být dodržovány jednotlivé rozpočtové zásady, jež jsou kladené na sestavování rozpočtu. Veřejné rozpočty jsou tak upravovány v ČR platnou legislativou, kdy státní rozpočet se řídí rozpočtovými pravidly uvedenými v zákoně č. 218/2000 Sb. a rozpočty územních samosprávných celků upravuje zákon č. 250/2000 Sb. Samotný rozpočtový proces bývá někdy velmi časově náročný, a tak by měl začít s dostatečným předstihem, jelikož musí procházet několika etapami. Za nejnáročnější se považuje počáteční etapa, při které dochází k sestavení návrhu rozpočtu. Tento sestavený návrh Ministerstvo financí ČR pak předkládá Poslanecké sněmovně, která má za úkol předložený rozpočet schválit. Nedojde-li však k jeho schválení před započítáním rozpočtového období, na které byl sestavován, tak je nutné se řídit podle tzv. rozpočtového provizoria. Pokud je rozpočet schválen, tak nabývá podoby zákona.

Pro analýzy státního rozpočtu se používá zejména členění příjmů a výdajů podle druhového hlediska, jenž umožňuje následné propojení s účetnictvím, proto byl v praktické části zkoumán vývoj státního rozpočtu v ČR (jeho příjmů a výdajů) podle druhového členění, díky kterému tak byly příjmy a výdaje rozřazeny do příslušných rozpočtových tříd. U příjmové strany státního rozpočtu tak byly zkoumány příjmy ve třídě daňových, nedaňových, kapitálových a přijatých transferů; u výdajové strany pak byly zkoumány třídy běžných a kapitálových výdajů.

Před samotnou praktickou částí, která postihovala vývojovou tendenci příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu v letech 2011–2020, bylo stručně zmapováno hospodaření státu s tímto rozpočtem od samotného vzniku ČR. Zatímco v letech 1993–1995 státní rozpočet dosahoval kladného výsledku hospodaření, tedy ve formě přebytku, tak od roku 1996 se začal ubírat záporným směrem. To mělo za následek tvorbu deficitu, který se postupem času prohluboval, jelikož výdaje neustále převažovaly nad příjmovou stranou rozpočtu. Vývoj

státního rozpočtu od roku 2011 byl tak zpočátku do značné míry ovlivněn finanční krizí na přelomu let 2008 a 2009, kdy saldo tohoto rozpočtu skončilo do té doby v nejhlubším deficitu, který činil 192,39 mld. Kč.

Horizontální analýza státního rozpočtu tak v praktické části ukázala, že trajektorie celkových příjmů v ČR byla od roku 2011 rostoucí, celkové příjmy státního rozpočtu stoupaly až do roku 2016, avšak v roce 2017 poklesly. Od roku 2018 začaly opět stoupat, ale v roce 2020 došlo opět k propadu příjmů. Naopak tendence celkových výdajů státního rozpočtu byla mezi rokem 2011 a 2012 klesající, avšak od roku 2013 až do roku 2020 neustále rostoucí, na což měla vliv zejména rostoucí třída běžných výdajů, zatímco výše kapitálových výdajů spíše po celou dobu kolísala. Propad příjmů v roce 2020, a to zejména téměř všech daňových položek, a současně rapidní nárůst výdajů, zapříčinila především snaha pomoci postiženým odvětvím a firmám v důsledku onemocnění COVID - 19.

Mezi lety 2011 a 2016 kontinuálně docházelo ke zlepšování hospodaření státního rozpočtu, kdy obnovený ekonomický výkon generující dostatečné rozpočtové příjmy a škrty na výdajové straně srazily schodek v roce 2015 na 62,8 mld. Kč, což je hodnota zhruba třetinová oproti krizovému roku 2009. V roce 2016 bylo dosaženo historicky nejlepšího výsledku přebytkového hospodaření v ČR, přičemž příčinou bylo dočerpávání finančních prostředků z fondů EU a nejednalo se tak o zásluhu tehdejší vlády Bohuslava Sobotky. ČR tak od roku 1993 dosáhla v tomto roce čtvrtého přebytkového výsledku hospodaření, který činil 61,77 mld. Kč. Přebytkového státního rozpočtu, leč mírného, bylo dosaženo také ještě v roce 2018. Vlivem onemocnění COVID - 19, a s ním spojených vládních restrikcí, se rok 2020 zapsal do historie ČR s nejhlubším propadem hrubého domácího produktu, který činil 5,6 % a nejhorším výsledkem hospodaření státního rozpočtu, který skončil v deficitu 367,43 mld. Kč, přičemž plánované rozpočtové saldo na tento rok činilo -40 mld. Kč.

Vertikální analýza odhalila, že nejvýznamnějšími příjmy státního rozpočtu jsou zejména příjmy daňové, z jednotlivých daňových položek jsou nejvýznamnější pojistné na SZ, DPH, spotřební daně, daň z příjmů FO a daň z příjmů PO. Na výdajové straně státního rozpočtu tvoří nejvýznamnější část běžné výdaje. Jednotlivými nejvýznamnějšími výdajovými položkami jsou neinvestiční transfery obyvatelstvu, a to sociální dávky včetně důchodů. Dále se jedná o neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně, platy a podobné a související výdaje a neinvestiční nákupy a související výdaje.

V poslední řadě byl analyzován státní dluh, který s deficitem státního rozpočtu také souvisí. Státní dluh se zvyšuje v případech, kdy je potřeba deficit uhradit zejména výpůjčkami v podobě emisí státních pokladničních poukázek, dluhopisů či úvěrů od mezinárodních institucí. Problémem jsou také vysoké výdaje na obsluhu státního dluhu. S příchodem pandemie se státní dluh rekordně zvýšil a činil tak více než 2 biliony korun. Vzhledem k tomu, že pandemie pokračovala i v roce 2021 a došlo k navyšování výdajů s ní souvisejících, tak byl v tomto roce zjištěn ještě hlubší schodek než v roce 2020. Podle toho lze předpokládat, že státní rozpočet ČR bude v následujících letech záporný a státní dluh se bude taktéž zvyšovat, avšak se jmenováním nové vlády koncem roku 2021 jsou spojeny určité naděje na zlepšení této situace. Vláda se zavázala ke snížení schodku státního rozpočtu co možná nejnižší to bude možné, přičemž primárně nepočítá se zvýšením daňových sazeb, ale se škrty na výdajové straně státního rozpočtu. Je však otázkou, jak se s ohledem na nepříznivou mezinárodní situaci spojenou s Putinovou válkou na Ukrajině a všemi jejími důsledky podaří tyto záměry realizovat, a zejména tak dodržet schválený rozpočet se schodkem ve výši 280 mld. Kč.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Knižní zdroje

BRČÁK, Josef, SEKERKA, Bohuslav, SEVEROVÁ, Lucie, STARÁ, Dana, 2018. *Makroekonomie – Makroekonomický přehled*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-708-5.

DVOŘÁK, Pavel, 2008. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-075-1.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka, MAAYTOVÁ, Alena a kol., 2010. *Veřejné finance. 2., aktualizované vydání*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-497-0.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka, 2017. *Veřejné finance: vybrané problémy*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-577-2.

HELÍSEK, Mojmir, 2002. *Makroekonomie základní kurs. 2. přepracované vydání*. Praha: Melandrium. ISBN 80-86175-25-1.

HOLMAN, Robert, 2018. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz. 3. vydání*. V Praze: C.H. Beck. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-541-1.

JUREČKA, Václav a kol., 2017. *Makroekonomie. 3., aktualizované a rozšířené vydání*. Praha: Grada Publishing. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0251-8.

MAAYTOVÁ, Alena, OCHRANA, František, PAVEL, Jan a kol., 2015. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.

MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ, Beáta, STEJSKAL, Jan, 2014. *Teorie a praxe veřejné ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7478-526-9.

NAHODIL, František a kol., 2009. *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-162-5.

PAVELKA, Tomáš, 2007. *Makroekonomie základní kurz. 3. vydání*. Praha: Melandrium. ISBN 80-86175-58-4.

PEKOVÁ, Jitka, 2008. *Veřejné finance: úvod do problematiky. 4., aktualizované a rozšířené vydání*. Praha: ASPI. ISBN 978-80-7357-358-4.

7.2 Elektronické zdroje

Český statistický úřad. *Revize národních účtů*. [online]. Copyright © 2014 Český statistický úřad. [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/fd002a2597>

Česká televize. *Vláda schválila rozpočet na letošní rok se schodkem 280 miliard korun*. [online]. Copyright © 2022 Dalibor Zíta, Ondřej Sobola, Markéta Uhlířová. [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3439840-schazi-se-tripartita-projednavat-bude-navrh-statniho-rozpoctu>

EUROSTAT. *About ESA 2010*. [online]. Copyright © EUROSTAT [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/esa-2010>

EUROSTAT. *Government finance statistics*. [online]. Copyright © EUROSTAT 2021 [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_finance_statistics

Finanční správa. *Zrušení daně z nabytí nemovitých věcí*. [online]. Copyright © 2020 Finanční správa [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-nabyti-nemovitych-veci/informace-stanoviska-a-sdeleni/zruseni-dane-z-nabyti-nemovitych-veci>

Ministerstvo financí ČR. *Zákon č. 218/2000 Sb.* [online]. Copyright © 2021 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2000/zakon-c-218-2000-sb-3443

Ministerstvo financí ČR. *Zákon č. 250/2000 Sb.* [online]. Copyright © 2021 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2000/zakon-c-250-2000-sb-3447

Ministerstvo financí ČR. *Vyhláška č. 323/2002 Sb.* [online]. Copyright © 2021 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2002/vyhlaska-c-323-2002-sb-3461

Ministerstvo financí ČR. *Státní pokladna*. [online]. Copyright © 2011 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: www.statnipokladna.cz/cs/o-statni-pokladne/statni-pokladna-sp

Ministerstvo financí ČR. *Metodiky vykazování vládního deficitu a dluhu*. [online]. Copyright © 2013 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/metodiky/2012/metodiky-esa-95-gfs-1986-a-gfs-2001-9577>

Ministerstvo financí ČR. *O Ministerstvu financí – historie a struktura ministerstva*. [online]. Copyright © 2021 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/zakladni-informace/historie-ministerstva/publikace-o-historii-mf/o-ministerstvu-financi-42939>

Ministerstvo financí ČR. *Ministři v historii*. [online]. Copyright © 2021 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/zakladni-informace/historie-ministerstva/ministri-v-historii>

Ministerstvo financí ČR. *Informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v roce 2011*. [online]. Copyright © 2012 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2011>

Ministerstvo financí ČR. *Informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v roce 2012*. [online]. Copyright © 2013 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2012>

Ministerstvo financí ČR. *Informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v roce 2013*. [online]. Copyright © 2014 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2013>

Ministerstvo financí ČR. *Informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v roce 2014*. [online]. Copyright © 2015 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2014>

Ministerstvo financí ČR. *Informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v roce 2015*. [online]. Copyright © 2016 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015>

Ministerstvo financí ČR. *Informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v roce 2016*. [online]. Copyright © 2017 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2016>

Ministerstvo financí ČR. *Informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v roce 2017*. [online]. Copyright © 2018 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2017>

Ministerstvo financí ČR. *Informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v roce 2018*. [online]. Copyright © 2019 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2018>

Ministerstvo financí ČR. *Informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v roce 2019*. [online]. Copyright © 2020 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2019>

Ministerstvo financí ČR. *Informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v roce 2020*. [online]. Copyright © 2021 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2020>

Ministerstvo financí ČR. *Zákon č. 2/1969 Sb.* [online]. Copyright © 2021 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/1969/zakon-c-2-1969-sb-3322>

Ministerstvo financí ČR. *Poskytnutá pomoc v souvislosti s dopady pandemie COVID – 19*. [online]. Copyright © 2020 Ministerstvo financí ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Informacni-letak_2020-12-31_Poskytnuta-pomoc-v-souvislosti-s-dopady-pandemie-COVID-19_v02.png

Ministerstvo zdravotnictví ČR. *Fondy zdravotních pojišťoven* [Online]. Copyright © 2020 Ministerstvo zdravotnictví ČR [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: www.mzcr.cz/fondy-zdravotnich-pojistoven/

Národní rozpočtová rada. *Rozpočty pod drobnohledem*. [online]. Copyright © 2022 Národní rozpočtová rada [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://unrr.cz/rozpocety-pod-drobnohledem/>

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. *Studie 2.118 Návrh státního rozpočtu na rok 2021 – základní parametry* [online]. Copyright © 2020 Daša Smetanková [cit. 12.03.2022] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?lp=1>

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. *Studie 2.122 Návrh státního rozpočtu na rok 2022 – základní parametry* [online]. Copyright © 2021 Klára Jankovská [cit. 12.03.2022] Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?lp=1>

Státní fond životního prostředí. *O nás* [online]. Copyright © Státní fond životního prostředí [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: www.sfzp.cz/o-sfzp-cr/o-nas/

Státní fond kinematografie. *O státním fondu kinematografie* [online]. Copyright © 2021 Státní fond kinematografie [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://fondkinematografie.cz/o-fondu.html>

Státní fond kultury. *Legislativní aj. předpisy* [online]. Copyright © 2021 Státní fond kultury [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: www.mkcr.cz/legislativni-aj-predpisy-561.html

Státní zemědělský intervenční fond. *O nás* [online]. Copyright © 2013 Státní zemědělský intervenční fond [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/o-nas>

Státní fond dopravní infrastruktury. *Statut fondu* [online]. Copyright © 2016 Státní fond dopravní infrastruktury [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: www.sfdi.cz/zakladni-informace/statut-fondu/

Státní fond podpory investic. *Základní dokumenty* [online]. Copyright © 2016 Státní fond dopravní infrastruktury [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://sfpi.cz/zakladni-dokumenty/>

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů, seznam použitých zkratk

Seznam obrázků

Obrázek 1	Rozpočtová soustava v ČR	22
Obrázek 2	Dělení příjmů státního rozpočtu v ČR	24
Obrázek 3	Dělení výdajů státního rozpočtu v ČR.....	26
Obrázek 4	Ukázkové členění příjmů SR podle druhového hlediska v ČR	36

Seznam tabulek

Tabulka 1	Státní fondy ČR a jejich nadřízené orgány	30
Tabulka 2	Přehled rozpočtových tříd v ČR.....	36
Tabulka 3	Skupiny příjmů a výdajů podle odvětvového hlediska.....	37
Tabulka 4	Nejvýznamnější výdaje spojené s onemocněním COVID - 19 (v mld. Kč)	106
Tabulka 5	Dopad diskrečních opatření na daňové příjmy v souvislosti s COVID - 19 (v mld. Kč).....	107
Tabulka 6	Státní dluh během roku 2020 (v mld. Kč)	110
Tabulka 7	Podíl hrubého veřejného dluhu vybraných zemí EU na HDP v % a srovnání s ČR	111

Seznam grafů

Graf 1	Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2011 (v %).....	53
Graf 2	Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2011 (v %)	55
Graf 3	Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2011 a 2012 (v mld. Kč a v %) 56	
Graf 4	Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2012 (v %).....	58
Graf 5	Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2011 a 2012 (v mld. Kč a v %) 59	
Graf 6	Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2012 (v %)	61
Graf 7	Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2012 a 2013 (v mld. Kč a v %) 62	
Graf 8	Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2013 (v %)	64
Graf 9	Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2012 a 2013 (v mld. Kč a v %) 65	
Graf 10	Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2013 (v %)	66

Graf 11	Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2013 a 2014 (v mld. Kč a v %) 68
Graf 12	Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2014 (v %)69
Graf 13	Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2013 a 2014 (v mld. Kč a v %) 70
Graf 14	Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2014 (v %)71
Graf 15	Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2014 a 2015 (v mld. Kč a v %) 73
Graf 16	Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2015 (v %)74
Graf 17	Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2014 a 2015 (v mld. Kč a v %) 76
Graf 18	Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2015 (v %)77
Graf 19	Vývoj příjmové a výdajové strany SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč).....79
Graf 20	Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2015 a 2016 (v mld. Kč a v %) 79
Graf 21	Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2016 (v %)81
Graf 22	Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2015 a 2016 (v mld. Kč a v %) 82
Graf 23	Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2016 (v %)83
Graf 24	Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2016 a 2017 (v mld. Kč a v %) 85
Graf 25	Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2017 (v %)86
Graf 26	Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2016 a 2017 (v mld. Kč a v %) 87
Graf 27	Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2017 (v %)88
Graf 28	Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2017 a 2018 (v mld. Kč a v %) 90
Graf 29	Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2018 (v %)91
Graf 30	Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2017 a 2018 (v mld. Kč a v %) 92
Graf 31	Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2018 (v %)93
Graf 32	Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2018 a 2019 (v mld. Kč a v %) 95
Graf 33	Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2019 (v %)96
Graf 34	Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2018 a 2019 (v mld. Kč a v %) 97
Graf 35	Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2019 (v %)98
Graf 36	Vývoj salda SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč)100
Graf 37	Změna nejvýznamnějších příjmů mezi rokem 2019 a 2020 (v mld. Kč a v %)100
Graf 38	Podíl nejvýznamnějších příjmů na celkových příjmech v roce 2020 (v %)102
Graf 39	Změna nejvýznamnějších výdajů mezi rokem 2019 a 2020 (v mld. Kč a v %)103
Graf 40	Podíl nejvýznamnějších výdajů na celkových výdajích v roce 2020 (v %)104
Graf 41	Vývoj státního dluhu v letech 2011–2020 v mld. Kč (levá osa) a jeho podíl na HDP v % (pravá osa)109

Seznam použitých zkratek

ČR	Česká republika
DPH	daň z přidané hodnoty
DT	domácí trh
DSO	dobrovolné svazky obcí
EU	Evropská Unie
ESA	European System of National and Regional Accounts
EUROSTAT	Evropský statistický úřad
FO	fyzická osoba
GFS	Government finance Statistics
HDP	Hrubý domácí produkt
IT	Informační technologie
Kč	koruna česká
KR	kursové rozdíly
KZ	krátkodobé zápůjčky
MFI	mezinárodní finanční instituce
Mil.	milion
Mld.	miliarda
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
PO	právnícká osoba
p. b.	procentní bod
S	splátky
SDD	střednědobé a dlouhodobé dluhopisy
SR	státní rozpočet
SP	sociální pojištění
SPP	státní pokladniční poukázky
SPZ	státní politika zaměstnanosti
Vyhláška č. 323/2002 Sb.	vyhláška o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů
VO	výpůjční operace
Zákon č. 218/2000 Sb.	zákon o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 250/2000 Sb.	zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 2/1969 Sb.	zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů
ZP	zdravotní pojištění
ZT	zahraniční trh

Přílohy

Příloha 1 Příjmy státního rozpočtu ČR

Příjmy státního rozpočtu
Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti včetně penále
Výnosy z podílu na clech, který je podle práva EU ponechán členským státům na úhradu nákladů spojených s jejich výběrem a výnosy ze sankcí a úhrad exekučních nákladů v celním řízení
Příjmy z činnosti organizačních složek státu a odvody příspěvkových organizací
Odvod zbývajícího zisku České národní banky
Sankce za porušení rozpočtové kázně
Správní a soudní poplatky
Úhrady spojené s realizací státních záruk
Příjmy z prodeje a nájmu majetku ČR, se kterým hospodaří organizační složka státu, a příjmy z prodeje nemovitého majetku ČR, se kterým hospodaří příspěvkové organizace; to neplatí pro příjmy z prodeje majetku České republiky nabytého darem a děděním
Splátky návratných finančních výpomocí poskytnutých ze státního rozpočtu
Peněžní dary poskytnuté organizačním složkám státu použité v běžném rozpočtovém roce
Výnosy z majetkových účastí státu
Výnosy z cenných papírů, jejichž nákup byl realizován z prostředků státního rozpočtu
Penále za neoprávněně použité nebo zadržené prostředky poskytnuté z Národního fondu
Prostředky, které byly připsány nebo odvedeny na účty Národního fondu
Prostředky získané od Národního fondu za prostředky vydané ze státního rozpočtu
Pokuty
Další příjmy stanovené tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem

Zdroj: Zákon č. 218/2000 Sb., vlastní zpracování

Příloha 2 Výdaje státního rozpočtu ČR

Výdaje státního rozpočtu
Výdaje na činnost organizačních složek státu a výdaje na činnost příspěvkových organizací v jejich působnosti, kterými jsou příspěvky na provoz, dotace na financování programů a akcí, dotace na úhradu provozních výdajů, které jsou nebo mají být kryty z rozpočtu EU včetně stanoveného podílu státního rozpočtu na financování těchto výdajů, a dotace na úhradu provozních výdajů podle mezinárodních smluv, na základě kterých jsou ČR svěřeny peněžní prostředky z finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru, finančního mechanismu Norska a z programu švýcarsko-české spolupráce (dále jen "finanční mechanismus")
Výdaje na dávky důchodového pojištění, dávky nemocenského pojištění, dávky státní sociální podpory, ostatní sociální dávky, výdaje na podporu v nezaměstnanosti, podporu při rekvalifikaci a na aktivní politiku zaměstnanosti
Dotace a návratné finanční výpomoci územním samosprávným celkům na jinou než podnikatelskou činnost
Dotace a návratné finanční výpomoci právnickým a fyzickým osobám na podnikatelskou činnost
Dotace spolkům a příspěvky politickým stranám
Dotace právnickým osobám, které jsou založeny nebo zřízeny k poskytování zdravotních, kulturních, vzdělávacích a sociálních služeb a k poskytování sociálně-právní ochrany dětí, a fyzickým osobám, které takové služby nebo sociálně-právní ochranu dětí poskytují, a to výhradně na tyto účely
Dotace státním fondům a návratné finanční výpomoci
Dotace fyzickým osobám, které nevyvíjejí podnikatelskou činnost a zabývají se chovem včel, drží plemeny za účelem zajištění přirozené plemenitby hospodářských zvířat nebo jsou vlastníky nebo nájemci lesa
Dotace nadacím, nadačním fondům, ústavům a obecně prospěšným společnostem
Dotace dobrovolným svazkům obcí
Dotace a návratné finanční výpomoci Regionálním radám regionů soudržnosti
Peněžité vklady státu do akciových společností
Nákup cenných papírů
Peněžní dary poskytnuté do zahraničí
Vklady, příspěvky a dotace mezinárodním organizacím
Výdaje na realizaci státních záruk
Výdaje související s plněním závazků k Evropským společenstvím
Příspěvky fyzickým osobám podle zvláštního zákona
Výdaje související s dluhovou službou
Další výdaje stanovené zvláštním zákonem

Výdaje na vládní úvěry
Dotace fyzickým a právnickým osobám, které nevyvíjejí podnikatelskou činnost, na výstavbu, opravy, modernizace a rekonstrukce bytového fondu a na výstavbu technické infrastruktury
Dotace Podpůrnému a garančnímu rolnickému a lesnickému fondu a. s.
Dotace a návratné finanční výpomoci evropským seskupením pro územní spolupráci
Výdaj podle přímo použitelných předpisů EU do finančního nástroje nebo fondu fondů v souladu s uzavřenou dohodou o financování

Zdroj: Zákon č. 218/2000 Sb., vlastní zpracování

Příloha 3 Příjmy a výdaje rozpočtu obce v ČR

Příjmy rozpočtu obce	Výdaje rozpočtu obce
Příjmy z vlastního majetku a majetkových práv	Závazky vyplývající pro obec z plnění povinností uložených jí zákony
Příjmy z výsledků vlastní činnosti	Na vlastní činnost obce v její samostatné působnosti, zejména výdaje spojené s péčí o vlastní majetek
Příjmy z hospodářské činnosti právnických osob, pokud jsou podle tohoto nebo jiného zákona příjmem obce, která organizaci zřídila nebo založila	Výdaje spojené s výkonem státní správy, ke které je obec pověřena zákonem
Z vlastní správní činnosti včetně příjmů z výkonů státní správy, k nimž je obec pověřena podle zvláštních zákonů	Závazky vyplývající pro obec z uzavřených smluvních vztahů v jejím hospodaření a ze smluvních vztahů vlastních organizací, jestliže k nim přistoupila
Příjmy z místních poplatků podle zvláštního zákona	Závazky přijaté v rámci spolupráce s jinými obcemi nebo s dalšími subjekty, včetně příspěvků na společnou činnost
Výnosy daní nebo podíly na nich podle zvláštního zákona	Úhrada úroků z přijatých půjček a úvěrů
Dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů	Výdaje na emise vlastních dluhopisů a na úhradu výnosů z nich náležejících jejich vlastníkům
Dotace z rozpočtu kraje	výdaje na podporu subjektů provádějících veřejně prospěšné činnosti a na podporu soukromého podnikání prospěšného pro obec
Prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy	Jiné výdaje uskutečněné v rámci působnosti obce, včetně darů a příspěvků na sociální nebo jiné humanitární účely
Přijaté peněžní dary a příspěvky	
Jiné příjmy, které podle zvláštních zákonů patří do příjmů obce	

Zdroj: Zákon č. 250/2000 Sb., vlastní zpracování

Příloha 4 Příjmy a výdaje rozpočtu kraje v ČR

Příjmy rozpočtu kraje	Výdaje rozpočtu kraje
Příjmy z vlastního majetku a majetkových práv	Závazky vyplývající pro kraj z plnění povinností uložených zvláštními právními předpisy
Příjmy z výsledků vlastní činnosti	Výdaje na činnost orgánů kraje v jeho samostatné působnosti, zejména výdaje spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj
Příjmy z hospodářské činnosti organizace, pokud jsou podle tohoto nebo jiného zákona příjmem rozpočtu kraje, který organizaci zřídil nebo založil	Výdaje spojené s výkonem státní správy, ke kterým je kraj pověřen zvláštními právními předpisy
Příjmy ze správní činnosti včetně příjmů z výkonů státní správy, k nimž je kraj pověřen podle zvláštních zákonů	Závazky vyplývající pro kraj z uzavřených smluvních vztahů v jeho hospodaření a ze smluvních vztahů vlastních organizací, jestliže k nim přistoupil
Výnosy daní nebo podíly na nich podle zvláštního zákona	Dotace do rozpočtů obcí v kraji
Dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů	Závazky přijaté v rámci spolupráce s jinými územními celky nebo s dalšími subjekty, včetně příspěvků na společnou činnost
Přijaté peněžité dary a příspěvky	Úhrada úroků z přijatých půjček a úvěrů
Jiné příjmy, které podle zvláštních zákonů patří do příjmů kraje	Výdaje na emise vlastních dluhopisů a na úhradu výnosů z nich náležejících jejich vlastníkům
Prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy	Výdaje na podporu subjektů provádějících veřejně prospěšné činnosti a na podporu soukromého podnikání prospěšného pro kraj
	Jiné výdaje uskutečněné v rámci působnosti kraje, včetně darů a příspěvků na sociální nebo jiné humanitární účely
	Dotace Regionální radě regionu soudržnosti

Zdroj: Zákon č. 250/2000 Sb., vlastní zpracování

Příloha 5 Správci kapitol z hlediska odpovědnostního

Číslo správce kapitoly	Název správce kapitoly
301	Kancelář prezidenta republiky
302	Poslanecká sněmovna Parlamentu
303	Senát Parlamentu
304	Úřad vlády České republiky
305	Bezpečnostní informační služba
306	Ministerstvo zahraničních věcí
307	Ministerstvo obrany
308	Národní bezpečnostní úřad
309	Kancelář veřejného ochránce práv
312	Ministerstvo financí
313	Ministerstvo práce a sociálních věcí
314	Ministerstvo vnitra
315	Ministerstvo životního prostředí
317	Ministerstvo pro místní rozvoj
321	Grantová agentura České republiky
322	Ministerstvo průmyslu a obchodu
327	Ministerstvo dopravy
328	Český telekomunikační úřad
329	Ministerstvo zemědělství
333	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
334	Ministerstvo kultury
335	Ministerstvo zdravotnictví
336	Ministerstvo spravedlnosti
343	Úřad pro ochranu osobních údajů
344	Úřad průmyslového vlastnictví
345	Český statistický úřad
346	Český úřad zeměměřický a katastrální
348	Český báňský úřad
349	Energetický regulační úřad
353	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
355	Ústav pro studium totalitních režimů
358	Ústavní soud
359	Úřad Národní rozpočtové rady
361	Akademie věd České republiky
362	Národní sportovní agentura
371	Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí
372	Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
373	Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře
374	Správa státních hmotných rezerv
375	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
376	Generální inspekce bezpečnostních sborů
377	Technologická agentura České republiky
378	Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost

381	Nejvyšší kontrolní úřad
396	Státní dluh
397	Operace státních finančních aktiv
398	Všeobecná pokladní správa

Zdroj: Vyhláška č. 323/2002 Sb., vlastní zpracování

Příloha 6 Záznamové jednotky

Záznamová jednotka 023	Převody uvnitř peněžního fondu
Záznamová jednotka 024	Transfery přijaté z území jiného okresu
Záznamová jednotka 025	Splátky půjčených prostředků přijatých z území jiného okresu
Záznamová jednotka 026	Transfery poskytnuté na území jiného okresu
Záznamová jednotka 027	Půjčené prostředky poskytnuté na území jiného okresu
Záznamová jednotka 028	Transfery přijaté z území jiného kraje
Záznamová jednotka 029	Splátky půjčených prostředků přijaté z území jiného kraje
Záznamová jednotka 035	Transfery poskytnuté na území jiného kraje
Záznamová jednotka 036	Půjčené prostředky poskytnuté na území jiného kraje

Zdroj: Vyhláška č. 323/2002 Sb., vlastní zpracování

Příloha 7 Návrh státního rozpočtu na rok 2021 a 2022 (v mld. Kč)

Položka/návrh SR pro daný rok	2021	2022
Celkové příjmy	1488,3	1551,1
Daňové příjmy	1284,5	1292,5
Daň z příjmů FO	166,8	102,2
Daň z příjmů PO	89,4	109,8
DPH	299,3	307,9
Spotřební daně	162,0	163,0
Majetkové daně	x	x
Ostatní daně, poplatky a odvody	10,9	13,6
Odvod z loterií/daň z hazardních her	5,1	5,1
Digitální daň	2,5	2,5
Pojistné na SZ	548,5	588,4
Nedaňové a kapitálové příjmy, přijaté transfery	203,8	258,6
Celkové výdaje	1808,4	1927,7
Běžné výdaje	1621,8	1709,0
Kapitálové výdaje	186,6	218,7
Saldo SR	-320,1	-376,6

Zdroj: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR – studie č. 2118 a č. 2.122, vlastní zpracování

Příloha 8 Návrh výdajů SR podle kapitol (v mil. Kč)

Název správce kapitoly/návrh SR pro daný rok	2021	2022
Kancelář prezidenta republiky	422,8	420,1
Poslanecká sněmovna Parlamentu	1438,6	1501,9
Senát Parlamentu	635,8	653,2
Úřad vlády České republiky	1047,5	1458,8
Bezpečnostní informační služba	2297,3	2177,0
Ministerstvo zahraničních věcí	8622,6	8988,4
Ministerstvo obrany	85359,9	93544,9
Národní bezpečnostní úřad	293,4	306,4
Kancelář veřejného ochránce práv	169,1	162,5
Ministerstvo financí	23776,8	23818,7
Ministerstvo práce a sociálních věcí	709590,5	740564,5
Ministerstvo vnitra	85597,4	93923,5
Ministerstvo životního prostředí	11350,1	23385,2
Ministerstvo pro místní rozvoj	29380,9	28869,8
Grantová agentura České republiky	4380,5	4675,7
Ministerstvo průmyslu a obchodu	46966,1	63268,5
Ministerstvo dopravy	115997,4	116313,9
Český telekomunikační úřad	2236,4	23781,4
Ministerstvo zemědělství	55354,3	62082,5
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	239655,3	254713,5
Ministerstvo kultury	15018,9	16139,4
Ministerstvo zdravotnictví	10038,3	23781,4
Ministerstvo spravedlnosti	31945,1	33766,6
Úřad pro ochranu osobních údajů	168,8	169,2
Úřad průmyslového vlastnictví	209,1	210,8
Český statistický úřad	1929,6	1310,5
Český úřad zeměměřický a katastrální	3589,7	3767,4
Český báňský úřad	169,8	173,3
Energetický regulační úřad	292,2	301,8
Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	254,0	258,0
Ústav pro studium totalitních režimů	182,9	193,9
Ústavní soud	237,0	237,0
Úřad Národní rozpočtové rady	25,1	23,8
Akademie věd České republiky	6769,7	7002,1
Národní sportovní agentura	6981,9	5923,8
Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí	32,5	33,1
Rada pro rozhlasové a televizní vysílání	68,2	69,6
Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře	22,3	22,7
Správa státních hmotných rezerv	2752,0	2764,0
Státní úřad pro jadernou bezpečnost	472,9	474,1
Generální inspekce bezpečnostních sborů	469,8	489,9
Technologická agentura České republiky	4946,5	6076,7
Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost	427,9	557,5
Nejvyšší kontrolní úřad	853,6	808,9

Státní dluh	47981,9	44966,9
Operace státních finančních aktiv	20445,0	19155,0
Všeobecná pokladní správa	227478,5	235913,3

Zdroj: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR – studie č. 2118 a č. 2.122, vlastní zpracování

Příloha 9 Příjmy SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč)

Položka/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celkové příjmy	1012,76	1051,39	1091,86	1133,83	1234,52	1281,62	1273,64	1403,92	1523,22	1475,50
Daňové příjmy	890,25	912,28	922,40	952,52	1002,13	1071,49	1155,61	1240,37	1315,71	1258,70
Daň z příjmů FO	90,61	92,59	94,49	98,22	103,05	112,95	128,61	146,54	164,52	154,10
Daň z příjmů PO	82,30	89,19	81,48	89,37	99,57	111,19	115,19	117,46	123,46	108,40
DPH	191,89	199,71	219,96	230,25	236,63	245,68	265,96	278,98	291,32	287,90
Spotřební daně	139,21	139,61	136,45	134,02	142,97	150,34	154,74	159,28	158,73	154,80
Poplatky a odvody v oblasti ŽP	1,46	1,74	1,84	1,69	1,56	1,54	1,83	2,09	2,16	2,00
Správní poplatky	2,42	2,53	1,69	1,60	1,61	1,72	1,93	1,98	2,08	2,20
Clo	1,73	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Majetkové daně	11,72	11,1	9,08	9,42	6,79	12,53	12,58	13,64	13,88	2,80
Ostatní daňové příjmy	2,09	4,3	5,22	5,03	5,18	7,07	8,52	2,42	7,86	6,10
Pojistné na sociální zabezpečení	366,82	371,5	372,19	382,93	404,77	428,47	466,26	513,31	551,71	540,50
Nedaňové příjmy	25,94	32,54	35,54	41,96	38,59	33,89	24,43	23,51	21,50	20,20
Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků	18,44	24,33	16,06	24,73	26,83	17,50	12,92	11,65	10,81	10,40
Přijaté sankční platby a vratky transferů	3,30	2,51	7,95	3,19	5,14	9,71	5,58	3,16	3,90	3,50
Příjmy z prodeje nekap. majetku a ostatní	3,23	3,21	9,04	10,30	3,13	3,69	3,40	5,53	3,60	3,60
Přijaté splátky půjčených prostředků	0,97	0,95	1,03	1,91	1,42	1,28	0,77	1,44	1,34	1,00
Clo	x	1,54	1,46	1,84	2,08	1,72	1,76	1,73	1,85	1,60
Kapitálové příjmy	2,31	2,67	5,89	4,95	7,91	6,53	8,37	17,63	18,73	21,40
Přijaté transfery	94,25	103,89	128,03	134,41	185,88	169,71	85,24	122,40	167,28	175,20
Neinv. přijaté transfery	45,19	59,84	62,30	71,54	72,34	74,84	53,17	54,15	101,00	99,40
Inv. přijaté transfery	49,06	44,05	65,73	62,87	113,54	94,87	32,06	68,25	66,28	75,80

Zdroj: Ministerstvo financí ČR – informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v letech 2011–2020, vlastní zpracování

Příloha 10 Výdaje SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč)

Položka/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celkové výdaje	1155,53	1152,39	1173,13	1211,61	1297,32	1219,84	1279,80	1400,97	1551,74	1842,93
Běžné výdaje	1036,65	1038,76	1070,81	1100,10	1121,66	1135,57	1198,05	1284,52	1412,60	1670,31
Platy a podob. a související výdaje	89,62	90,45	92,38	96,58	104,19	109,86	120,08	133,9	143,73	150,50
Neinv. nákupy a související výdaje	123,38	112,91	114,39	112,83	116,94	99,79	103,83	109,55	106,33	118,34
Neinv. transfery podnik. subjektům	33,26	35,61	35,03	41,23	39,14	44,23	48,30	57,32	57,93	106,75
Neinv. transfery nezisk. a podob. organizacím	10,45	11,63	12,81	13,33	10,45	11,45	14,92	17,01	19,39	21,90
Neinv. transfery státním fondům	29,54	31,87	40,46	45,48	44,48	46,97	42,06	39,77	51,29	66,35
Neinv. transfery fondům SP a ZP	52,73	52,88	53,69	59,88	60,95	62,27	65,26	68,37	71,86	97,27
Neinv. transfery veř. rozpočtům územní úrovně	132,29	105,21	106,48	112,13	117,50	122,82	139,13	158,06	184,55	224,25
Neinv. transfery příspěv. a podob. organizacím	57,20	57,83	62,04	58,89	59,25	58,65	66,58	73,12	76,76	91,38
Sociální dávky	444,07	481,12	489,68	496,00	506,40	513,10	529,92	556,51	602,08	687,29
Odvody vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU	36,33	34,84	37,23	39,03	35,73	36,69	35,35	42,75	44,05	53,61
Ostatní běžné výdaje (dopočet do celku)	27,77	24,41	26,62	24,72	26,63	29,74	36,62	28,16	54,63	52,67
Kapitálové výdaje	118,87	113,62	102,32	111,51	175,66	84,27	81,75	116,46	139,14	172,62
Inv. nákupy a související výdaje	13,59	13,90	12,12	11,36	16,10	11,29	14,18	16,69	23,95	28,44
Inv. transfery podnikatelským subjektům	15,19	19,08	20,21	27,09	44,31	10,58	7,17	16,92	13,84	16,11
Inv. transfery státním fondům	39,64	35,09	22,07	22,11	44,66	27,66	35,39	38,2	50,88	70,03
Inv. transfery veř. rozpočtům územní úrovně	29,35	27,63	29,33	34,82	45,78	21,33	12,14	21,24	27,50	33,40
Inv. transfery příspěv. a podob. organizacím	17,88	14,68	12,00	12,29	18,13	8,48	9,63	18,29	16,28	13,17
Ostatní kapitálové výdaje (dopočet do celku)	3,22	3,23	6,59	3,85	6,68	4,92	3,24	5,11	6,70	11,47

Zdroj: Ministerstvo financí ČR – informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v letech 2011–2020, vlastní zpracování

Příloha 11 Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč)

Položka/srovnávané roky	2012/2011	2013/2012	2014/2013	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019
Celkové příjmy	38,63	40,47	41,97	100,69	47,10	-7,98	130,28	119,30	-47,72
Daňové příjmy	22,03	10,12	30,12	49,61	69,36	84,12	84,76	75,34	-57,01
Daň z příjmů FO	1,98	1,90	3,73	4,83	9,90	15,66	17,93	17,98	-10,42
Daň z příjmů PO	6,89	-7,71	7,89	10,20	11,62	4,00	2,27	6,00	-15,06
DPH	7,82	20,25	10,29	6,38	9,05	20,28	13,02	12,34	-3,42
Spotřební daně	0,40	-3,16	-2,43	8,95	7,37	4,40	4,54	-0,55	-3,93
Poplatky a odvody v oblasti ŽP	0,28	0,10	-0,15	-0,13	-0,02	0,29	0,26	0,07	-0,16
Správní poplatky	0,11	-0,84	-0,09	0,01	0,11	0,21	0,05	0,10	0,12
Majetkové daně	-0,62	-2,02	0,34	-2,63	5,74	0,05	1,06	0,24	-11,08
Ostatní daňové příjmy	2,21	0,92	-0,19	0,15	1,89	1,45	-6,10	5,44	-1,76
Pojistné na sociální zabezpečení	4,68	0,69	10,74	21,84	23,70	37,79	47,05	38,40	-11,21
Nedaňové příjmy	6,60	3,00	6,42	-3,37	-4,70	-9,46	-0,92	-2,01	-1,30
Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků	5,89	-8,27	8,67	2,10	-9,33	-4,58	-1,27	-0,84	-0,41
Přijaté sankční platby a vratky transferů	-0,79	5,44	-4,76	1,95	4,57	-4,13	-2,42	0,74	-0,40
Příjmy z prodeje nekap. majetku a ostatní	-0,02	5,83	1,26	-7,17	0,56	-0,29	2,13	-1,93	0,00
Přijaté splátky půjčených prostředků	-0,02	0,08	0,88	-0,49	-0,14	-0,51	0,67	-0,10	-0,34
Clo	-0,19	-0,08	0,38	0,24	-0,36	0,04	-0,03	0,12	-0,25
Kapitálové příjmy	0,36	3,22	-0,94	2,96	-1,38	1,84	9,26	1,10	2,67
Přijaté transfery	9,64	24,14	6,38	51,47	-16,17	-84,47	37,16	44,88	7,92
Neinv. přijaté transfery	14,65	2,46	9,24	0,80	2,50	-21,67	0,98	46,85	-1,60
Inv. přijaté transfery	-5,01	21,68	-2,86	50,67	-18,67	-62,81	36,19	-1,97	9,52

Zdroj: Příloha 9 - Příjmy SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč), vlastní zpracování

Příloha 12 Horizontální analýza příjmů SR v letech 2011–2020 (v %)

Položka/srovnávané roky	2012/2011	2013/2012	2014/2013	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019
Celkové příjmy	3,81	3,85	3,84	8,88	3,82	-0,62	10,23	8,50	-3,13
Daňové příjmy	2,47	1,11	3,27	5,21	6,92	7,85	7,33	6,07	-4,33
Daň z příjmů FO	2,19	2,05	3,95	4,92	9,61	13,86	13,94	12,27	-6,33
Daň z příjmů PO	8,37	-8,64	9,68	11,41	11,67	3,60	1,97	5,11	-12,20
DPH	4,08	10,14	4,68	2,77	3,82	8,25	4,90	4,42	-1,17
Spotřební daně	0,29	-2,26	-1,78	6,68	5,15	2,93	2,93	-0,35	-2,48
Poplatky a odvody v oblasti ŽP	19,18	5,75	-8,15	-7,69	-1,28	18,83	14,21	3,35	-7,41
Správní poplatky	4,55	-33,20	-5,33	0,63	6,83	12,21	2,59	5,05	5,77
Majetkové daně	-5,29	-18,20	3,74	-27,92	84,54	0,40	8,43	1,76	-79,83
Ostatní daňové příjmy	105,74	21,40	-3,64	2,98	36,49	20,51	-71,60	224,79	-22,39
Pojistné na sociální zabezpečení	1,28	0,19	2,89	5,70	5,86	8,82	10,09	7,48	-2,03
Nedaňové příjmy	25,44	9,22	18,06	-8,03	-12,18	-27,91	-3,77	-8,55	-6,05
Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků	31,94	-33,99	53,99	8,49	-34,77	-26,17	-9,83	-7,21	-3,79
Přijaté sankční platby a vratky transferů	-23,94	216,73	-59,87	61,13	88,91	-42,53	-43,37	23,42	-10,26
Příjmy z prodeje nekap. majetku a ostatní	-0,62	181,62	13,94	-69,61	17,89	-7,86	62,65	-34,90	0,00
Přijaté splátky půjčených prostředků	-2,06	8,42	85,44	-25,65	-9,86	-39,84	87,01	-6,94	-25,37
Clo	-10,98	-5,19	26,03	13,04	-17,31	2,33	-1,70	6,94	-13,51
Kapitálové příjmy	15,58	120,60	-15,96	59,80	-17,45	28,18	110,63	6,24	14,26
Přijaté transfery	10,23	23,24	4,98	38,29	-8,70	-49,77	43,59	36,67	4,73
Neinv. přijaté transfery	32,42	4,11	14,83	1,12	3,46	-28,96	1,84	86,52	-1,58
Inv. přijaté transfery	-10,21	49,22	-4,35	80,59	-16,44	-66,21	112,88	-2,89	14,36

Zdroj: Příloha 9 - Příjmy SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč), vlastní zpracování

Příloha 13 Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč)

Položka/srovnávané roky	2012/2011	2013/2012	2014/2013	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019
Celkové výdaje	-3,14	20,74	38,48	85,71	-77,48	59,96	121,17	150,77	291,19
Běžné výdaje	2,11	32,05	29,29	21,56	13,91	62,48	86,47	128,08	257,71
Platy a podobné a související výdaje	0,83	1,93	4,20	7,61	5,67	10,22	13,82	9,83	6,77
Neinv. nákupy a související výdaje	-10,47	1,48	-1,56	4,11	-17,15	4,04	5,72	-3,22	12,01
Neinv. transfery podnikatelským subjektům	2,35	-0,58	6,20	-2,09	5,09	4,07	9,02	0,61	48,82
Neinv. transfery nezisk. a podob. organizacím	1,18	1,18	0,52	-2,88	1,00	3,47	2,09	2,38	2,51
Neinv. transfery státním fondům	2,33	8,59	5,02	-1,00	2,49	-4,91	-2,29	11,52	15,06
Neinv. transfery fondům SP a ZP	0,15	0,81	6,19	1,07	1,32	2,99	3,11	3,49	25,41
Neinv. transfery veř. rozpočtům územní úrovně	-27,08	1,27	5,65	5,37	5,32	16,31	18,93	26,49	39,70
Neinv. transfery příspěv. a podob. organizacím	0,63	4,21	-3,15	0,36	-0,60	7,93	6,54	3,64	14,62
Sociální dávky	37,05	8,56	6,32	10,40	6,70	16,82	26,59	45,57	85,21
Odvody vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU	-1,49	2,39	1,80	-3,30	0,96	-1,34	7,40	1,30	9,56
Ostatní běžné výdaje (dopočet do celku)	-3,36	2,21	-1,90	1,91	3,11	6,88	-8,46	26,47	-1,96
Kapitálové výdaje	-5,25	-11,30	9,19	64,15	-91,39	-2,52	34,71	22,68	33,48
Inv. nákupy a související výdaje	0,31	-1,78	-0,76	4,74	-4,81	2,89	2,51	7,26	4,49
Inv. transfery podnikatelským subjektům	3,89	1,13	6,88	17,22	-33,73	-3,41	9,75	-3,08	2,27
Inv. transfery státním fondům	-4,55	-13,02	0,04	22,55	-17,00	7,73	2,81	12,68	19,15
Inv. transfery veř. rozpočtům územní úrovně	-1,72	1,70	5,49	10,96	-24,45	-9,19	9,10	6,26	5,90
Inv. transfery příspěv. a podob. organizacím	-3,20	-2,68	0,29	5,84	-9,65	1,15	8,66	-2,01	-3,11
Ostatní kapitálové výdaje (dopočet do celku)	0,01	3,36	-2,74	2,83	-1,76	-1,68	1,87	1,59	4,77

Zdroj: Příloha 10 - Výdaje SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč), vlastní zpracování

Příloha 14 Horizontální analýza výdajů SR v letech 2011–2020 (v %)

Položka/srovnávané roky	2012/2011	2013/2012	2014/2013	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019
Celkové výdaje	-0,27	1,80	3,28	7,07	-5,97	4,92	9,47	10,76	18,77
Běžné výdaje	0,20	3,09	2,74	1,96	1,24	5,50	7,22	9,97	18,24
Platy a podobné a související výdaje	0,93	2,13	4,55	7,88	5,44	9,30	11,51	7,34	4,71
Neinv. nákupy a související výdaje	-8,49	1,31	-1,36	3,64	-14,67	4,05	5,51	-2,94	11,30
Neinv. transfery podnikatelským subjektům	7,06	-1,63	17,70	-5,07	13,00	9,20	18,67	1,06	84,27
Neinv. transfery nezisk. a podob. organizacím	11,26	10,15	4,06	-21,61	9,57	30,31	14,01	13,99	12,94
Neinv. transfery státním fondům	7,87	26,95	12,41	-2,20	5,60	-10,45	-5,44	28,97	29,36
Neinv. transfery fondům SP a ZP	0,28	1,53	11,53	1,79	2,17	4,80	4,77	5,10	35,36
Neinv. transfery veř. rozpočtům územní úrovně	-20,47	1,21	5,31	4,79	4,53	13,28	13,61	16,76	21,51
Neinv. transfery příspěv. a podob. organizacím	1,09	7,28	-5,08	0,61	-1,01	13,52	9,82	4,98	19,05
Sociální dávky	8,34	1,78	1,29	2,10	1,32	3,28	5,02	8,19	14,15
Odvody vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU	-4,09	6,86	4,83	-8,46	2,69	-3,65	20,93	3,04	21,70
Ostatní běžné výdaje (dopočet do celku)	-12,10	9,05	-7,14	7,73	11,68	23,13	-23,10	94,00	-3,59
Kapitálové výdaje	-4,42	-9,95	8,98	57,53	-52,03	-2,99	42,46	19,47	24,06
Inv. nákupy a související výdaje	2,28	-12,81	-6,27	41,73	-29,88	25,60	17,70	43,50	18,75
Inv. transfery podnikatelským subjektům	25,59	5,92	34,04	63,57	-76,12	-32,23	135,98	-18,20	16,40
Inv. transfery státním fondům	-11,48	-37,10	0,18	101,99	-38,07	27,95	7,94	33,19	37,64
Inv. transfery veř. rozpočtům územní úrovně	-5,86	6,15	18,72	31,48	-53,41	-43,08	74,96	29,47	21,45
Inv. transfery příspěv. a podob. organizacím	-17,88	-18,26	2,42	47,52	-53,23	13,56	89,93	-10,99	-19,10
Ostatní kapitálové výdaje (dopočet do celku)	0,28	104,02	-41,58	73,51	-26,35	-34,15	57,72	31,12	71,19

Zdroj: Příloha 10 - Výdaje SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč), vlastní zpracování

Příloha 15 Vertikální analýza příjmů na celkových příjmech SR v letech 2011–2020 (v %)

Položka/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celkové příjmy	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Daňové příjmy	87,90	86,77	84,48	84,01	81,18	83,60	90,73	88,35	86,38	85,31
Daň z příjmů FO	8,95	8,81	8,65	8,66	8,35	8,81	10,10	10,44	10,80	10,44
Daň z příjmů PO	8,13	8,48	7,46	7,88	8,07	8,68	9,04	8,37	8,11	7,35
DPH	18,95	18,99	20,15	20,31	19,17	19,17	20,88	19,87	19,13	19,51
Spotřební daně	13,75	13,28	12,50	11,82	11,58	11,73	12,15	11,35	10,42	10,49
Poplatky a odvody v oblasti ŽP	0,14	0,17	0,17	0,15	0,13	0,12	0,14	0,15	0,14	0,14
Správní poplatky	0,24	0,24	0,15	0,14	0,13	0,13	0,15	0,14	0,14	0,15
Clo	0,17	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Majetkové daně	1,16	1,06	0,83	0,83	0,55	0,98	0,99	0,97	0,91	0,19
Ostatní daňové příjmy	0,21	0,41	0,48	0,44	0,42	0,55	0,67	0,17	0,52	0,41
Pojistné na sociální zabezpečení	36,22	35,33	34,09	33,77	32,79	33,43	36,61	36,56	36,22	36,63
Nedaňové příjmy	2,56	3,09	3,25	3,70	3,13	2,64	1,92	1,67	1,41	1,37
Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků	1,82	2,31	1,47	2,18	2,17	1,37	1,01	0,83	0,71	0,70
Přijaté sankční platby a vratky transferů	0,33	0,24	0,73	0,28	0,42	0,76	0,44	0,23	0,26	0,24
Příjmy z prodeje nekap. majetku a ostatní	0,32	0,31	0,83	0,91	0,25	0,29	0,27	0,39	0,24	0,24
Přijaté splátky půjčených prostředků	0,10	0,09	0,09	0,17	0,12	0,10	0,06	0,10	0,09	0,07
Clo	x	0,15	0,13	0,16	0,17	0,13	0,14	0,12	0,12	0,11
Kapitálové příjmy	0,23	0,25	0,54	0,44	0,64	0,51	0,66	1,26	1,23	1,45
Přijaté transfery	9,31	9,88	11,73	11,85	15,06	13,24	6,69	8,72	10,98	11,87
Neinv. přijaté transfery	4,46	5,69	5,71	6,31	5,86	5,84	4,17	3,86	6,63	6,74
Inv. přijaté transfery	4,84	4,19	6,02	5,54	9,20	7,40	2,52	4,86	4,35	5,14

Zdroj: Příloha 9 - Příjmy SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč), vlastní zpracování

Příloha 16 Vertikální analýza příjmů na příjmových třídách v letech 2011–2020 (v %)

Položka/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Daňové příjmy	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Daň z příjmů FO	10,18	10,15	10,24	10,31	10,28	10,54	11,13	11,81	12,50	12,24
Daň z příjmů PO	9,24	9,78	8,83	9,38	9,94	10,38	9,97	9,47	9,38	8,61
DPH	21,55	21,89	23,85	24,17	23,61	22,93	23,01	22,49	22,14	22,87
Spotřební daně	15,64	15,30	14,79	14,07	14,27	14,03	13,39	12,84	12,06	12,30
Poplatky a odvody v oblasti ŽP	0,16	0,19	0,20	0,18	0,16	0,14	0,16	0,17	0,16	0,16
Správní poplatky	0,27	0,28	0,18	0,17	0,16	0,16	0,17	0,16	0,16	0,17
Clo	0,19	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Majetkové daně	1,32	1,22	0,98	0,99	0,68	1,17	1,09	1,10	1,05	0,22
Ostatní daňové příjmy	0,23	0,47	0,57	0,53	0,52	0,66	0,74	0,20	0,60	0,48
Pojistné na sociální zabezpečení	41,20	40,72	40,35	40,20	40,39	39,99	40,35	41,38	41,93	42,94
Nedaňové příjmy	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků	71,09	74,77	45,19	58,94	69,53	51,64	52,89	49,55	50,28	51,49
Přijaté sankční platby a vratky transferů	12,72	7,71	22,37	7,60	13,32	28,65	22,84	13,44	18,14	17,33
Příjmy z prodeje nekap. majetku a ostatní	12,45	9,86	25,44	24,55	8,11	10,89	13,92	23,52	16,74	17,82
Přijaté splátky půjčených prostředků	3,74	2,92	2,90	4,55	3,68	3,78	3,15	6,13	6,23	4,95
Clo	x	4,73	4,11	4,39	5,39	5,08	7,20	7,36	8,60	7,92
Kapitálové příjmy	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Přijaté transfery	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Neinv. přijaté transfery	47,95	57,60	48,66	53,23	38,92	44,10	62,38	44,24	60,38	56,74
Inv. přijaté transfery	52,05	42,40	51,34	46,77	61,08	55,90	37,61	55,76	39,62	43,26

Zdroj: Příloha 9 - Příjmy SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč), vlastní zpracování

Příloha 17 Vertikální analýza výdajů na celkových výdajích SR v letech 2011–2020 (v %)

Položka/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celkové výdaje	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Běžné výdaje	89,71	90,14	91,28	90,80	86,46	93,09	93,61	91,69	91,03	90,63
Platy a podobné a související výdaje	7,76	7,85	7,87	7,97	8,03	9,01	9,38	9,56	9,26	8,17
Neinv. nákupy a související výdaje	10,68	9,80	9,75	9,31	9,01	8,18	8,11	7,82	6,85	6,42
Neinv. transfery podnikatelským subjektům	2,88	3,09	2,99	3,40	3,02	3,63	3,77	4,09	3,73	5,79
Neinv. transfery nezisk. a podob. organizacím	0,90	1,01	1,09	1,10	0,81	0,94	1,17	1,21	1,25	1,19
Neinv. transfery státním fondům	2,56	2,77	3,45	3,75	3,43	3,85	3,29	2,84	3,31	3,60
Neinv. transfery fondům SP a ZP	4,56	4,59	4,58	4,94	4,70	5,10	5,10	4,88	4,63	5,28
Neinv. transfery veř. rozpočtům územní úrovně	11,45	9,13	9,08	9,25	9,06	10,07	10,87	11,28	11,89	12,17
Neinv. transfery příspěv. a podob. organizacím	4,95	5,02	5,29	4,86	4,57	4,81	5,20	5,22	4,95	4,96
Sociální dávky	38,43	41,75	41,74	40,94	39,03	42,06	41,41	39,72	38,80	37,29
Odvody vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU	3,14	3,02	3,17	3,22	2,75	3,01	2,76	3,05	2,84	2,91
Ostatní běžné výdaje (dopočet do celku)	2,40	2,12	2,27	2,04	2,05	2,44	2,86	2,01	3,52	2,86
Kapitálové výdaje	10,29	9,86	8,72	9,20	13,54	6,91	6,39	8,31	8,97	9,37
Inv. nákupy a související výdaje	1,18	1,21	1,03	0,94	1,24	0,93	1,11	1,19	1,54	1,54
Inv. transfery podnikatelským subjektům	1,31	1,66	1,72	2,24	3,42	0,87	0,56	1,21	0,89	0,87
Inv. transfery státním fondům	3,43	3,04	1,88	1,82	3,44	2,27	2,77	2,73	3,28	3,80
Inv. transfery veř. rozpočtům územní úrovně	2,54	2,40	2,50	2,87	3,53	1,75	0,95	1,52	1,77	1,81
Inv. transfery příspěv. a podob. organizacím	1,55	1,27	1,02	1,01	1,40	0,70	0,75	1,31	1,05	0,71
Ostatní kapitálové výdaje (dopočet do celku)	0,28	0,28	0,56	0,32	0,51	0,40	0,25	0,36	0,43	0,62

Zdroj: Příloha 10 - Výdaje SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč), vlastní zpracování

Příloha 18 Vertikální analýza výdajů na výdajových třídách v letech 2011–2020 (v %)

Položka/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Běžné výdaje	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Platy a podobné a související výdaje	8,64	8,71	8,63	8,78	9,29	9,67	10,02	10,42	10,17	9,01
Neinv. nákupy a související výdaje	11,90	10,87	10,68	10,26	10,43	8,79	8,67	8,53	7,53	7,08
Neinv. transfery podnikatelským subjektům	3,21	3,43	3,27	3,75	3,49	3,89	4,03	4,46	4,10	6,39
Neinv. transfery nezisk. a podob. organizacím	1,01	1,12	1,20	1,21	0,93	1,01	1,25	1,32	1,37	1,31
Neinv. transfery státním fondům	2,85	3,07	3,78	4,13	3,97	4,14	3,51	3,10	3,63	3,97
Neinv. transfery fondům SP a ZP	5,09	5,09	5,01	5,44	5,43	5,48	5,45	5,32	5,09	5,82
Neinv. transfery veř. rozpočtům územní úrovně	12,76	10,13	9,94	10,19	10,48	10,82	11,61	12,30	13,06	13,43
Neinv. transfery příspěv. a podob. organizacím	5,52	5,57	5,79	5,35	5,28	5,16	5,56	5,69	5,43	5,47
Sociální dávky	42,84	46,32	45,73	45,09	45,15	45,18	44,23	43,32	42,62	41,15
Odvody vlastních zdrojů EU do rozpočtu EU	3,50	3,35	3,48	3,55	3,19	3,23	2,95	3,33	3,12	3,21
Ostatní běžné výdaje (dopočet do celku)	2,68	2,35	2,49	2,25	2,37	2,62	3,06	2,19	3,87	3,15
Kapitálové výdaje	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Inv. nákupy a související výdaje	11,43	12,23	11,85	10,19	9,17	13,40	17,35	14,33	17,21	16,48
Inv. transfery podnikatelským subjektům	12,78	16,79	19,75	24,29	25,22	12,55	8,77	14,53	9,95	9,33
Inv. transfery státním fondům	33,35	30,88	21,57	19,83	25,42	32,82	43,29	32,80	36,57	40,57
Inv. transfery veř. rozpočtům územní úrovně	24,69	24,32	28,66	31,23	26,06	25,31	14,85	18,24	19,76	19,35
Inv. transfery příspěv. a podob. organizacím	15,04	12,92	11,73	11,02	10,32	10,06	11,78	15,70	11,70	7,63
Ostatní kapitálové výdaje (dopočet do celku)	2,71	2,84	6,44	3,45	3,80	5,84	3,96	4,39	4,82	6,64

Zdroj: Příloha 10 - Výdaje SR v letech 2011–2020 (v mld. Kč), vlastní zpracování

Příloha 19 Státní dluh a horizontální analýza státního dluhu v ČR v letech 2011–2020

	Rok									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Státní dluh v mld. Kč	1499,374	1667,633	1683,338	1663,663	1672,977	1613,374	1624,716	1622,004	1640,185	2049,731
Vnitřní dluh v mld. Kč	1182,169	1287,344	1288,144	1363,655	1389,406	1343,597	1370,891	1386,460	1437,356	1882,565
Vnější dluh v mld. Kč	317,204	380,289	395,194	300,008	283,570	269,777	253,826	235,543	202,830	167,166
Podíl státního dluhu na HDP v %	39,2	43,4	43,7	39	37,4	33,6	31,8	30	28,5	36,3
	Srovnávané roky									
	2012/2011	2013/2012	2014/2013	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2020/2011
Horizontální analýza státního dluhu (v mld. Kč)										
Státní dluh	168,259	15,705	-19,675	9,314	-59,603	11,342	-2,712	18,181	409,546	550,357
Vnitřní dluh	105,175	0,800	75,511	25,751	-45,809	27,294	15,569	50,896	445,209	700,396
Vnější dluh	63,085	14,905	-95,186	-16,438	-13,793	-15,951	-18,283	-32,713	-35,664	-150,038
Horizontální analýza státního dluhu (v %)										
Státní dluh	11,222	0,942	-1,169	0,560	-3,563	0,703	-0,167	1,121	24,970	36,706
Vnitřní dluh	8,897	0,062	5,862	1,888	-3,297	2,031	1,136	3,671	30,974	59,247
Vnější dluh	19,888	3,919	-24,086	-5,479	-4,864	-5,913	-7,203	-13,888	-17,583	-47,300
Horizontální analýza podílu státního dluhu na HDP (v p. b.)										
Podíl státního dluhu na HDP	4,2	0,3	-4,7	-1,6	-3,8	-1,8	-1,8	-1,5	7,8	-2,9

Zdroj: Ministerstvo financí ČR – informace a přehledy o plnění státního rozpočtu v letech 2011–2020, vlastní zpracování